

Salomon Kirjain

Esipuhe.

Solme kirja nimitetään Salomon nimellä: Ensimmäinen on Proverbia, se on Sananlascut/joca taitan
toitein cudzutta / hywain tapain kirjari: Sillä siinä hän opetta caunist elämän setä Jumalan että ih-
missen edes. Ja erinomaisest pyhä hän nuorta Caussa Isällisest Jumalan käsktiin totutta / toisi-
nans haucuttele/toisinans waati/andain tietä: euinga jumalifille hywin tapahru / ja taas/ euinga co-
win pahat rangaiſtan.

Sillä nuori wäki on idzeſtäs hembiambi caickeen pahuteen/owat myös taitamattomat/mailman ja Perfele-
petosta ja wieckaurta ymmärdmän/ja ylöñ heicot seifoman pahoja tapoja ja caickeinaisia pahennuytia waſtan/että woi
hallita idzens. Waan jos ei heitä hywin caſwateta ja opereta/nijn he turmellan / ennencuin jocu luulecan: ſentäh,
den tarwidzewat he hywiä opettaita ja hallidzjoita/jotea heitä neuwowat/curittawat/rangaiſewat/nuhtelewat/ja Ju-
malan pelcoon ja latijn alati totuttawat/waſtoin Perfeleñ/mailman ja lihan paha haucutusja/niincuin Salomo täſä
kirjaſa caicella ahkerudella runsaſti teke. Ja aſetta hänen oppins ſananlaſcuihin / että eukin ſitä nopemin ſen käſi-
täis ja paremmin muiftosans pidäis: njin että jocainen ihmisen/cuin tahto hurſeayi tulla/pidäis tämän kirjan joca-
päin äſſinä Käſikirjanans ja Ruconſkirjanans/ ſitä alati luſtis/ja elämäns ſijä cadzeltis.

Sillä jombicumbi tie hänen edeſans on/taicka hän anda Isäns idzens curitta/eli Bōwelin rangaiſta. Ja ſe olis
hywä/että nuorelle wdelle aina muiftutetaiſin/ että heillä olis wahwa tieto ſijä/että heidän tähyt kärsiä / taicka Isäns
widja/eli Bōwelin miecka: niincuin Salomo täſä kirjaſa aina uhca uypinifcaifille cuolemata. Sillä ei taida muu-
toin tapahrua/ettei Jumala heitä rangaiſe. Niincuin aina näky/ euinga ihmellifest tottelemattomat/tylyt ja pahan
juonifer huckuwat/ja wijmeiñ Bōwelin käſijn joutuwat/cosca he wähemmin uſcowat ja ſuruttomast eläwät. Ed-
män todiftawat julkiſest/Hirſipuu/Rattat ja muut meſtaus paicat Caupungein reiden wiereſä/jotea Jumala mail-
mallifelda Eſiwallalda on andanut ſiſhen panna/caicille pelgoxi / jotea ei ſalli heitäns Jumalan ſanalla neuwotta/ja
ei ole wanhemmillens cuulitaiſet.

ſentähden cudzu Salomo täſä kirjaſans caicci hulluyi/jotea Jumalan käſijn cadzowat ylöñ. Mutta ne
tattawayi/jotea niſtä tottelewat. Eikä puhu ainoaſtans nuorucaifista / joita hän cuitengin erinomaiſest on aicoinut
opetta/mutta caicikſta ſäädnyſtä/ylimnäſiſtä niincuin alimmaifſtakin. Sillä niincuin nuorella wdellä on heidän
wirhens waſtoin Jumalan latia: njin on myös muilla ſäädnyllä heidän wirhens / jotea owat paljo pahemmat cuin
nuorten. Niincuin ſananlaſcus ſanoran: jota wanhemi ſitä pahemi. Jtem: Ei wanhus eſtä hullutta. Ja
jos ei muuta pahutta muifa corktammiſa ſäädnyſä olis/cuin/ahneus/ylpeys/wiha/waino / etc. njin on tämä wirhi a-
na tyllä paha/että he tahtowat olla wiſſat ja tattawat niſä/joihin ei heidän mitän tulis. Ja jocainen on nopia teke-
män niſä/cuin heillä on kieltey/ja unhotaman mitä heille on käſetty. Joca on hengellifes wirafa / on olewanans
tattawa mailmalliſiſa. Ja taas: joca mailmallifes wiras on / ei ole wähembätä tietäwänans / euinga hengellinen
wirca hallitan. ſencaltaiſta tyhmiä owat caicci maat / caicci Caupungit ja caicci huonet täynnäns: joita täſä kir-
jaſa ſangen paljo nuhdellan/ja ſangen ahkerast neuwotan / että idzecuſin ottais wirafans waarin / ja jota käſetty on/
uſcollifest toimittais ja teſis. Eikä ole mitän parembata cuin cuulitaiſus/ſe on/että eukin otta waarin ſijä cuin hänelle
uſcotin ja käſetty on rehda. ſencaltaiſet cudzutan tattawayi: waan tottelemattomat hulluyi/waicka ei he ſitä mie-
lelläns cuulla eli njin cudzutta tahdo.

Toinen kirja cudzutan Koheleth/ſonga me cudzumme Saarnaiſari/ja on Lohdutuskirja: ſillä cosca ihminen ſen
enſimäiſen kirjan opin jälken elä cuulitaiſudes / ja otta waarin uſcotuſta wirafans / ſilloin aſetta idzens ſitä waſtan
Perfele/mailma ja hänen oma lihanſa himo njin cown/että ihmisen wäſy ja ſuutu ſäädnyſis/ja caru caiccia mitä hän
tehnyt ja aſcanut on. Sillä cosca ei ſe menesty hänen mielens jälken/njin nouſe waiwa ja työ/ſuuttumus ja kärsimäſis
mys/njin että ihminen hellitkä ärens ja jalcañ/ſäädä työns/ja ei woi en i wireans töitē rehda. Sillä cosca ei Perfele
taida oſtalda puoleſda/tierämätromyden/halun ja picaiſuden cautta eſtä cuulitaiſudeſt / njin hän tahto eſtä waſemal-
da puoleſda / waiwan ja waſtoin ihmifen cautta. Niincuin Salomo enſimäiſeſ kirjaſa neuwo cuulitaiſuteen: ſen-
caltaiſta hecumata ja hembeytä waſtan: njin hän eſtä kirjaſa opetta oleman kärsiwällifen ja lujan cuulitaiſudes / wa-
ſtoin ſuuttumusta ja waiwoſa/että hän aina odotais cuoleman heſke/ilolla ja rauhalla. Ja jota ei hän taida eſtä eli
muutoin aſetta/ytä ſilläns andaman mennä/tyllä ſe toifſta palſitan/etc.

Colmas kirja cudzutan Weifuyi/joſa Salomo kirjä Jumalata cuulitaiſuden edeſt / niincuin Jumalan lahjan
edeſt: ſillä joſa huones Jumala ei idze hallidze ja wallidze / ſilloin ei yhdeſätän ſäädys ole rauha eli cuulitaiſutta.
Waan euſa cuulitaiſus ja hywä hallitus on/ſijä Jumala aſu/ſuuta anda ja hala racaſta morſiandans hänen ſana-
lans/ja ſe on hänen ſuuta andamiſens. Cosca ſiſ joſa euſa maacummas eli huones hywin käyeli menesty / cahden
edellifen kirjan jälken (njin palſo cuin mahdollinen on) ſijä myös tämä colmas kirja weifattacon / kirjän ja cuun-
oittain Jumalata/joca ei ainoaſtans meille ole ſencaltaiſia opettanut / mutta myös on idze tehnyt. A M E N.

I. Luce.

Salomo anda tietä / mitä hän tässä kirjassa opetta / v. 1.
 että taito tule Jumalan pelgosta ja opin halusta
 cuuliaisuden kautta / v. 5. neuwo wäitämän pahain seu-
 ra / v. 10. ja myös wiisautteen / v. 20. teke nulle tietäwäri
 rangastuksen / waiwan / tusean ja cadotuksen / jotta sen
 cadjowat ylsin / v. 24.

Umat ovat Salomon Israe-
 lin kuningas Dawidin po-
 jian sananlascut. Opetta wi-
 sautta / curitusta / taito / ym-
 määrystä / wanhurscautta / oi-
 keutta ja siwentyä. Että tyhmat wissari
 tulisit : Ja nuoruusiset ymmärryksen ja tai-
 don saisit.

Deca wissas on / hän cuulcan / että hän
 wissammari tulis / ja joca toimellinen
 on / hän otta neuwon. Että hän ymmär-
 räis sananlascut ja heidän selityksens : wissa-
 sten opin ja heidän tapauksens. HERRan
 pelco on wissauden alcu / tyhmat hyljät
 wissauden ja pelgon.

Dican / cuule Jhs curitusta / ja älä hyl-
 jä äitisi käskyä. Sillä se on sinun pääs-
 päällä caunistus / ja kaady sinun caulasas.

Poican / jos pahansuoniset sinua haucuttele-
 wat / nijn älä heitä seura. Jos he sanowat :

kän meidän cansam / me wäijym werta ja wi-
 ritäm pauloja nuhettoman eteen ilman sy-
 tä. Me nielem hänen / nijn cuin helwetti

eldäwäldä / ja wanhurscan nijn cuin hautaan
 pudotam. Me löydäm suuren tawaran / ja

täytämme meidän huonem saalista. Goettele
 meidän cansam / meillä caikilla pitä yri cucla-

ro olemam. Poican / älä waella heidän can-
 sans / estä jalcas heidän reikeldäns. Sillä

heidän jalcas suowat pahuteen / ja kirjut-
 tarwat idzens werta wuodattaman. Sillä

turhan wercot wiritetän linduin silmäin e-
 des. Idze he myös wäijywät toinen toi-

sens werta / ja petorella seisowat toinen toi-
 sens hengen perän. Nijn caicki ahnet teke-

wät / ja ahneus on isännillens surmari.

Wissaus ulcona walitta / ja caduilla ä-
 wens ilmoitta. Hän huuta Canssan

edes portisa / ja tuotta sanans edes Caupun-
 gisa / sanoden : Guinga caurwan te tyhmat

tahdotta olla taitamattomat / ja pilclakirwet
 racasta nauroa ? Ja te hullut wihatta ope-

tusta. Kaandakat idzen minun curituxen

paoleen / cadjo / minä tuon minun hen-
 geni edes / ja ilmoitan teille minun sanani.

Etä minä cudjuin teitä / ja te estelitte tei-
 tän / minä cocotin kätenti / ja ei yr. kän otta-

nut siitä waari. Te hylkäisitte caiken mi-
 nun neuwoni / ja unhotitta minun curituxeni.

Nijn minä myös nauran teidän wahingo-
 stan / ja pilclan teitä / Cosca teidän pääl-
 len tule se jota te pelkäte. Cosca cadotus tule

teidän pääl-
 len nijn cuin raju ilma / ja tusea
 nijn cuin tuulispää. Cosca teidän pääl-
 len tule ahdistus ja waiwa. Silloin he huuta-

wat / ja en minä cuule heitä / warabin he edzi-
 wat minua / ja ei löyda. Että he wihaisit

opetusta / ja ei ottanet wastan HERRan pel-
 coa. Eikä tytyneet minun neuwoni / mutta lai-
 tit minun curituxeni. Nijn pitä heidän syö-

män heidän tiens hedelmästä / ja heidän neu-
 wostans rawituri tuleman. Että tyhmain

himo tappa heidän / ja hulluin onni cadotta
 heidän. Mutta joca minua cuule / hän on

lewosa yldähylläisydes / ja ei mitän paha
 pelkä.

Derf. 7. Alcu) Joca hywin oppia tahto / hänen pitä ensist ju-
 malisen olemam / mutta joca Jumalan halpana pitä / ei hän wissau-
 destacan huole / eikä woi tärsä curitusta ja neuwo. v. 17. Tur-
 han) Sillä he taitawat nähda waaran ja cawatta.

himo tappa heidän / ja hulluin onni cadotta
 heidän. Mutta joca minua cuule / hän on

lewosa yldähylläisydes / ja ei mitän paha
 pelkä.

himo tappa heidän / ja hulluin onni cadotta
 heidän. Mutta joca minua cuule / hän on

lewosa yldähylläisydes / ja ei mitän paha
 pelkä.

II. Luce.

Deca ahkerast wissautta noudata / hän oppe tunde-
 sman Jumalan / v. 1. custa wissaus / warjelus / mene-

stys / wanhurscaus ja siwens tule / v. 6. Wissaus anda hy-
 wän neuwon / warjele onnettomudest ja langemuxest / ja

pahasta seurasta / v. 10. hecumaasta ja cadotuxesta / v. 16. sil-
 lä siwä asu maasa / mutta jumalatoim häwiterän / v. 20.

Dican / jos sinä otat minun puhemi /
 ja minun käskyni kätlet. Nijn

anna corwas cuulla wissautta / ja
 taita sydämes ymmärryksen. Sillä

jos sinä sitä ahkerast halajat ja rucoilet. Jos
 sinä sitä edzit nijn cuin hopenata / ja pyörit sen

perän nijn cuin tawaran. Nijn sinä ym-
 määrrät HERRan pelgon / ja HERRan

tunnon löydät. Sillä HERRa anda wissau-
 sauden / ja hänen suustans tule taito ja ym-

määryks. Hän anda toimellisten hywin
 käyda / ja suojele siwäit. Warjele hurscat /

ja holho pyhäins reket. Silloin sinä ym-
 määrrät wanhurscauden ja duomion / oikeu-

den ja caiken hywän tien.

10 **D**s wijsaus sinun sydämees tule / n^ä
 11 **L**että se on sinulle kelvöllinen. N^än hy-
 12 wä neuws sinun warjele / ja hymärrys kätte
 13 sinun. **E**ttes pahalle tielle joutu / eli n^äiden
 14 secaa / jotta toimeetomi puhuvat. Ja hyl-
 15 jätvät oikian tien / ja waeldawat pimeitä ret-
 16 kiä. **J**otta iloidzewat heidän pahoista toi-
 17 stäns / ja riemuidzewat pahoisa menoisans.
 18 **J**oiden tiet owat wastahacoiset / ja retket
 19 waärät ja häpiälliset. **E**ttes sinä ryhtyis
 20 toiseen waimoon joca ei sinun ole / joca
 21 suloisilla sanoilla puhuttele. Ja hyljä hänen
 22 muruidens johdattajan / ja unhotta Jumalans
 23 lujton. **S**illä hänen huonens cuolemaan
 24 callistu / ja hänen asfelens cadotettu in tygö.
 25 **J**ocainen cuin mene hänen tygöns / ei palaja /
 26 eikä elämän tielle joutu. **E**ttes waellaisit
 27 hywä tietä / ja olisit oikiaalla retkellä. **S**illä
 28 wanhurscat asuwat maasa / ja stwiät synä
 29 owat. **M**utta jumalattomat hucutetan
 30 maasta / ja ylöncazjojat sijtä teloitetan.

Wers. 17. Johdattajan) hänen Awio miehens / jonga hän otti nuorna ollesans.

III. Lucu.

Joca Jumalan Lakia racasta / ja luotta idzens H^{er}
 1 **D**raan / hän saa pitkän tjan / rauhan / hymärryren / ar-
 2 mon ja caice hywä / v. 5. meidän tawarastam pita meidän
 3 Jumalata palweleman / ja hänen curituyens k^är simän / v.
 4 9. **W**ijsaus on callis / ja alen caiceen hywyteen / wijsau-
 5 della on mailma luotu / v. 13. hän anda lewon / ja hywän o-
 6 manunnon / v. 21. hywä reco ja rauhallisuus / sinuayen
 7 myötäns tuowat / mutta wädrinettiät pita kirouyren peris-
 8 män / v. 27.

1 **D**ican / älä unohda minun L^{ak}ia-
 2 ni / mutta sinun sydämes pitä-
 3 k^ön minun kästyni. **S**illä ne
 4 saattawat sinulle pitkän tjan / hy-
 5 wät wuodet ja rauhan. **A**rmo ja totuus ei
 6 sinua pida hyljämän / ripusta ne caulaas / ja
 7 kirjoita sydämes tauluun. **N**äns löydät
 8 armon ja hywän toimen / Jumalan ja ihmi-
 9 sten edesä.

10 **B**ota idzes H^{er}raan cailesta sydäme-
 11 **L**stäs / ja älä luota sinun hymärryres.
 12 **M**utta ajattele händä caikisa teijsäs / ujn
 13 hän sinua oikein johdatta. **Ä**lä ole wijsas
 14 mielestäs / waan pelkä H^{er}ra / ja wäldä
 15 paha. **S**illä se on sinun narwalles terwel-
 16 linen / ja wirgotta sinun luus.

17 **C**unniota H^{er}ra sinun tawarastas /
 18 sinun wuoden tulos esicoisista. **N**äns sinun
 19 rihes tähtetan / ja sinun w^ägnacurnas wuota
 20 ylidze.

11 **P**oican / älä H^{er}ra
 12 curitusta hyljä / ja älä ole käsi-
 13 mätöin cosca hän sinua rangaise.
 14 **S**illä joca H^{er}ra racasta sitä hän ran-
 15 gaise / ja on hänelle otollinen n^än^äuin poica
 16 Isällens.

17 **M**tuas on se ihminen joca wijsauden löy-
 18 tä / ja hymärryren käsitä. **S**illä pa-
 19 rembi on caupita händä cuin hopyata / ja hä-
 20 nen hedelmäns on parembi cuin culda. Hän
 21 on callimbi cuin pärly / eikä hänen wertans
 22 mitän toiwotta taita. **P**itkä ikä on hänen
 23 oikiaalla kadelläns / rickaus ja cunnia hänen
 24 wasemallans. **H**änen tiens owat iloiset / ja
 25 caice hänen asfelens rauha. Hän on elä-
 26 män puu caikille jotta häneen rupewat / ja
 27 autuat owat ne jotta hänen pitäwät. **S**il-
 28 lä H^{er}ra on wijsaudella maan perusta-
 29 nut / ja taitwat toimella walmistanut. Hän
 30 on wijsaudesans owat sywydet eroitetut / ja
 31 pilwet pisaroidzewat casten. **P**oican / älä
 32 händä salli silmistäs tulla pois / n^äns tulet
 33 onnelliseri ja wijsari. **S**e on sinun sielus
 34 elämä / ja sinun sius on otollinen. **S**illoin
 35 sinä murhetoimna waellat teijsäs / ettes jal-
 36 cas loucka. **E**t sinä pelkä maata panduas /
 37 mutta macat makiaasti. **E**ttei sinun tarwi-
 38 ta pelkämän äkillistä hirmua / eikä jumalat-
 39 tomain myrskyä cosca se tule. **S**illä H^{er}
 40 ra on sinun lohduyres / hän warjele sinun
 41 jalcas / ettei sitä saawuteta.

42 **Ä**lä estele tarwidzewalle hywä tehdä / jos
 43 sinun kätes on Jumalalda wara saanut.
 44 **Ä**lä sano ystärwalles : mene ja tule jälle /
 45 huomena minä sinulle annan / jos sinulla on.
 46 **Ä**lä pyhä sinun ystärwäs wahingota / joca
 47 hywäs toiwos asu sinun tyk^önäs,

48 **Ä**lä kenengän cansa toru ilman syytä / jos
 49 ei hän mitän paha sinulle tehnyt ole. **Ä**lä
 50 k^äwoittele wäärä miestä / ja älä noudata
 51 hänen retkiäns. **S**illä H^{er}ra cauhistu
 52 sitä joca wilpistele / ja hänen salaisidens on
 53 siweitten tyk^önä. **J**umalattoman huones
 54 on H^{er}ran kirous / mutta wanhurscan huo-
 55 ne sumatan. Hän pilka pilk^äita / mutta
 56 radollisille hän anda armon. **W**issat cun-
 57 nian periwät / mutta tyhmät häpiän saa-
 58 wat.

Hiob. 18:
17.
Pfal. 37:9.
Matth. 5: 5.

Deut. 30:
16.

Rom. 12:
16.

Heb. 12: 5.
Apoc. 3: 19.

Pfal. 112: 7.

1. Pet. 5: 5.

*Verf. 4. Toimen se on/ sinä tulet toimelliseri / niin että caic-
mitäs aiwoit/owat ppsyväiset ja menestowät. v. 34. Pilckari)
Owat irskat/jotca ei pelkä Jumalata eikä hänen sanans.*

IV. Lucu.

SAlomo nähtä hänen tapans / että hän on racastanut
wiisautta / ja oli Isällens cuultainen / joca händä si-
hen neuwoi/jongatähden hänen hywin tapahdui / v. 1. Ju-
malattomain ja wäärincedidin joucosa / ei pidä oldaman /
v. 14. Jumalan sana pitä hywällä mielellä cuultaman /
ja omat jäsenet pahudest warjeldaman / v. 20.

1 **B**ulcat minun lapseni teidän Is-
än curitusta / ja ottarat waari-
oppiaren / ja wiisammari tullaren.
2 **S**illä minä annan teille hywän
opeturen / älkät hyljätkö minun Laktiani.
3 **S**illä minä olen Isäni poica / hoicka ja ainoa
4 äitilläni. Ja hän opetti minua / ja sanoi:
5 anna sydämes otta minun sanan vastaan p. da
6 minun kästyni / niins elä saat. Ota wiisaus/
7 ota ymmärrys / älä unhota / älä myös poicke
8 minun puhestani. Älä händä hyljä / niin
9 hän sinun kätke / racasta händä / niin hän sinua
10 warjele. Sillä wiisauden alcu on osta wi-
11 sautta / ja caicisa caupoisa osta taitto. Pi-
12 dä händä corkias cumnias / niin hän sinua cor-
13 gotta ja saatta cumniaan / jos sinä händä ra-
14 castat. Hän sinun pääs jalost caunista / ja
15 cumnioitta sinua ihanalla Gruunulla.
16 **C**uule siis minun poican ja ota minun pu-
17 heni / niin ikäs ruotta on monda. Minä
18 johdatan sinua wiisauden tielle / ja saatan si-
19 nua oikialle retkelle. Niin että coscas wa-
20 ellat / ei sinun käymises ole rascas / ja coscas
21 juoret / niin et sinä loucka sinuas. Kärsi
22 curitusta / älä hyljä händä / kätke händä : sil-
lä hän on sinun elämäs.

14 **Ä**lä mene jumalattomain askeleille / ja älä
15 astu pahain teille. Jätä ja älä käy si-
16 nä / carta händä ja mene ohidzen. Sillä ei
17 he maca / jollei he ole pahoin tehnet / eikä le-
18 wä / jollei he ole wahingota tehnet. Sil-
19 lä he elättäwät heitans jumalattomalla lei-
20 wällä / ja juorwat wääruden wijna. Mut-
21 ta wanhurscan retki paista niincuin wal-
22 keus / käy edes ja walista haman isoin päiwän
asti. Mutta jumalattomain tiet owat niin-
cuin pimeys / ja ei he tiedä cusa he lange-
wat.

20 **S**ican / ota waari minun sanoistani / ja
21 callista corwas minun puheisani. Ä-
22 lä niitä anna tulla pois silmistäs / pidä ne sy-
dämesäs. Sillä ne owat niiden elämä /

23 **jotca niitä owat löytänet / ja owat terwelliset**
24 **coco heidän ruumillens. Warjele sydä-**
25 **mes caicella ahkerudella : sillä sytä elämä tu-**
26 **le. Pane pois sinuldas paha suu / ja wää-**
27 **rät huulet anna olla sinustas caucana. Cadjo-**
con sinun filmäs oikein eteens / ja sinun filmäs
laudat olcon oikeat edesäs. Coettele tie jal-
goillas / niins wilpistelemätä astut. Älä poic-
ke oikialle eli wasemalle puolelle / temba sinun
jalcas pois pahudesta.

*Verf. 25. Cadjocon sinun filmäs oikein eteens) Cusa hecuma-
linen/irtainen/ahne/cade eli iltä mieli on/ se puhte aina ulos ulco-
naifella täpötämisellä/ ja hänellä on huitendelewainen / hecuma-
linen ja carsas cadjondo/Pro. 17: 24. mutta jolla oikia södän on/
se caita sen howin wälstä/ sentähden sano Hiob: hän on tehnyt lij-
ton filmäins cansa/ 31. cap. v. 1.*

V. Lucu.

SAlomo ofotta sen wahingon joca tule huorudest / v. 1.
Cuinga tarwara oikein hallitan / v. 15. mitä siloissis
in jumalises ja uscollises awioselästys / v. 17. Ei pidä ryh-
ymän muihin waimoiin / josta joudutan Jumalan wi-
oin ja rangastuureen / v. 20.

Sican / ota waari minun wi-
1 saudestani / callista corwas mi-
2 nun oppijni. Ettäs pidäisit
3 hywän neuwon / ja sinun suus
4 tiedäis toimen. Sillä porton huulet owat
5 niincuin mesleiwät / ja hänen litans liucam-
6 bi cuin oljn. Mutta wiimefeldä carwas
7 cuin Coiruoho / ja teräwä niincuin cariteräi-
8 nen miecka. Hänen jalcas juoretwat alas
9 cuolemaan / ja hänen askeleens joutuwat hel-
10 wettijn. Ei hän käy cohdastrans elämän
11 tiellä / huitendelewaiset owat hänen astumi-
12 sens / niin ettei hän tiedä cunga hän mene.

Niin cuulcat nyt minua minun lapseni / ja
älkät poiketeo minun puheistani. Olcon
sinun ties taambana hänestä / ja älä lähesty
hänen huonens owe. Ettes andais cumnia-
tas muucalaisille / ja wuosias sulmille. Et-
tei muucalaiset rawitais sinun warastas / ja
sinun myös olis toisen huonesa. Ja sinä tä-
stälähin huocaisit / coscas elämäs ja hywodes
cuhlanmut olet / ja sanoisit : **Woi / cuinga mi-**
nä olen wihamnut curitusta / ja minun sydä-
men on hyljännyt rangasturen ? Ja en ole
cuullut opettajani andä / engä callistanut cor-
wani opettajani puoleen. Minä olen caic-
teen onnettomuteen pikimäldängs joutunut /
caickein ihmisten ja Ganssain seas.

15 **W**o wetkä caiwostas / ja mitä lähstäs
16 **ruotta. Anna luondolähstes ruotta / ja**
17 **wesiojas cuulle. Mutta pidä ne yrinäs / ja ei**
18 **yrilän muucalainen sinun cansas.**

Porton pa-
hus.

Arviosta-
styon suloi-
sus.

18 **S**inun caivos olcon sinattu / ja iloidze
sinun nuorudes waimosta / se on suloi-
nen niñcuin naaras hirvi / ja otollinen niñ-
19 cuin medzärwuhhi. Hänen rackaudens si-
nuu aina rawitcon / ja iloita sinuas aina hä-
20 nen rackaudestans. Poican / mixis ammat
muucalajsten sinuas pettä / ja halajat toista ?
21 Sillä HXRan edes orwat caikein ihmisten
tiet / ja hän cadzele caicki heidän astelens.
22 Jumalattoman wäärns käsittä hänen / ja
hänen syndins paulat ottawat hänen kynni.
23 Hänen pita cuoleman / ettei hän andanut o-
pettä idzens / ja hänen suuren tyhmydens täh-
dän tule hän petetyxi.

Verf. 9. Muucalajstille) Sillä huorintetiät culuttawat elä-
mäns ja hywydens / pahain eltsien ja häyjin juonisten cansa / jor-
ca ei mitän hywä coscan hänelle sen edest tee / niñcuin tuhlojalle
pojalle tapahui / cosca hän hywydens tuhlanut oli / Luc. 15:16. v.
18. Iloidze sinun) se on / ole sinun waimos tytönä / ja pida hywy-
des tallella / ettes huorudella siä tuhla / waan auta tarwidzepia :
sillä ei ole ohtan suloisemba cappaletta maan päällä / cuin mies ja
waimo rackaude eläwät.

VI. Lucu.

Sembistä tacayest / v. 1. laiscudest / joca tdyhyden tuo /
v. 6. hecunialisten ihmisten tähtämifest ja langemi-
fest / v. 12. Cuiñ joita Jumala wiha / v. 16. wanhemmiten
kästy pita wisust pidettämän / v. 20. huorus on elämälle
wahingolinen / on pahempi warcautta / ja ei salli sowindo /
v. 24.

Prov. 11:
15.

1 **M**Dican / jos sinä tacat lähimmäi-
ses / niñns olet kynnitänyt kätes
2 muucalaiseen. Sinun sanoisias
olet sinä paulaan istunut / sinä o-
3 let saawutettu puheisias. Tee sijs poican
nain: pelasta sinus: sillä sinä olet tullut lähim-
mäises käsijn / joutu ja waadi lähimmäistäs
4 kynni. Älä anna silmilles unda / eikä sil-
5 mälautais torckua. Kirwota sinus niñ-
cuin medzärwuhhi pois käsistä / ja niñcuin lin-
du pnyttäjans käsistä.

6 **M**ene laisca myyriäisen tygö / cadzo hä-
7 nen menoans / ja ope. Waicka ei hä-
nellä yhtän Ruhtinast ja teettäjätä ja hallid-
8 ziata ole. Cuitengin walmista hän hänen
elaturens suwella / ja caiken ruocans elon ai-
9 cana. Cuinga caurwans laisca macat ?
10 coscas nouset mestas ? Maca wielä wähä /
ota wielä unda päähäs / laske kätes yhteen /
11 ettäs wielä lewätä woisit. Niñ löyhys ä-
kist tule päälles niñcuin matcamies / ja wai-
waisus niñcuin warustettu mies.

Prov. 24:
4.

12 **H**vikendelewainen ihminen / wahingoli-
13 nen mies / käwele wäärällä suin. Iste

filmä / nyhkä jalgoillans / cocottele formil-
lans. Mattele aina paha ja wiha syda
14 mesäns / ja saatta rjta matcan. Sen
15 tähden tule picaisest hänen cadoturens / ja ä-
kist muserta ricki / niñ ettei hänellä yhtän a-
pua ole.

Qusi on joita HXRra wiha / ja seidze
mes on cauhistus hänen edesäns. M-
16 piät silmät / petollinen kieli / kadet jotca wuo-
17 dattawat wiatoinda werta. Sydän joca
18 wahingolisia ajattelle / jalgat jotca orwat no-
psat pahuteen juoreman. Wäärä todistaja
19 joca walheita tuotta / ja saatta rjdan welje-
sten wälille.

PDican / pida Isäs käsity / ja älä hyljä
20 äitäs Lakia. Sido ne alati yhteen si-
21 nun sydämes päälle / ja ripusta ne caulaas.
Coscas waellat niñ ne johdattawat sinua /
22 coscas lewät niñ he wartioidzewat sinua /
coscas herät niñ he puhuttelewat sinua.
Sillä käsity on niñcuin kynntilä / ja Laki niñ-
23 cuin walkeus / ja curituren rangastus on elä-
män tie. Ettäs warjellaisin pahasta wai-
24 mosta / ja muucalaisen matkasta kielestä.

Älä iloita sydändäs hänen cauneudestans /
25 ettes wietelläs hänen silmäns kylosta. Sil-
26 lä porto saatta leiwäidä pois / mutta arwio
waimo saatta caunin elämän. Taitaco jo-
27 cu kätkke tulen porweens / ettei hänen waat-
tens pala ? Eli hyllden päällä käwellä / ettei
28 hän jalcojans polda ? Niñ sen tapahui / joca
29 lähimmäisens waimoa lähendele / ei hän pää-
se rangaisemata / joca häneen ryhky.

Ei se ole warcalle niñ suuri häpiä / jos hän
30 warasta hengens pitexi / cosca nälkä on.
Jos hän warcaista löytän / anda hän sen seid-
31 zemen kertaisest jällens / ja caiken hänen huo-
nens saadun. Mutta joca huoruteen lan-
32 ge / se on tyhmä / ja saatta elämäns cado-
tureen. Rangastus ja häpiä tule hänen
33 päällens / ja hänen häwäisturens ei pyhitä
pois. Niehen wiha ja kjuwous ei säästä
34 händä coston päiwänä. Ei hän lucua pida
35 sowittajast / eikä ota waitkas paljo annaist.

Verf. 12. Käwele) Ei pida wahwa puhetta / eikä cadzo oikein
tenengan päälle. V. 26. Saatta leiwäidä pois) se on / saatta
suureen tdyhyteen. Sup. 5: 9. Caunin elämän) Joca huorin te-
te toisen miehen waimon cansa / hän ricki hengens Jumalan Lain-
jälten. Lev. 20: 10. Deut. 22: 22. Joca ilman erotusta caicki
cuolemalla rangaise / jotca toisen miehen waimon ja rihtatun
morfiamen cansa huorin tetewät / ja ei ota siit ohtan mailmallista
sowindota.

VII. Lucu.

Satomoneuvo pitämän Jumalan käskijä / ja raka-
staman wiisautta / v. 1. opetta / cuinga nuorucaiset
huorilda ja hecumalda carwalast petetän / ja cadotuxen
saatetan / v. 6.

V Dican / kätke minun sanani / ja pi-
2 da tykönäsi minun käskyni. S
3 ta waari minun opeturestani /
4 njuus elä saat / ja minun Laistani /
5 niñcuin silmäs terästä. Sido ne sinun sor-
6 mijs / kirjoita ne sinun sydämes tauluun.
7 Sano wiisaudelle : sinä olet minun sisaren :
8 ja cudzu toimi ystäwäres. Että hän sinua
9 warjelis muicalaiselda waimolda / ja toisel-
10 da / jonga sanat siliät owat.

11 Sillä minä curkistelin huoneni acunasta
12 läpi häkin. Ja näin tyhmän nuorucaisen
13 taitamattomain seas / ja äkäisin hänen lasten
14 joucosa. Joca käreveli catuilla nurcain
15 taidze / ja asteli sitä tietä / joca meni hänen huo-
16 neseens. Pimeis / cosca päiwä ehtolla oli /
17 ja so sydän yö oli. Ja cadzo / hända cohtais
18 waimo / porton waatteilla. Carwala / tuima
19 ja hillimätöin / jonga jalat ei pshynet hänen
20 huonesans. Nyt on hän ulcona / nyt catuil-
21 la ja wäijy joca nurcas. Hän otti hänen
22 künni / ja suuta andoi hänelle / ja sanoi häpe-
23 mätä : Minä olen tänäpäni tehnyt kytosuh-
24 rin / ja täyttännyt lupaureni. Ja olen tullut
25 sinua vastaan / warahin sinua edzimän / ja o-
26 len nyt sinun löytännyt. Minä olen corjast
27 walmistanut wuoteni / Egyptin kirjastwalla
28 waattella. Ja olen hywän hajuiseri teh-
29 nyt minun cammioni / Mirrhamilla / Aluel-
30 la ja Canelilla. Tule / eläkäm hecumalli-
31 fest / ja halatcam hamann amun asti : Sillä
32 ei mies ole cotona.

33 Hän on pitkälle matcalle mennyt / hän on
34 ottanut rahastin myötäns / ja tule cotia ä-
35 sken määrättyllä päiwällä. Ja nijn hända
36 haucutteli monella sanalla / ja waati hända
37 makiilla puhella. Hän meni hänen cansans
38 nopiast / niñcuin teurastettawa härkä / ja
39 niñcuin jalcapuuhun / jolla tyhmat rangoi-
40 tan. Eshenasti cuin hän nuolilla ambu-
41 hänen marans läpidzen. Ja niñcuin lindu
42 idzens kyrutta paulaan / ja ei tiedä sitä hänen
43 hengellens waaralliseri.

44 Nijn cuileat sjs minua minun lapseni / ja
45 ottacat waari minun suuni sanoista. Al-
46 kōn sinun sydämes poiketo hänen tiellens /

47 älä salli sinuas wietellä hänen retkillens.
48 Sillä hän on monda haarwoittanut ja lan- 26
49 gettanut / ja caickinaiset woimalliset owat hä-
50 nelda tapetut. Hänen huonens owat hel- 27
51 wetin tiet / joca mene alas cuoleman cam-
52 mioon.

VIII. Lucu.

53 Wisaus cudzu tygōns taitamattomat / v. 1. joca on
54 callimbi cuin caicki muut callit cappalet / opetta Ju-
55 malan pelgon ja anda hywän neuwon caikisa skādnyšä ja
56 hallituxesa / v. 10. hän on ollut Jumalan tykönä ijancaic-
57 tifest / ja hänen cauttans on mailma ja caicki cappalet luo-
58 dut / v. 22. joca hänen löytä / hän pshy ijancaickifest / v. 32.

Jko wiisaus huuda / ja toimi cuu- 1
2 lu? Seiso teiden ja cujain wieres
3 julkifest / Caupungin portisa / josta
4 kändän sijälle / hän huuta : Te miehet / minä
5 huudan teitä / ja cudzun Canssa.

6 Cuileat te tyhmat wiisautta / ja te houcki-
7 ot pangat sydämijn. Cuileat / minä puhun
8 sitä cuin Ruhtinaille sopi / ja opetan sitä cuin
9 oikia on. Sillä minun suun puhu totutta /
10 ja minun huuleni wiha jumalatoinda. Caicki
11 minun puheni owat oikiat / ei ole sijnä mitän
12 wäärnyttä eli petosta. He owat selkiät nylle
13 jotta nystä hymmärtäwät / ja oikiat nylle jotta
14 ottawat nystä vastaan.

15 Ottacat minun curituxen ennencuin ho- 10
16 pia / ja pitäkät corkiambana minun oppin
17 cuin callin cilda. Sillä wiisaus on parem- 11
18 bi cuin pärly / ja caicki mitä ihminen hänel-
19 lens toiwotta / ei ole hänen wertaisens. Mi- 12
20 nän wiisaus asun toimen tykönä / ja minä tai- 13
21 dan anda hywän neuwon. HExran pel- 14
22 co wiha paha / ylpeyttä / tuimutta ja pahosa
23 teitä / ja ei kārsti petollista suuta. Minun 14
24 on neuwo ja meno / minun on toimi ja woi-
25 ma. Minun cauttani Cuningat hallidze- 15
26 wat / ja Neuwonandajat oikeutta saatta-
27 wat. Minun cauttani Ruhtinat wallidze- 16
28 wat / ja caicki Förstie maan päällä. Minä 17
29 racastan nystä jotta minua racastawat /
30 ja jotta warahin minua edziwät / ne
31 löytäwät minun. Riekaus ja cumia on 18
32 minun tykönäni / pshywäinen tarwara ja
33 wanburcaus. Minun hedelmäni on pa- 19
34 rembi cuin cilda ja kirckain cilda / ja minun
35 tulon parembi cuin walittu hopia. Minä 20
36 waellan oikiata tietä / ja oikeuden asfelilla.
37 Että minä cadzoisin nystä jotta minua raca- 21
38 stawat / ja täyttäisin heidän tarwarans.

Salomon

Sap. 9:9.

22 **M**inä olen ollut HERRan oma hänen teidens algusa/ ennen kuin mitän tehty oli/ olin minä. Jo hancatitfudest olen minä asetettu / algusa ennen kuin maa oli.
 24 Cosca ei syrvyys vielä ollut / silloin minä olin jo syndynyt. Cosca ei lähtet vielä wet-
 25 tä cuohunet/ ennen kuin wuoret olit perustetut/ ja cuukulat walmistetut/ olen minä syndynyt. Eihän ollut vielä maata luonut/
 26 ja mitä sen päällä on/ eikä maan pyrin wuoria.
 27 Cosca hän walmisti tairwan/ olin minä siellä / cosca hän syrvyden wisust mittais.
 28 Cosca hän pilwet rakensi ylhälle/ ja sääsi syrvyden lähtet. Cosca hän meren äret määräs/ ja wetten eteen asetti määrän/ ettei he
 29 astuis sen ylidze. Cosca hän maan perusturen lasti/ silloin minä hänen cansans wacutin/ ja ilodzin jocapäiwä/ ja leikidzin hänen edesans joca aica: Ja leikidzin maan pyrin päällä/ ja minun ilon on olla ihmisten lasten cansa.
 32 **M**in cuuleat siis minua minun lapseni/ autuat owat ne joca minun tieni pitävät. Cuuleat curitusta / oleat wisat/ ja alkät hyljätkö sitä. Autuas on se ihminen joca minua cuule / ja joca minun owellani walwo jocapäiwä/ ja wartioidze minun pih-
 35 tipielefäni. Joca minun löytä/ hän elämän löytä ja on Jumalalle otollinen: mutta joca minua wastaan syndiä teke/ hän wahingoidze sieluns/ jocainen kuin minua wiha/ hän racasta cuolemata.

Verf. 24. Syndynyt) Ei niin että Jumalan wiisauus on jocu luotu cappale/ waan on idze Jumala/ ja on ollut hancatitfust/ sentähden sano Jumala/ että hän on ollut hänen teidens algus/ v. 22. ja hän on se sana/ josta Dawid puhu, Psalma 33: 6. & Ioh 1: 1.

IX. Lucu.

Wisauus on walmistanut herculifsen acrian/ ja cudzin tyhmät acroidzeman/ v. 1. mutta tyhmät ja pilckajajat ei paranna siitä heitans/ v. 7. HERRasta tule wiisauus ja autuus/ v. 10. Tyhmys ja wäärä oppi on porton caltainen/ joca hänen liehacoizemifellans monda langemurpeen jaduom/ on saatta/ v. 13.

1 **W**isauus rakensi hänellens huonon/ ja wuoli siihen seidzemen
 2 padzasta. Ja teurasti teurans/ secoitti wijnan ja walmisti pöytäns.
 3 Ja lähetti püicans/ corkeista Caupungin saleista cudzuman. Joca tyhmä on/
 4 hän tulcan tänne/ ja hulluille sanoi hän: Tulcat ja syökät minun leiwistani / ja juocat siitä wijnasta/ joca minä caadan sijälle. Hyl-

jättät hullu meno/ niin te saatte elä/ ja käykät ymmärryren tiellä.

Joca pilckajata curitta/ hän saa häpiän/ ja joca jumalatoinda nuhtele/ hän häwäistän. Alla rangaise pilckajata/ ettei hän sinua wihaiss/ nuhtele wisasta/ ja hän racastasinua. Anna wisalle/ niin hän wisammaxi tule/ opeta wanhurscasta/ niin hän opisa enäne.

Wisauden alcu on HERRan pelco/ ja pyhäin opetus on ymmärrys. Sillä minun cauttaminun päiwäs enätän/ ja ikäs wuodet lisätän. Jos sinä olet wisas/ niins idzelles wisas olet/ mutta jos sinä olet pilckaja/ niin se idze sinun sattu.

Hullu/ huikendelewainen waimo/ kieltello/ on taitamaton. Istu huonens owellalla/ corkialla istuimella/ ylimmäises sias Caupungis. Että hän haucutteliss caictia joca siitä käywät ohidze/ ja tietans waeldawat. Se joca tyhmä on/ hän tulcan tänne: ja hullulle sano hän: warastettu wesi on makkia/ ja salattu leipä on suloinen. Waan ei hän tiedä/ että siellä cuollet owat/ ja hänen wierans helwetin syrvydes.

X. Lucu.

Tämä puhutan cuulitaisist ja tottelemattomist lapsist/ wääräin ja hurscasten tawaroist/ ahkerudest ja laiscudest/ hywäin ihmisten sinuayest/ ja jumalattomain onnettomudest/ wacuudest ja wanhurscaudest ostamifis ja myymifis/ wisasten ja hulluin wastahacoifist ilost ja halust.

Nämät owat Salomon sanan lascut.

1 **W**isas poica on Jhäns ilo/ mutta hullu poica on äitillens murheri.
 2 **W**äärin saatu tawara ei ole hyödyllinen/ mutta wanhurscaus wapautta cuolemasta.

3 **E**i HERRa anna wanhurscasten sieluinnalkä kärsiä/ mutta jumalattomain wäärin saadun hän hajotta.

4 **P**etollinen käsi teke köyhäxi/ mutta ahkera käsi saatta rikaxi.

5 **J**oca surwella coco/ hän on toimellinen: mutta joca elon aicana maca/ hän tule häpiään.

Siunaus

Prov. 1:7.
Psal. 111:10.
Syt. 1:16.

Prov. 6:6.

6 Siunaus on wanhurscan päänpäällä /
mutta jumalattomain suun peittä wäärns.
7 Wanhurscan muisto pösy siunauxesa /
waan jumalattoman nimi pitä määränemän.
8 Joca sydämeštans wifas on / hän otta
käskyt wastan / mutta jolla hullu suu on / se
saa haawoja.
9 Joca nuhtettomast waelda / hän elä mur-
hetoimna / mutta joca wäärällä tiellä waelda /
hän tule ilmei.
10 Joca silmä iske / hän waiwa matcan
saatta / ja jolla hullut huulet owat / hän saa
haawoja.
11 Wanhurscan suu on elämän lähde / mut-
ta jumalattoman suun peittä wäärns.
12 Wiha riidan saatta / mutta rackaus peit-
tä caicki ricoret.
13 Toimellisten huulisa löytän wifsaus /
waan tyhmän selkään tarwitan widza.
14 Wiifat opin kätkewät / waan hulluin
huulet sitä tyhmistyvät.
15 Rickan tarwara on hänen wahwa Gau-
pungins / mutta köyhys teke köyhän pelcu-
riri.
16 Wanhurscas teke työtä hengen pitexi /
mutta jumalattoman saalis on synniri.
17 Joca curituxen otta wastan / hän on elä-
män tiellä / mutta joca rangastuxen heit-
tä pois / hän mene wäärin.
18 Petolliset suut peittäwät wainon / ja jo-
ca panettele / hän on tyhmä.
19 Joca paljo puhutan / sitä ei syndi ole cau-
can / mutta joca huulens hillidze / hän on toi-
mellinen.
20 Wanhurscan kieli on callimbi hoptata /
mutta jumalattoman sydän on tyhjä.
21 Wanhurscan huulet monda rawidze-
wat / mutta hullut huckuwat hulludesans.
22 HEXran siunaus teke rickari / ilman
wairwata.
23 Hullu teke paha / ja naura sitä / waan wif-
sas pitä sijä waarins.
24 Mitä jumalatoim pellä / se hänelle tapah-
tu / ja mitä wanhurscat himoidzewat / sitä heil-
le annetan.
25 Jumalatoim on niñcuin tuuli / joca mene
ohidze ja tyhjäre rauke / mutta wanhurscas
pösy tancatititit.
26 Niñcuin etieka teke paha hammasten ja
sawu silmäin / niñ on laisca niñden mielest
paha / joca hänen lähettäwät.
27 HEXran pelco enändä päiwä / waan

jumalattoman ruodet wähetän.
Wanhurscan toivo on ilo / mutta juma-
lattomain toivo cato.
HEXran tie on siwäin lohduitus /
mutta pahointekiat owat pelcurit.
Wanhurscas pösy aina johdallans / mut-
ta jumalattoman ei pida asuman maan
päällä.
Wanhurscan suut tuotta wifsauden /
waan wäärin suu häwitetän.
Wanhurscan huulet opettawat terwel-
listä asioita / waan jumalattoman suu on
täynnäs wäärnyttä.

Def. 3. Wäärin saadun) se on / mitä he nolttemisellans / wo-
roillans / wairwamisellans owat saaner / cosca he muiden ihmisten
wahingosta rickari tulewat. v. 5. Häpiään) rickauden Salome
usem cudju cunnari ja köyhden häpiäri: sillä se joca ricas on /
hän cunnioitetan / waan joca köyhä on / hän häwitetän. v. 16.
Hengen pitexi) se on / että hän idzens elätäs. v. 18. Petolliset
suut) Et he neuwo welhens / cosca se syndi teke / mutta jos hän
lange / niñ he sen mielellans soiste / panettelewat muita / eitä te-
cän saata paran nuyeen. v. 26. Laisca) Tästä nuhdellan niñtä /
joca owat hitat wirasans. v. 29. Pelcurit) Pahalla omalla cun-
nolla on aina pelco ja wapistus mpyötans.

XI. LUUK.

Hywät ihmiset ja jumalattomat rinnan aseretan / ja
Gmifä arwos hywät tawat muiden caluin siñhen owat
turtitan / erinomaisest idä lugus owat jalor sanat Ju-
malan edes cadjomisest / lohduituxet ristin pahennusta
astan.

Wälärä waaca on HEXralle cau-
histus / mutta oikia waaca on hä-
nelle otollinen.

Gusa ylpeys on / siñä on
myös ylöncadze / mutta wifsaus on nöy-
räin tykönä.

Wiatomus johdatta siwäit / waan pa-
hus cufista pilckajat.

Ei rickaus auta wiñan päiwänä / mut-
ta wanhurscaus wapahsta cuolemasta.

Jumalisen wanhurscaus teke hänen tiens
tasaiseri / mutta jumalatoim lange jumalat-
tomas menosans.

Jumalisten wanhurscaus pelasta heitä /
waan wäärintekiat käsitetän wieckaude-
sans.

Cosca jumalatoim ihminen cuole / niñ
ei ole yhtän toivo / ja joca wäärintekiat
odottawat / tule tyhjäre.

Wanhurscas wapadetan wairwasta / ja
jumalatoim tule hänen sians.

Bleocullatum ihmisen suun cautta petetän
hänen lähimmäisens / waan wanhurscat hym-
märtäwät sen / ja pelastetan.

Coco Gaupungi iloidze cosca wanhursca-
hywin kån / ja riemuidze cosca jumalatoim
hucku.

I Prov. 10: 2.
II. Plov. 16:
11.
cap. 20: 10.

4 Ez. 7c. ch
19.

8 Sap. 5: 4.

11 Wanhurscasten sumauxen cautta Gau-
pungi corgotetan / waan jumalattoman
suun cautta cufistetän.
12 Joca lähimmäistans härwäise se on huul-
lu / mutta toimellinen mies sen hillidze.
13 Panettelia ilmoitta salaisuden / waan
jolla on uscollinen sydän / hän sala sen.
14 Josa ei neuwo ole / siinä wäärin memän /
waan josa monda neuwonandajata on / si-
nä hywin käy.
15 Joca toisen taca / hän tule wahingoon /
waan joca sittä idzens pitä pois / hän on
murhetoin.
16 Waimo joca otollinen on pitä cunni-
ans / waan wälewät pitäwät rickauden.
17 Armiäs mies teke ruumillens hywä:
waan se joca julma on / hän saatta lihans ja
werens murhelliseri.
18 Jumalattoman työ on turha / waan joca
wanhurscautta kylwä / sillä on hywä pal-
ka.
19 Sillä wanhurscaus saatta elämän /
waan joca paha pyytä / hän saatta cuole-
man.
20 Petollinen sydän on cauhistus H&E Kral-
le / waan wiattomat owat hänen edesäns
otolliset.
21 Ei Jumalattomia auta waieka caieki kä-
tens yhten pistäisit / mutta wanhurscan sie-
men pelastetan.
22 Caunis waimo ilman cunniata on niin-
cuin sica / jolla olis cullainen käädy cuonon
päällä.
23 Wanhurscasten himo on hywä / ja mene-
sty: waan jumalattomain odotus on ku-
cullinen.
24 Muutama jaca omastans ja saa enäm-
män: toinen säästä josa ei pidäis / ja tule
köyhemmäri.
25 Sielu joca runsast sumu / tule lidarwari /
ja joca juotta / hän tule juorurin.
26 Joca jywät sala / händä Gansa kiroile /
mutta joca myy / hänelle tule sumaus.
27 Joca jotain hywä edzi / hänen hywin
menesty / mutta joca paha noudatta / hanel-
le pahoin tapahfu.
28 Jocariefauteen luotta hän hucku / waan
wanhurscat wiherjoidzewät niincuin leh-
ti.
29 Joca huonens murhelliseri teke / hän saa
cuulen perinnöri / ja hullun tänty wiiffasta

Prov. 6:1.

Mal. 127.

palwella.
Wanhurscan hedelmä on elämän puu /
joca wiiffas on / hän ihmisistä pitä murhen.
Että wanhurscas paljo kārssi / cuinga pal-
jo enämmin jumalatoim ja syndinen.

Deef. 12. Härwäise) se on / ilmoitta toisen ricoret / waan wiif-
sas peittä ja wastä edest. v. 16. Wätewät) se on / tyrannit pyy-
tawät rickautta / ja ei pidä lucua cunnialt ja wacudest. v. 25.
Juotta) se on / joca runsast anda / hänelle pitä runsast annetta-
man. v. 29. Cuulen) Kauba ruocki / jota culutta. v. 30. E-
lämän puu) Mitä wanhurscat telewät / se tule caitille hywäri.

XII. Lucu.

Niincuin edellises lugus niin myös täsä caunit sa-
nanlaseur lbyrdän Jumalan Caiekiwaldian edescad.
jomisest / niin myös ihmisten seas / totudest / ahkerudest /
laupiudest ja arwiist / hywist tawoist / wastahacoisist wi-
oist ja heidän häpiällisest lopustans.

SDea idzens miehelläns curitta
anda / se tule toimelliseri / mutta
joca rangaisemat olla tahto / hän
tule tyhmäri.

Sirowä saa lehduuren H&E Kralda / mut-
ta häty mies hylätän.

Ei ihminen wahwistu jumalattomudes /
waan wanhurscan juuri on pyhywäi-
nen.

Ahkerä waimo on miehens eruumu / waan
häty on niincuin märkä hänen luisans.

Wanhurscasten ajaturet owat wilpittö-
mät / waan jumalattomain aiwoitus on pe-
tollinen.

Jumalattomain sanat wäijywät werta /
waan jumalisten suu wapahsa heitä.

Jumalattomat caaturwat ja ei ole sütte
enä / mutta wanhurscan huone pyhy.

Toimellinen mies neuwosans ylistetän /
waan petollinen tule häpiään.

Parembi on nöyrä joca omans cadzo /
cuin se joca tahto isoi olla / jacuitengin puuf-
tu leipä.

Wanhurscas armahsa juhtans / mutta
jumalattoman sydän on halutoim.

Joca peldons kyndä / se saa leipä yldäi-
fest / waan joca turhia ajele taca / se on tyh-
mä.

Jumalatoim halasa aina paha tehdä /
mutta wanhurscan juuri hedelmöidze.

Ilkiä käsitetän omisa sanoisans / waan
wanhurscas pääse hädästä.

Suun hedelmäst tule paljo hywä / ja
niincuin cugin käsilläns tehnyt on / costetan
hänelle.

I. Pet. 4:19.

Prov. 28:
19.
Syr. 20:30.

15 Tyhmän mielest on otollinen se kuin hän teke / mutta wiffas otta neuvon.
 16 Tyhmä osotta cohta wihans / waan joca peittä wäärden / se on carwala.
 17 Joca totinen on / se oikein asian ilmoitta / mutta joca wäärin todista / hän pettä.
 18 Joca ajattelemata puhu / hän pistä ngn / kuin miecalla / waan wiffasten kieli on terwellinen.
 19 Totinen siu pysh yancatcisest / waan wäärä kieli ei pysh caurwan.
 20 Jotca paha ajattelewat / he pettärwät idzens / waan jotca rauha neuworwat / heillä on ilo.
 21 Ei wanhurscan mitän waara tapahdu / waan jumalattomat pahudella tähtetän.
 22 Petolliset huulet owat HERALLE cauhistus / waan jotca oikein telerwät / owat hänelle otolliset.
 23 Carwala sala hänen taitons / waan hulluin sydän ilmoitta hullutta.
 24 Ahkera käsi saa hallita / waan laisca teke weron.
 25 Sydänellinen murhe kixwistele / waan lohduellinen sana iloitta.
 26 Wanhurscas on parempi lähimmäistans / mutta jumalattoman tie wiettele hänen.
 27 Ei petollisen asia menesty / mutta ahkera saa hywän tawaran.
 28 Wanhurscauden tiellä on elämä / ja sen cautta ei kengän wietellä cuolemaan.

Verf. 4. Häij) Joca ei mitän tee / waan on niincuin wieras huones. v. 11. Peldons) Joca parastans teke wirasans / muutoin tapahu / niincuin sanotan: Wiisti wirca / cuusi cowa onne. v. 18. Ajattelemata) Joca ei ora waari puhelstans / kuin se sopis asian cansa / saarnasa / duomiosa ja muisa cocourisa. v. 26. Parempi) Waicka hän paljo kärsi / ja jumalattoman täy hywin. v. 28. Tiellä) Wanha tie wie edes / waan udet reitet owat waaralliset / Jumalan sana elämään johdatta / waan oma ajatus saatta cuolemaan.

XIII. Luccu.

Läsa muutamit yhteiset terwelliset neuwot löytdän yhteisest wanhurscaudest / curituxest / ja muutamit caunit talois tarwittawat opetuxet töist ja wisudest / tuh lamisen wahingost ja ahneuden cauhitudest.

Prov. 10:1.
1. Tim. 6:16.

1 **W**iffas poica otta Isäns curituxen / mutta pilkaja ei anna idziäns rangaista.
 2 Suun hedelmäst jocainen rawitan / waan ylöncazjosat ei ajattele muuta kuin wäärnyttä.
 3 Joca suuns hallidze / hän saa elä / waan joca suuns toimettomast arwaja / hän tule hämmästyreen.

Laisca pyhtä ja ei saa / mutta wiriät saawat yldäisest.
 5 Wanhurscas wiha walhetta / mutta jumalatoim häwäise ja pilkka idzens.
 6 Wanhurscas warjele nuhtetoinda / mutta jumalatoim meno saatta syndyn.
 7 Moni on köyhä suuresa riccaudesa / ja moni on ricas köyhhydesäns.
 8 Riccaudella taita jocu lunasta hengens / mutta joca köyhä on / ei hän cuule curituxta.
 9 Wanhurscasten walkeus teke iloiseri / waan jumalattomain kynnillä sammu.
 10 Ylpieitten seas on aina riqta / mutta wiffaus saatta ihmisen toimelliseri.
 11 Riccaus wähenetuhlates / waan cogosapitän se enäne.
 12 Wyhytetty toirwo saatta sydämen ikäwoidjemän / waan cosca se tule jota hän toirwo / se on elämän puu.
 13 Joca sanan cadzo ylön / hän turmele idzens / mutta joca kästhyä pelkä / hän rauhas waelda.
 14 Wyssan oppi on elämän lähde / wälttäman cuoleman paula.
 15 Hywä neuvo on otollinen / waan ylöncazjoitten tie on cowa.
 16 Wyssas teke caicki toimellisest / waan hullu ilmoitta tyhmydens.
 17 Jumalatoim sanansaattaja ilmoitta paha / waan totinen lähetys on terwellinen.
 18 Joca curituxen hyljä / hänellä on köyhys ja häpiä / waan joca anda rangaista idzens / hän tule cunniaan.
 19 Cosca toirwo tule tähtetuxi / nijn sydän iloidze / mutta joca pahutta wälttä / hän on hulluille cauhituxeri.
 20 Joca wiffasten cansa on / hän tule wiffari / waan joca hulluin cumpani on / hän tule wahingoon.
 21 Pahus noudatta syndistä / mutta wanhurscaille costetan hyryndellä.
 22 Hywällä owat perilliset lasten lapsisa / waan syndisen tarwara wanhurscalle säästetän.
 23 Paljon ruoca on köyhän kynnös / waan jotca wäärnyttä telerwät / ne hukurwat.
 24 Joca widzans säästä / hän wiha lastans / waan joca händä racasta / hän aicanans sitä curitta.
 25 Wanhurscas syö / että hänen sieluns rawitaisin / waan jumalattomain wadza on tyhmytoim.

Prov. 1:10

Prov. 22:15

Verf. 3. Hämälästyksen) se on/ waaran ja rangastuksen. v. 7. Köyhä) Monella on tollä ja ei tody sijhen / ja hänen tilans on huonempi kuin sen köyhän / joca Jumalata peltä ja toty sijhen wähan kuin hänellä on/ 1. Tim. 6: 6. v. 23. Jumala siuna köyhäin wähan waran. v. 25. Kawitaisin) se on/ 19: 15.

XIV. Luku.

Täsa lugus panna eroitus Christillisen ja pacaanallisen lohduksen wätillä. Sijte walitus ihmisen järjen pimendest/ rauhallisen ja terwellisen sydämen ylistys/ selfiä epetus wijmeifest duomio päiwäst.

1 **W**ijan waimon cautta huone raketan/ waan hullu cufista sen te gollans.

2 **J**oca HERRa pelkä / hän waelda oikiata tietä/ mutta joca hänen cadzo ylö / hän poike hänen tielän.

3 **H**ullut julmast puhuwat / waan wissat suuns hillidzewät.

4 **J**osa ei härkiä ole/ siinä seimet puhtana orwat / waan josa juhdat työtä tekewät/ siinä tulo kyllä on.

5 **T**otinen todistaja wälteä walhetta / waan wäärä todistaja rohkiast walhettele.

6 **P**ilckaja edzi wissaut/ ja ei löydä / waan toimelliset wissauden huokiast saawat.

7 **M**ene pois tyhmän tykö/ sillä et siinä ope mitän häneldä.

8 **T**oimellisen wissaus on tiestans otta waarin/ waan tyhmän hulluus on aiwa petos.

9 **T**yhmä naura syndiä / waan siwiät si weitä racastawat.

10 **C**osca sydan on murhellinen/ nijn ei autu ulconainen ilo.

11 **J**umalattomain huonet cufistetan/ waan jumalisten majat wiberjoidzewät.

12 **M**uutamast tiet näkywät oikiari / waan wijmeifeldä johdatta hän hänen cuolemaan.

13 **N**auron jälken tule murhe/ ja ilon peräst on suru.

14 **J**rtaiselle ihmiselle tapastu laittamisens perästä/ waan hywälle hänen laittamisens perästä.

15 **T**aitamaton usco caicki/ mutta hymär täwäinen otta tiestans waarin.

16 **W**issas pelkä ja cartta paha/ waan tyhmä päätähawin mene.

17 **K**ärsimätön ihminen teke hullun töitä/ mutta toimellinen wiha sitä.

18 **T**aitamattomat periwät tyhmyden / waan se on toimellisten Gruumu / että he toimellisest tekewät.

19 **H**äijyn tähty cumarta hywiä / ja juma lattomat wanhurscasten porteiä.

20 **K**öyhä wiharwat hänen lähimmäisens/ waan rickaila on monda ystärwätä.

21 **J**oca cadzo lähimmäisens ylö / hän syndi teke: waan autuas on se joca wiheliäistä armahsta.

22 **J**otca wieckaudesa waeldarwat/ niyldä puuttu/ mutta jotca hywä ajattelewat/ heille tapastu hywys ja uscollisuus.

23 **J**osa työtä tehdän/ siinä kyllä on / waan joca tyhjin puheisin tyty/ siinä on köyhys.

24 **W**ijasten rickaus on Gruumu / mutta tyhmän hulluus on hulluus.

25 **U**scollinen todistus wapahsta hengen/ waan wäärä todistaja pettä.

26 **J**oca HERRa pelkä / hänellä on wahwa linna/ ja hänen lapsens warjellan.

27 **H**ERRan pelco on elämän lähde / että cuoleman nuora wälteä taitan.

28 **C**osca Cuningalla on wäljo wälte/ se on hänen cunnians/ waan cosca wähä on wälte/ se teke herran kehnoxi.

29 **J**oca on kärsiwälinen / hän on wissas/ waan joca kärsimätön on / hän ilmoitta tyhmydens.

30 **L**auptas sydan on ruumin elämä/ waan caueus on myrcky luisa.

31 **J**oca köyhälle teke wälkiwalda/ hän laitta hänen luojans/ waan joca armahsta waiwaista/ hän cunnioidze Jumalata.

32 **J**umalaton ei pysy wahwana onnetto mudesans/ waan wanhurscas on cuolemasakin rohkiä.

33 **T**oimellisen sydämes lepä wissaus/ ja tulle ilmei tyhmän seas.

34 **W**anhurscaus corgotta Canssan/ waan syndi on Canssan cadotus.

34 **T**oimellinen palwelia on Cuningalle otollinen / waan häpiällistä palweliata ei hän kärsi.

Verf. 1. Cufista) Se mies häwitetan/ jolla on totelematon waimo. v. 4. Härkiä) Josa ei työtä tehdä/ siinä ei mitän woiteta. v. 6. Edzi) Pahat ihmiset edziwät wissautta/ ei todesti todesti: waan heidän hywärens/ cunniarens ja cuuluisu dereus.

XV. Luku.

Mistetan siweys ja ystärwälinen wastans / sanotan Lymyös että cowa wastans saatta wihan / ja hulluin siin hulluden oxenda / oikia ja wäärä jumalan palwelus erottetan / caunit opetuyet annetan Jumalan edescad. zomifest/ cuinga callis cappale on rauhallinen sydan ja hywä sanoma.

1 **D**yrä vastaus hillidze wihan/
mutta corwa sana saatta mielen
carwari.

2 **W**ijfasten kielet saattawat o-
peturen suloiseri/ waan tyhmäin suut aina
hullutta sylkewät.

3 **H**EXran silmät cadzelewat jocapaicas/
sekä hyrwät että pahat.

4 **T**erwellinen kieli on elämän puu/ waan
walhettelewainon saatta sydämen kiroum.

5 **T**yhmä laitta Jsäns curituren / waan
joca rangaituren otta/ hän tule taitawari.

6 **W**anhurscan huones on tulo kyllä/ waan
jumalattoman saalis on härwindö.

7 **W**ijfasten suut jacarwat neuwoja/ waan
tyhmäin sydämet ei ole niin.

8 **J**umalattoman uhri on HEXralle cau-
histus/ waan jumalisten ruous on hänelle
otollinen.

9 **J**umalattoman tie on HEXralle cauhi-
stus/ waan joca wanhurscautta noudata/
on hänelle racas.

10 **S**e on paha curitus/ joca hylsä tiens/
ja joca rangaitusta wiha/ hänen pitä cuo-
leman.

11 **H**elwetti ja cadotus on HEXran ede-
sä/ cuinga paljo enämmin ihmisten sydämet.

12 **E**i pilkaja racasta sitä joca händä ran-
gaise/ ja ei mene wijstan tygö.

13 **J**loinen sydän teke iloiset raswot/ waan
cosca sydän on surullinen / niin rohkeus
rauke.

14 **T**oimellinen sydän toimitta wijstast/
waan elkiwaldaiset tyhmät/ tyhmäst hallid-
zewat.

15 **S**urullisella ihmisellä ei ole coscan hy-
rwä päiwä / waan jolla hyrwä sydän on/ hä-
nellä on jocapäiwä wieraspito.

16 **P**arambi on wähä HEXran pelwos/
cuin suuri tarwara ilman lewota.

17 **P**arambi on aterja caalia rackaudesa/
cuin syötetty härkä wihasa.

18 **W**ihainen mies saatta toran matcan/
mutta kärswäläinen asetta rydan.

19 **L**aيسان tie on oriantappurainen/ waan
stweitten tie on tasainen.

20 **W**ijas poica iloitta Jsäns/ ja hullu ih-
minen härwäise äitins.

21 **H**ullulle on tyhmys ilori/ waan toime-
linen mies pysh oikialla tiellä.

22 **A**irwoitus rauke ilman neuwota/ waan josa
monda neuwonandajata on/ se on wahwa.

Se on ihmisen ilo/ että händä toimella
wastatan/ ja aicanans sanottu sana on o-
tollinen.

Elämän tie johdatta wijsan ylöspäin/
wälttämän helwettia joca alhalla on.

HEXra ylpeitten huonet cufista / ja
wahwista leskein rajat.

Ilkiän airwoituret orwat HEXralle
cauhistuxeri/ waan toimellinen puhe on o-
tollinen.

Uhnet cufistawat oman huonens/ waan
joca lahjoja wiha / saa elä.

Wanhurscan sydän ajattele wastaus/
waan jumalattoman suu ammunda paha.

HEXra on caucana jumalattomista/
waan hän cuule wanhurscasten ruouret.

Suloinen castwo iloitta sydämen / hyrwä
sanoma teke luut lihawari.

Corwa joca cuule elämän rangaitusta/
on asuwa wijfasten seasa.

Joca ei idzens salli curitta/ hän teke id-
zens tyhjari/ waan joca rangaitusta cuule/
hän tule wijstari.

HEXran pelco on curitus wissauteen/
ja ennencuin cunniaan tullan/ pitä paljo kär-
sittämän.

XVI. LUCU.

Niammat täsä lugus löytän sananlaseut/ joista ihmi-
sen hymmärys kyllä hydy/ nimittäin/ että oifeus ja
cohtuus on tekeminen / apu Jumalalda ruoileminen/
astan loppu Jumalan haldun andaminen. Cannit sa-
nat Jumalan edescadjomifest / hlypyden rangaituxest/
Jumalan tygö palajamifest ja mailmallifest säädyst.

Hminen aicoi sydämesäns/ waan
HEXralda tule kielen wastaus.

Jocaidzen mielest on hänen
äitens puhdas / mutta HEXra
ainoastans teke sydämen wahwari.

Anna HEXran haldun sinun työs /
niin sinun airwoituxes menesty.

HEXra teke caicki idze tähtens / niin
myös jumalattoman pahari päiwäri.

Ulpia sydän on HEXralle cauhistus/ ja
ei pääse rangaisemat / ehkä he caicki pidä-
sit yhta.

Hywyden ja uscollisuden cautta pahate-
co sorwitetan / ja HEXran pelwolla paha
wäldetan.

Jos jongun tiet orwat HEXralle kelwol-
liset/ niin hän myös läändä wihamiehens
rauhaan.

Parambi on wähä wanhurscaudesa /
cuin suuri saalis wäärdesä.

Prov.17: 22.

Prov.16:19

Prov.17:1

Prov.10:1, Cap.17:25, & 19:13:

1. Pet. 1:6

Pfal. 37:5.

1. Pet 5:7.

9 Ihmisen sydän aicoi hänen tiens / waan
 HERRa ainoa anda menesthä.
 10 Enustus on Cuningan huulisa / ei hä-
 nen suuns puhu duomios waarin.
 11 Diftia pundari ja waaca on HERRalda/
 ja caicki painokiswet cukarosa / orwat hänen
 tecons.
 12 Cuningan edes waarin tehdä on cauhi-
 stus / sillä wanhurscaudella istuin wahwi-
 stetan.
 13 Diftia neuwo on Cuningalle otollinen/
 ja joca oikein puhu / händä racastetan.
 14 Cuningan wiha on cuoleman sanansaaf-
 taja / ja wißas mies lepyttä hänen.
 15 Gosca Cuningan castwo on lepyinen / sij-
 nä on elämä / ja hänen armonis on niñcuin
 hiltainen sade.
 16 Za wißautta tygös / sillä se on parem-
 bi culda / ja toimellisuus on callimbi ho-
 piata.
 17 Siwian tiet walttawät paha / ja joca
 tiestans otta waarin / hänellä on elämä.
 18 Joca aletan / se ensist tule yspiäri / ja yl-
 peys on aina langemuren edellä.
 19 Parembi on nöyränä olla siweitten can-
 sa / cuin joca suurta saalista ylpeitten cansa.
 20 Joca jongun astian wißast alca / hän löytä
 onnen / ja se on autuas / joca idzens luotta
 HERRaan.
 21 Toimellinen mies ylistetan wißsaudens
 tähden / ja suloinen puhe lisa oppia.
 22 Wißsaus on elämän lähde / hänelle joca
 sen saanut on / waan tyhmäin curitus on
 hulluus.
 23 Wißas sydän puhu toimellifest / ja opetta
 hywin.
 24 Suloißet sanat orwat mesileiwät / loh-
 duttarwat sielua ja wirwottarwat luut.
 25 Monella on tie mielestans otollinen/
 waan se johdatta wiimein cuolemaan.
 26 Moni tule suureen wahingoon / oman
 suuns cautta.
 27 Irtainen ihminen caerwa onnettomuutta/
 ja hänen suusans pala tuli.
 28 Waara ihminen saatta rydan ja panet-
 telia teke Ruhtinat eripuraiseri.
 29 Wiccas ihminen haucuttele lähimmäi-
 stans / ja johdatta hänen pahalle tielle.
 30 Joca silmä iske / ei hän hywä ajattele / ja
 joca huilians purestele / hän paha matcan
 saatta.

Harmat hiuret orwat cunnian Gruumu /
 joca löytän wanhurscauden tielä.
 31 Kärsiwälinen on parembi cuin wälterwät /
 ja joca hillidze mielens / on parembi cuin se
 joca Caupungin woitta.
 32 Urpa heitetän sylijn / waan hän puto
 niñcuin HERRa tahto.
 33

Wers 1. HERRalda) Jos me jotain hywä taidam ajatel-
 la / puhua ja tehdä / niñ se on HERRalda / ja ei meidän omasta
 toimellisudestam / 2. Cor. 3:5. sentshden andacain meidän tiem
 Herran halduun. v. 4. Jumalattoman) Ei Jumala ole wicapä
 johogun jumalattomuteen eli cadotureen / Plal. 5:4. mutta estä
 heidän pahan aiwoitturens / ja rangaise / jollei he paranna idzens /
 syä heitä cadotureen / ja ei anna tulla heidän puoli itään / Plal.
 55:24. Cuitengin / niñ paljo cuin heidän ruumins ja sieluns
 tule / on Jumala heidän / niñcuin myös caickein muiden ihm-
 sten luoja / ja anda heidän syndyä mailmaan luonnon puorun jäl-
 ten / ehtä hän tollä hywin ennen näte heidän luopuwan Juma-
 last / ja waeldawan jumalattomas elämäs. Waan ettei he tahdo
 cuulla Jumalan sana / ja parata heitans / rangaise hän heitä / ja
 niñ Jumalan wanhurscaus tule sen cautta ilmei / ja hänen ni-
 mens cunniotetan. v. 6. Sowitetan) Setä Jumalan että ih-
 misien tykönä : sillä Jumala täändä rangaißturen pois / ja ih-
 miset tulewat sen cautta ystäwyteen. v. 10. Cuningan) Sillä
 hän duomidze latin ja oikeuden jälten / jonga Jumala wahwista
 ja läste / niñcuin jultises wiras. v. 22. Curitus) Heidän op-
 pins ja wißsaudens.

XVII. Lucu.

34 Kriinomaisset sanantaseut täsä lugus orwat sowin,
 nost / kirtollisudest / joca ei ainoastans ole caickein pa-
 ras tapa / waan myös caickein hywäin tapain äiti ja al-
 cu / uscollisudest joca ystäwydes on jalo cappale / kiertä,
 mättömyden suurest wahingost / ettei pahus pida kiertä,
 mättömän huonest ifänans luopuman.

35 Birwa pala / johon ihminen ty-
 ty / on parembi cuin huone liha
 täynnäs rydan cansa.

36 Toimellinen palvelia hallid-
 ze häpiällisiä lapsia / ja joca perindötä wel-
 sein wälillä.

37 Niñcuin tuli coettele hopian / ja abso-
 cullan / niñ Jumala tukkistele sydämet.

38 Paha otta pahoista suista waarin / ja pe-
 tollinen cuuldele mielellans wahingollista
 tielä.

39 Joca löyhä syljestele / hän häwäise hänen
 luojans / ja joca iloidze toisen wahingosta / ei
 hän pääse rangaisemata.

40 Wanhain Gruumu orwat lasten lapset / ja
 lasten cunnia on heidän Isäns.

41 Ei sori tyhmäin puhua corkeista astoista /
 paljo wahemmin Förstin walhetella.

42 Jolla wara on lahja anda / se on niñcuin
 callis kiroi / cubunga hän idzens läändä /
 niñ hän wißsana pidetan.

43 Joca syndiä peittä / hän saatta hänellens
 ystäwitä / waan joca astian ilmoitta / hän
 saatta Förstie eripuraiseri.

44 Sanat peljättawät enämmän toimelli-
 sta / cuin sata haarwa tyhmä.

Prov. 11:1.

Prov. 19:
12.Prov. 18:
12.

Prov. 14:12.

Prov. 15:16.
& 16:18.Prov. 14:
21.Prov. 18:
16.

Prov. 10:12.
Rom. 12:17.
1. Pet. 3:9.
1. Thel. 5:15.
Ioh. 5:23.
Prov. 6:2 & 11:13.
Prov. 15:20.
Prov. 15:13 & 22:11.
Exod. 23:18.
Syr. 20:31.
Prov. 15:20 & 19:13.
Sam. 17:15.

Deut. 11:7.
Lev. 19:15.
Prov. 24:23.

Prov. 16:18.
1. Pet. 1:6.

Syr. 11:8.

Prov. 17:8.

11 Tyly ihminen edzi wahingota tehdä / waan julma Engeli tule hänen päällens.
12 Parempi on cobdata carhua / jolda pojat orwat ofetut pois : kuin hullua hulludesans.
13 Joca costa hyrwän pahalla / ei hänen huonestans pida pahus luopuman.
14 Rydan alcu on niñcuin wesi / joca idzens leicka ulos : Lacka rydast ennencuins sishen secannut.
15 Joca jumalattoman hursecari sano / ja joca wanhurscan soima jumalattomari / ne molemmat orwat HERRALLE CAUHISTUS.
16 Mitä tyhmä teke kadesans rahalla / ettei hänellä ole sydända osta wiyssautta ?
17 Ystawa racasta ainian / ja weli tule julki hädäsa.
18 Se on tyhmä / joca kätens taridze / ja taeca lähimmäisens.
19 Joca tora racasta / hän racasta syndia / ja joca owens corgotta / hän edzi onnettomutta.
20 Hätyñ sydän ei löyda mitän hyrwä / ja jolla paha kieli on / hän lange onnettomuteen.
21 Joca tyhman synnyttä / hänellä on murhe / ja tyhman Isällä ei ole ilo.
22 Iloinen sydän teke elämän suloiseri / waan surullinen sydän cuirwa luut.
23 Jumalatoim otta mielelläns salaisest lahsat / mutcatayens lain teitä.
24 Toimellinen mies laitta hänen wiyssasti / waan tyhmä heittele silmiäns sinne ja tänne.
25 Hullu poica on Isäns suru / ja äitillens murhe / joca hänen synnyttänyt on.
26 Ei ole se hyrwä / että wanhursecalle tehdän wäärin / taicka että sitä Ruhtinasta lyödän / joca oikein duomidze.
27 Toimellinen mies taita puhens tallella pitä / ja taitawa mies on callis sielu.
28 Jos tyhmä wai olis / niñ hän wiyssari luetaisin / ja toimelliseri / jos hän suuns pidäis kynnä.
Vers. 9. Ilmoitta) Kertoi / tuotta ilmet.

XVIII. LUCU.

Jumalattomuden palcka on ylön cadze / häpiä ja häwäistys / panettelain sanat orwat caickein pahimmat haawat. Caunis sananlascu totisen ja jumalisen ruconyen hedelmäsi / ylönpaidisen surun ja murhen wahinaost.

1 **R**ipurainen edzi mitä hänelle kelpa / ja secotta idzens caickeen wiyssauteen.

2 Tyhmällä ei ole hito hymär.

ryreen / mutta mitä hänellä on hänen sydämesans.
3 Gusa jumalatoim hallidze / sinä on ylön cadze / pilcka ja häpiä.
4 Sanat ihmisen suusa / orwat niñcuin sywät wedet / ja wiyssauden lähde on täynnäns wirta.
5 Ei ole hyrwä cadzoa jumalattoman muoto / ja sorta wanhursecasta duomiosa.
6 Tyhman huulet saattawat toran / ja hänen suuns noudatta haarvoja.
7 Tyhman suu häwäise idzens / ja hänen huulens saatta paulaan oman sieluns.
8 Panettelain sanat orwat haawat / ja käywät läpi sydämen.
9 Joca laisca on työsans / hän on sen weli joca wahingota teke.
10 **H**ERRAN nimi on wahwa linna / wanhursecas juore sinne / ja tule warjelluri.
11 Rickan tarwara on hänelle wahwa Caupungi / ja niñcuin corkia muuri sen ymbärillä.
12 Cosca joca lange / niñ hänen sydämens ensist tule ylpiäri / ja ennencuin joca cunniaan tule / pitä hänen karsimän.
13 Joca wasta ennencuin hän cuule / se on hänelle hulluderi ja häpiäri.
14 Jolla iloinen sydän on / hän taita pitä hänen karsimises / mutta cosca هنگي on murhellinen / cuca taita sitä karsia ?
15 Wiyssas sydän taita hänen pitä toimellisest / ja wiyssat cuulewat mielelläns / että joca toimellisest on heidän cansans.
16 Ihmisen lahja teke hänelle awaron sian / ja saatta suurten Herrain eteen.
17 Jocaidzella on ensist omasa asiasans oileus / waan cosca hänen lähimmäisens tule / niñ se löytän.
18 Urpa asetta rydan / ja eroitta woimalisten waihella.
19 Wihoitettu weli pitä puoldans lujemmin kuin wahwa Caupungi / ja rytä pitä coveemmin puolens kuin telki linnan edes.
20 Senjälken cullekin maretan kuin hänen suuns on puhunut / ja hän rawitan huuldens hedelmäsi.
21 Cuolema ja elämä on kielen woimasa / joca hända racasta / hän saa sydda hänen hedelmästans.

Salomon

22 Joca arvio waimon osa / hän löytä hy-
wän cappalen / ja mitä hänelle kelpa H&K
ralda.

23 Köyhä mies puhunöyräst / waan ricas
wasta ylpiašt.

24 Ihminen jolla on ystävä / pitä oleman
ystävällinen / sillä ystävä pitä lujemmin hä-
nen cansans kuin weli.

Verf. 3. Hallidze) Sillä hän tahto caickt tehdä jumalat-
toman pääns jälten.

XIX. Luccu.

Syvän hajulliset eukaisset täsä lugus owat / hywän
neuwon hyödytykest / hywäst emännäst ja puolisast eu-
sta se tule / nimitään / Jumalalda / lanpiudest waiwaisia
ja köyhiä wasta / että Jumala armollisille ja laupioille
kyllä runsast palkidze.

Prov. 28:6.

1 **K**öyhä / joca sitwendes waelda /
on parempi kuin wäärä huuli-
sans / joca cuitengin tyhmä on.

2 Joca ei toimella laita / ei hä-
nen hywin täy / ja joca on nopsa jalgoist /
hän combastu.

3 Ihmisen tyhmyys eryttä hänen tiens / wi-
hastuman hänen sydämens H&Kra wa-
stan.

4 Tarwara tele monda ystäwätä / waan
köyhä hyljätän ystäwidäns.

Deut. 19:
19.
Prov. 21:28
& 25:18.

5 Ei wäärä todistaja pidä pääsemän ran-
gaisemata / ja joca rohkiast walhettele / ei hä-
nen pidä sellämän.

6 Moni otta waarin Förstistä / ja jocainen
on hänen ystäwäns / joca lahjoja joca.

7 Köyhä wiharwat caickt hänen welsens / ja
hän ystäwäns wetäwät heitäns taamma
hänestä / ja joca hänens sanoqn luotta / ei
hän saa mitän.

8 Joca wiskas on / hän racasta hengens /
ja joca toimellinen on / hän löytä hywän.

9 Wäärä todistaja ei pidä pääsemän ran-
gaisemata / ja joca rohkiast walhettele / hän
cadotetan.

10 Ei hullulle sorwi hywät päiwät / paljo
wähemmin palwelian Förstestä hallita.

Prov. 20:2
Prov. 16:
15. & 28:15.
Rom. 13:11.

11 Joca on kärkevällinen / hän on toimelli-
nen ihminen / ja se on hänelle cunniari / että
hän wiat wälttä.

12 Cuningan wiha on niincuin nuoren Leso-
nin kiljuminen / mutta hänen ystäwydens
on niincuin caste ruoholle.

Prov. 13:
25.

13 Hullu poica on Isäns murhe / ja riitai-
nen waimo on niincuin alinomainen pisa-
roidjeminen.

14 Huonet ja tarwarat peritän wanhemmil-
da / waan toimellinen emändä tule H&K
ralda.

Prov. 18:
22.

15 Laiskus tuo unen / ja joutilas sielu kärke-
nätkä.

16 Joca kärkeyt pitä / hän on wapahstanut
hengens / waan joca tiens hyljä / hänen pitä
cuoleman.

17 Joca köyhä armahda / hän laina H&K
ralle / hän costa hänen hywydellä.

18 Gurita lastas / cosca wiela toirwo on /
mutta älä pyydä händä tappa.

19 Sillä suuri julmuus saatta wahingon /
sentähden laske händä wallallens / niins
händä enimmään curitat.

20 Cuule neuwo ja ota curitus wasta / tul-
laxen wiskari.

21 Monet aivoituret owat miehen yhä-
mes / mutta H&Kran neuwo on pöyhäi-
nen.

22 Ihmiselle kelpa hänen hywät tecons / ja
köyhä mies on parempi kuin walehtelia.

23 H&Kran pelco saatta elämän / ja tule
rawituri / ettei mitän paha händä lähesty.

24 Laisca kätke kätens poweens / ja ei wie
händä jällens suuhuns.

Prov. 26:
15.

25 Jos pilkajata lyödän / niin taitamatoim
tule wiskari / jos toimellista lyödän / niin hän
tule toimelliseri.

Prov. 21:11.

26 Joca waiwa Isäns / ja aja ulos ai-
tins / hän on häpemäidin ja kirottu lapsi.

27 Laica minun poican cuuldelemasta sitä
curitusta / joca sinua wiettele pois toimelli-
sesta epista.

28 Wäärä todistus häwäise duomion / ja
jumalattomain suut nielwät wäryden.

28 Pilkaille on rangastus walmistettu /
ja haawat hulluin selkään.

Verf. 2. Ei hänen hywin täy) Sillä toisen pitä toista tär-
simän. v. 8. Racasta hengens) Hän otta wahingosta warin/
ja ei usco ihmisiä heidän silitisä sanoisans. v. 12. Cuningan)
Rom. 13: 4. Ei hän huckan miecka cauna. v. 16. Cuoleman) Hän
tule Bōwelin täteen ja hirsipuuhan : sillä idzewallaiset lapset ei
pääse hänelä. v. 24. Laisca) Ei laisca tahdo waiwata tärsäns
eli jalcans wiidzimättömydens tähden / waicka hän pahoin
tarwidjis / mutta ennen tärstnätkä kuin hän idzens waiwa cun-
niällisen rawinnon tähden. v. 29. Pilkaille) Idzewallaiset / wa-
stahacoiset ja coiranpariset tulewat Bōwelin täteen / että hän
heitä rangaise.

XX. Luccu.

Täsä lugus laitetan juopumus ja hänen monina-
set wahingons ilmoitetan / wanhurseauden ja wa-
cunden palcka pitä oleman että lapset menestywät : cah-
talainen mitta ja pundari on Jumalalle cauhistus / tot-
telemattomain lasten onnettomus.

Eph. 5: 18.

Wina teke pilkajari / ja wälewät
tuotawat tekewät tyhmäri: jo-
ca niistä halaja / ei hän ikänäs
wijsari tule.

Prov. 19: 12.

2 Cuningan hirtu on niñcuin nuoren Le-
jonin kiljuminen / joca hänen wihoitta / hän
teke oma hengens wastoin.

3 Miehen cunnia on olla ilman rjdata:
waan joca mielelläns rjtelewät / owat caic-
ki tyhmät.

4 Kylmän tähden ei tahdo laisca kynda / sen-
tähden hän elonaitana kerjä / ja ei saa mitän.

5 Neuvo on wijsan miehen sydämes niñ-
cuin sywä west / mutta toimellinen hymmärtä
mitä hän luule.

6 Monda ihmistä kerscatan hywäri / waan
cuca löytä jongun joca todella hywä on?

7 Wanhurscas joca siwendes waelda / hä-
nen lastens käy hywin hänen peräns.

8 Cuningas joca istu istuimella duomidze-
man / hajotta caicci joca pahat owat hänen
silmilläns.

Gen. 7: 21.
3. Reg. 8: 46.
2. Par. 6: 36.
1. Joh. 1: 8.

9 Cuca sano? minä olen puhdas sydämesä-
ni / ja wapa synnistäni.

10 Monilainen waaca ja mita / owat cau-
histus HERRalle.

11 Nuorucainen tutan menoistans / jos hän
stwiäri ja toimelliseri tulewa on.

Exod. 4: 11.

12 Guulewaisen corwan ja näkewäisen sil-
män / on HERRa molemmat tehnyt.

Prov. 6: 10.

13 Älä racasta unda ettes köyhäis: anna
silmas walwo / niñs saat kyllä leipä.

14 Paha / paha / sano ostaja / mutta pois-
mennes sijtetän hywäri.

15 Gulda ja callita kiroia löytän kyllä / waan
toimellinen suu on callis cappale.

Prov. 27: 13.

16 Ota hänen waattens joca toisen taca / ja
ota häneldä pantti / tundematroman edestä.

Prov. 9: 16.

17 Warastettu leipä maista jocaidzelle hy-
win / waan sitte pitä hänen suuns oleman
täynnäs teräwitä kiwejä.

18 Aitwoituret menestwät / cosca ne neu-
wolla toimitetan / ja sodat myös pitä toime-
la pidettämän.

Prov. 11: 13.

19 Älä secoita sinuas sen cansa jo-
ca salaisuden ilmoitta / ja joca pa-
nettele ja jolla petollinen suu on.

Exod. 21: 19.
Lev. 20: 9.
Deut. 27: 16.

20 Joca Isäns ja äitiäns kiroile / hänen
kynntiläns pitä sammuman syngiäs pimey-
des.

Perindo johonga warhain kirjutetan / on
wihmeiseldä ilman sinaureta.

21 Prov. 17: 13. & 24: 29.
22 Rom. 12: 19.
1. Thes. 5: 15.
23 1. Pet. 3: 9.

Älä sano: minä costan pahan / odota
HERRa / hän auita sinua.

Monilaiset pundarie owat HERRalle
cauhistus / ja wäärä waaca ei ole hywä.

Jocaidzen retket tulewat HERRalda:
cuca ihmisen hymmärtä hänen tiens?

24 Jer. 10: 23.

25 Se on ihmiselle paula / cosca hän pilka-
pyhä: ja edzi sitte lupausta.

26 Wijsas Cuningas hajotta jumalatto-
mat / ja anda ratasten kynda heidän päälid-
zens.

4. Reg. 9: 24. & 33.
Psal. 10: 8.

27 HERRan kynntilä on ihmisen hengi / hän
käy löpi coco sydämen.

28 Siwens ja totuus warjele Cuningan /
ja hänen istuimens on seisowainen / siwenden
cautta.

29 Nuorten miesten wälewys on heidän
cunnians / ja harmat carwat on wanhain
caunistus.

30 Haarvoilla pitä pahuus alettaman pois /
ja coco sydämen kiroit.

Wers. 1. Pilckajari) Tuopumudest seura tawatoin elämä /
Eph. 5: 18. v. 4. Laisca) Saarnamiehet ja Rukhinat / joca ei wir-
cans uscolhjest toimita / peljäten wiha ja waino / zc. owat niñ-
cuin hitat toloimiehet. v. 6. Hywä) Sillä hywisä töisä on paljo
ulocullaisutta: mont pidetän pahana ja mont hywänä / ja teh-
dän molemmille wääröitä / sentähden älä luota sinuas ihmisiin.
v. 14. Paha) Mitä cullakin on / sihen cutin suurcu / ja himoidze
stid / jota ei hänellä ole. v. 21. Kirjutetan) Niñcuin lapset / joca
mielelläns näitit heidän wanhembans cuolewan. Item: joca
toisen tawaran saattawat alans jollaculla oiteuden muobolla /
konnendä kästetä wastan / niñcuin Abfolom. v. 25. Pyhä) Ju-
malan sana / nime ja palwelust / ja anda sijä almu / ruoile ja
paasto. v. 27. Kynntilä) se on / Jumalan lobdutus ja ostäwos.
v. 30. Haarvoilla) se on / widzalla / joca tete werisen ja haawoi-
tetun nahan.

XXI. LUCU.

Lisä saarnatan Jumalan wiisaudest hallites / miel-
den aicoimiset ja hywist neuwoist. Laitetan niistä
joca edemmä pyytäwät cuin heidän wircans saldi / anga-
rus ja siwens köyhä wastan / sanotan että Jumalan apu
ja ihmisen ahkerus toinen toisens cansa oleman pitä.

Cuningan sydän on HERRan kä-
des / niñcuin westioja: ja taitta
sen euhunga hän tahto.

Jocainen luule tiens oikiari /
2 waan HERRA ainoastans wahwista
sydämet.

3 Hywin ja oikein tehdä on HERRalle
otollinen / niñcuin uhri.

4 Äpiät silmät ja paisinut sydän / ja su-
malattomain kynntilä / on syndi.

5 Ahkeran miehen aitwoituret tuowat yldä
kylläisyden: waan joca picainen on / se tule
köyhäri.

6 Joca tawaran coco walhella / se on culke-
wa turhuus : niiden seas jotta cuolemata
edziwät.

7 Jumalattomain raatelemus pitä heitä
peljättämän / sillä ei he tahtonet tehdä mitä
oikia oli.

8 Ihmisen tie on umbi ja outo / mutta puh-
tan työ on oikia.

9 Parempi on asua caton culmalla / kuin
riittäisen waimon cansa huonesä.

10 Jumalattoman sielu toiwotta paha / ja ei
suo lähimmäisellens mitän.

11 Cosca pilkajä rangaitan / niin tyhmit
wijsari tulewat : ja cosca wijsas tule opete-
turi / niin hän otta sen hywäri.

12 Wanhursas pitä hänen wijsast juma-
lattoman huonetta wastan / waan jumalat-
tomat ajattelewat tehdä wahingota.

13 Joca tukidze corwans köyhän huutoon /
hänen pitä myös huutaman ja ei cuultaman.

14 Salainen lahja asetta wihan / ja hel-
maan ando lepyttä suurimman waimon.

15 Se on wanhursaille ilo / tehdä mikä oi-
kia on / waan pahointeliöillä on pelco.

16 Ihminen joca poicke wijsauden tiellä / pi-
tä oleman cuolluitten joucosa.

17 Joca mielelläns elä hecumas / hän tu-
le köyhäri : ja joca wina ja öljyä racasta /
ei hän tule rickari.

18 Jumalatoim pitä annettaman ulos wan-
hurscan siaan / ja ylönkadzoja siweitten e-
destä.

19 Parempi on asua autiasa maasa / kuin ri-
ittäisen ja wihaisen waimon cansa.

20 Wijsan huones on iloinen tawara ja
öljy / waan tyhmiä sen tuhla.

21 Joca laupiutta ja hyroyttä noudatta / hän
löytä elämän / wanhurscauden ja cunnian.

22 Wijsas mies woitta wäkeruitten Gau-
pungin / ja cufista heidän suruttomuidens
woiman.

23 Joca suuns ja kielens hillidze / hän war-
jele sieluns abdisturesta.

24 Joca ynny ja nlypiä on / hän cudzutan pilc-
kajari / joca wihäs ynnydens näyttä.

25 Laissa cuole toiwomifestans / ettei hänen
kätens tee mitän.

26 Hän himoidze jocapäiwä / mutta wan-
hurscas anda ja ei kiellä.

27 Jumalattomain uhri on cauhistus : sillä
se on synnis uhrattu.

28 Waarán todistajan pitä hucfuman :
waan joca tottele / hän saa aina puhua.

29 Jumalatoim juore päättäharwin läpidze :
waan jumalisen tie on pshyväinen.

30 Ei yrifän wijsaus eli hymmärrys eikä neu-
wo auta HERRA wastan.

31 Herwoiset waljastetan sodan päiwäri /
mutta woitto tule HERRalda.

Verf. 2. Hexra) se on / Jumalan sanat owat wagat /
mutta ihmisen ajatukset owat pettäwäiset. v. 4. Runttilä) se on /
mailman lembi eli ystäwys. v. 8. Outo) se on / joca seura hänen
oma miellän / ehtä cuinga hywä se nähtis olewan / niincuin
Saul teti Amalechille / 1. Sam. 15: 21. v. 12. Nähtäwä on Saulis
ja Dawidis. v. 14. Salainen) Josta ei mitän kehuta. v. 21.
Laupiutta) Autuat owat laupiat / Matth. 5: 7. v. 22. Wäte-
witten) Joca luotta omaan woimaans / ja on murhetoim / niillä
ei ole yhtän onne. v. 24. Pilkajari) Hän saa häpiällisen nimen /
ja ei itänäns tiettäwäri ja cunnialliseri mieheri tule : sillä hän
hänen hembedelläns / ynnydelläns / yspedelläns ja napinal-
lans tete caicti wiholliserens. v. 25. Cuole) Ennencuin hän jo-
tain hywä tehdä taita.

XXII. LUCU.

1 Onen sanantaseuin seas cuin täsä lugus löytän /nä-
mät caicein parhat owat : hywä nimi on callimb
cuin paljo tawarata / ja sentähden pitä caiffella ahteru-
della pnyttämän. Jumalattomam seura wäldettämän.
Caunis neuwo taitwällisen opin tundemiseft / juuri jalo
kästy ettei wanhoja rajoja pidä sijrtämän.

2 **W**äwä sanoma on callimbi cuin
rickaus / ja suosio on parempi
cuin hopia ja culda.

3 Ricas ja köyhä pitä toimen toi-
sens cansa oleman : ja HERRAlloi heidän
molemmat.

4 Wijsas näke pahan / ja cartta idzens : tai-
tamattomat juorewat läpidze / ja saawat
wahingon.

5 Joca HERRasa kārssi / siinä on rickaus /
cunnia ja elämä.

6 Keihäs ja paulat owat waarán tiellä /
waan joca hänen siitä taamma wetä / hän
warjele hengens.

7 Niincuin lapsi tottu nuorudeft / niin ei
hän siitä luorwu / cosca hän wanhene.

8 Ricas wallidze köyhä / ja joca lainari ot-
ta / hän on lainajan orja.

9 Joca wäärnyttä kylwä / hän nyttä wai-
wan ja hänen pahudens hucku widzalla.

10 Laupiat filmät siunatan / sillä hän anda
leiwästans köyhille.

11 Alla pilkajä pois / niin riitta asettu : ja to-
ra ja häwäistys lacka.

12 Bscollinen sydän puhu otolliseft / hänen
ystäwäns on Cuningas.

13 HERRan filmät warjelewat hywät neu-
wot : mutta ylönkadzojan sanat ne cufista-
wat.

Prov. 25: 24.

Prov. 19: 25.

Prov. 11: 8.

Prov. 25: 24.
Syr. 25: 23.

Matth. 5: 7.

Syr. 34: 21.
Esa. 1: 13.

Prov. 29: 13.

Syr. 7: 2.

Syr. 31: 28.

13 Laiska sano: Lejoni on ulkona ja minä ta-
petan catulla.
14 Porton suu on syvä cuoppa / jota ei
HERRAN suosios ole / hän lange sijen.
15 Hulluus on nuorucaisen sydämes /
waan curituxen widja aja sen caurwas hä-
nestä.
16 Joca köyhän teke wäärnyttä enätärens ta-
waratans: hänen pitä idze rickalle anda-
man / ja köyhäxi tuleman.
17 Callista corwas ja cuule wtyfasten sanat /
ja pane minun oppin sydämees.
18 Sillä ne owat sinulle suloiset / jos sinä pi-
dät ne tyköndäs: ja ne caicki owat sinun suus
cautta onnelliset.
19 Että sinun toiwos olis HERRA / täy-
ty minun sinua sencaltaisist jocapäiwä neu-
woa.
20 Engö minä ole monella tarwalla kirjoitta-
nut sinun etees / neuwoin ja opettain?
21 Sotkareni sinulle wahwan totuden pe-
rustuxen / wastatares nytä oikein / joca si-
nun lähettävät.
22 Älä ryöstä köyhä / waicka hän köyhä on: ja
älä solwaise waiwasta portisa.
23 Sillä HERRA aja heidän asians / ja sor-
ta heidän sortajans.
24 Älä anna sinuas wihaisen miehen seu-
raan / ja älä ole julman tykönä.
25 Ettes oppis hänen teitäs / ja sais sie-
lulles pahennusta.
26 Älä ole nyden tykönä / joca heidän kättä
hyöwät / ja welca tacawat.
27 Sillä jos ei sinulla ole wara mara / nijn
wuotes otetan aldas pois.
28 Älä siirrä tacaperin endistä rajoja / joca
esifäs tehnet owat.
29 Jos sinä näet nopsan miehen asiasans /
sen pitä seisoman Cuningan edesä / ja ei nij-
den edes joca ei wapat ole.

hingon / ruu nijs / sielus ja rawarais / alcu / ja estä caicki
cuin hywä on.

1 Dscas istut ja syöt Herran can-
sa nijn ota waari cuca edesäs on.
2 Ja pane weidzi caulaas / jos
sinä tahdot henges pitä.
3 Älä himoidze hänen ruastans / sillä se on
petollinen leipä.
4 Älä waiwa sinuas tullares rickari / ja
lacka sinun wtyfaudestas.
5 Älä lennätkä silmiäs sen jälken / jota et sinä
taida saada / sillä se teke idzellens siwot nijn-
cuin Gotca / ja lendä taitwasta päin.
6 Älä syö leipä caten cansa / ja älä himoidze
hänen ruocans.
7 Sillä nijn cuin hän idze sydämesäns ajat-
tele / nijn on: hän sano: syö ja juo: ja ei
cuitengan ole hänen mielens sinun cansas.
8 Sinun palas jocas syönyt olet / pitä si-
nun orendaman: ja sinun ystärwälliset pu-
hes / pitä huckan tuleman.
9 Älä puhu hullun corwisa: sillä hän cad-
zo sinun toimellisen puhes ylö.
10 Älä siirrä tacaperin endistä rajoja / ja älä
mene orwoin pellole.
11 Sillä heidän lumastajans on woimalli-
nen / hän toimitta heidän asians sinua wa-
stan.
12 Anna sydämes curituxeen / ja corwas
toimelliseen puheseen.
13 Älä lacka lastas curittamast:
sillä jos sinä händä widzalla lyöt / nijn ei hän
cuole.
14 Sinä lyöt händä widzalla / waan sinä
wapadat hänen sielus Helwetist.
15 Poican / jos sinä wtyfas olet / nijn myös
minun sydämen iloidze.
16 Ja minun munascuuni owat riemuiset /
cosca sinun huules puhuwat mitä oikia on.
17 Älkön sinun sydämes kiywoitelco syndisä /
waan olcon HERRAN pelgos jocapäiwä.
18 Sillä se on sinulle wtymein hywäxi / ja
ei sinun odottamises puutu.
19 Cuule poican ja ole wtyfas / ja johdata sy-
dämes tielle.
20 Älä ole juomaritten ja tublaitten seas /
sillä juomarit ja tublajat köyhetywät: ja uni-
feco pitä ryyssisä kähmän.
21 Cuule Isäs joca sinun siittänyt on / ja
älä cadzo äitiäs ylö / cosca hän wanhäxi tule.
22 Osta totuutta / ja älä händä myy: wty-
fautta / curitusta ja hymärrystä.

Prov. 13: 26.

Prov. 27: 13.

Prov. 23: 10.

Prov. 22: 28.

Prov. 13: 24.

Syr. 30: 1.

Pfal. 37: 1. Prov. 24: 2.

Prov. 21: 17.

Verf. 12. Hywät neuwoi) Mitä hywä on opisa ja neuwo-
sa / sijen anda Jumala myötäkähmisen: sillä monda on petolli-
sta suuta / että caicki pitimäldäns turmellan. v. 13. Lejoni se on /
waara on tästis / nyt täyry minun olla alallans. Ja se pitä niistä
caitista ymmärettämän joca oikeuden hyljät / cosca jocu
waara seura / setä hengellises että matmalises wirasa. v. 12. On-
nelliset) Sinä tahdot sillä hyödyttä ja autta sinuas ja muita. v. 21
Wastatares) Sanoa hywällä omalla tunnolla: HERRA / mi-
tä sinä minun tästent olet / se on tapahrunut: sillä sinä tiedät että
se on Jumalalle otollinen / joca hänen sanans jälken tapahru.

XXIII. LUCU.

C Dhta tämän lugun algusa juuri jalost saarnatan /
Cettä ylpeys on wäittäminen / nijn myös ahneus ja ca-
teus. Sijte löytän usiammat sananlaseut joca neljän-
nen kähyn selittäwät. Lopulla laitretan juopumus / ja
osotetan cunga Jumalan lahjain tublaus on caiken wa-

23 Wanhurscan Isä riemuidze / ja joca wu-
 san synnyttänyt on / hän iloidze hänestä,
 24 Anna Isäs ja Aitis iloita / ja riemuitcan
 ne jotta sinun synnyttänet ovat,
 25 Anna minulle poican sydämes / ja anna
 minun tieni silmillen keltwata.
 26 Sillä portto on sywä cuoppa / ja wieras
 waino on ahdas cuoppa.
 27 Ja hän wacoi niñcuin ryöwäri / tottele-
 mattomat ihmiset cocondurwat hänen ty-
 göns.
 28 Cusa on kipu? cusa on murhe? cusa on
 tora? cusa on walitus? cusa ovat haawat
 ilman syhtä? cusa ovat punaiset silmät?
 29 Nimittäin / cusa mielelläns juodan / ja
 ppyhtän tyhjästä mitä sisälle pandu on.
 30 Älä cadzele wuina / ehtä se punoitta / ja
 on selkiänä clasis / ja huotiast mene alas.
 31 Waan wuimeiseldä pane hän niñcuin
 kärke / ja pistä niñcuin kyykärke.
 32 Niñ cadzowat sinun silmäs muita wai-
 moja / ja sinun sydämes puhu toimettonia
 asioita.
 33 Ja sinä tulet niñcuin se joca maca kessel-
 lä merta / ja niñcuin se joca maca ylhällä
 pielesä.
 34 He lyöwät minua / ja ei se tee paha: he
 syfawät minua / mutta en minä sitä tunne.
 35 Cosca minun pitä herämän / wielä sitä
 ezimän.

Verf. 2. Weidgi) se on / warjele tieles ettes idjes wastan
 puhuis / ja tulis sen kautta wahingoon. v. 3. Petollinen leipä)
 Herrain palwelureja yhtiesest niñ tapahu / että toimen toi: ja
 wiettele / saattarens händä wahingoon / ja idziäns olös. v. 5. Len-
 nätä) Sitä enä cuin senealtaija himoitans / sitä enämmin hän pa-
 tene. v. 7. Sydämesäns ajattele) ja ei ole senealtainen cuin hän
 näty olewan. v. 13. Cuole) Niñ ei tarwotta Bōwellin händä ran-
 gaišta.

XXIV. Lucu.

Wissetän taito ja toimi niñcuin hywän rakennusen pe-
 rustus / siäläkin kasterän wiattomia warjella ja holho-
 ta / niñcuin cuingin wirca myhtä anda / Cuultainen olla
 Esiwallalle. Wuimein laiscus selkiäst kirjoitetan.

1 **A**lä seura pahosa ihmistä / ja älä
 himoidze olla heitä läsnä.
 2 Sillä heidän sydämens ppy-
 tä wahingoitta / ja heidän hu-
 lens neuworwat pahuteen.
 3 Wuisandella raketan huone / ja toimella
 se wahwistetan.
 4 Taidolla huone täytetän / caickinaisista
 callista ja jalosta tarwaroista.
 5 Wuisas mies on wäkerä / ja toimellinen
 mies on woimallinen wäestä.

Sillä neuwolla sodatkin pidetän: ja josa 6
 monda neuwonandajat on / sinä on woiitto.
 Wuisus on hulluille ylön corkia / ei hän 7
 tohdi awata suutans porttisa.
 Joca idzellens wahingota tele / hän cud- 8
 zutan pää coirari.
 Tyhmän ajatus on syndi / ja pilckaja on 9
 cauhistus ihmisille.
 Ei se ole wäkerä / joca ei tuscasa wah- 10
 wa ole.
 Auta nihtä joita tappa tahdotan / ja älä 11
 wedä sinuas pois niñden tykö / jotta cuole-
 tetan.
 Sanotcos: cadzo / en me hymmarrä mi- 12
 tä: luuletcos ettei se joca sydämet tietä /
 sitä hymmarrä? Ja se joca sielusta otta waa-
 rin / tunne sitä? ja costa ihmiselle tecons
 jalken.
 Syn poican humajata: sillä se on hywä: 13
 ja mesileipä on makia curcusas.
 Ja ope niñ wuissautta sielulles. 14
 Coscas hänen löhdät / niñ sinun wuimein 15
 käh hywin: ja ei sinun toiwos ole turha.
 Älä wartioidze wanhurscan huonetta niñ- 16
 cuin jumalatoim / älä hukka hänen lepoans.
 Sillä wanhurscas lange seidzemen kerta / 17
 ja nousse jällens: mutta jumalattomat up-
 porwat onnettomuteen.
 Älä iloidze wihamiehes wahingosta / ja 18
 älkön sinun sydämes riemuitco hänen onnet-
 tomudestans.
 Ettei HERra näkis sitä / ja se olis hä- 19
 nelle keltwotoim / ja käändäis wihans pois
 hänen päälidäns.
 Älä wihastu pahan päälle / älä myös ole 20
 kytwas jumalattoman tähden.
 Sillä ei hätyillä ole mitän toiwomist / ja 21
 jumalattomain kynttilä pitä sammuman.
 Poican / pelkä HERra ja Cuningasta / 22
 ja älä secoita sinuas capinan nostaitten
 cansa.
 Sillä heidän cadoturens nousse äkist / ja 23
 cuca tietä cosca cummangin onnettomus
 tule?
 Nämät ovat myös wuissasten: Ei ole hy- 24
 wä cadzo muoto duomiosa.
 Joca jumalattomalle sano: sinä olet 25
 wiatoim: händä kirowat ihmiset / ja Canssa
 wihä händä.
 Mutta jotta rangaisewat / he ovat otol- 26
 listet: ja runfas sinuas tule heidän päällens.

Prov. 22:
14.

Pfal. 82:5.

Prov. 25:
16. & 17.

Math. 5:
44.

Pfal. 37: 1.

Deut. 1:17.
Syr. 42: 1.

Lev. 19:15.

Pfal. 37:1.
Prov. 23:
17.

27 Toimellinen vastaus on niñcuin suloi-
nen suun andamus.

28 Toimita astias ulcona / ja walmista pel-
dos: rakenna sittede huones.

29 Allá todista lähimmäistäs wastan ilman
syhtä / ja älä petä sinun suullas.

30 Allá sano: niñcuin muut tekewät minul-
le / niñ minä teen jällens: ja costan jocaid-
zelle tecons.

31 Minä kárwín laiscan pellon ohidze / ja
tyhmán wñnamáen sirowidze.

32 Jacadzo / ei siná muuta ollut kuin nocu-
laisia / ja oli ohdackeita táhnáns / ja aidat
olit caatunet.

33 Cosca miná sen náin / panin miná sen sy-
dámeeni / cadzelin ja opin sítá.

34 Siná tahdot wíelá wáhá maata ja uneli-
as olla / ja ená kásiás yhten panna lepámán:
mutta sinun kóyhhydes pitá sinulle tuleman
niñcuin matcamies / ja sinun waiwaisudes
niñcuin warustettu mies.

Verf. 1. Seura) Alwós pango pahares sinun kóhjá ja
omneomda elámítás / ettás seuraisit pahoja heidán hywisá pái-
wisáns. v. 8. Jdzellens) Ettá hán muille wahingota telis. v. 11.
Tappa tahdotan) ilman syhtá. v. 13. Hunajata) se on / nau-
tidze táwaratas / jonga Jumala sinulle andanut on / ja älä sáástä
sinulles wahingori. v. 16. Lepoans) Niñcuin ne joca saatta-
wat alans kóhján huonet ja táwarat. v. 17. Lange) Jumala
autta hánda plós jällens / ehtá cuinga usein hán lange / ja tule wa-
hingoan. v. 34. Warustettu mies) Sencaltainen wieras joca
tunge idzens wátiwallalla huoneesen / joca et siná woi wastan
olla.

XXV. Lucu.

Wíetá hywán Förstin ja hallidzian wirca on / opetta-
idze Salomo: nimittáin / jos jumalattomus Cu-
ningalda eroitetan / min hánen istuimens wahwistetan.
Sanotan myös että siweys on caunis ja tarpellinen cap-
pale mailmallisen oikenden edes / cuinga myös coston
pnyndö on hillidzemenen.

Aunát orwat myös Salomon sa-
nanlascut / joca Hístian Judan
Cuningan miehet orwat tähán
pannet tygö.

2 Se on Jumalan cunnia / salata astiata:
mutta Cuningan cunnia / tuffia astiata.

3 Fairwas on corkia ja maa sywá / waan
Cuningan sydán on tuffimatoin.

4 Raisca otetan hopiaasta pois / niñ sítá tu-
le puhdas astia.

5 Jos jumalatoim meno otetan Cuningal-
da pois / niñ hánen istuimens wanhurscau-
della wahwistetan.

6 Allá coreile Cuningan náhden / ja älä astu
suurten sialle.

7 Sillä se on sinulle parembi / cosca sinulle
sanotan: mene ylemmä / cuins Förstin edes
aletaisin / joca sinun silmäs nákistit.

8 Älä ole picainen ríjtelemán: sillä mitäs
sittede teet coscas lähimmäises háwáishyt olet?

9 Toimita astias lähimmäises cansa / ja älä
ilmoita toisen salaisutta.

10 Ettei se joca sen cuile / sinua hátyst pu-
huttelis / ja ettei sinun paha sanomas palaja.

11 Sana aicanans puhuttu / on niñcuin
cullainen omena hopyamaltasa.

12 Joca wíssasta rangaise / ja hán hánda cu-
le / se on niñcuin cullainen corwarengas / ja
cuin cullainen caulan caunistus parhasta
cullasta.

13 Niñcuin lumen kylmä elon aicana / niñ
on uscollinen lähetyssana / hánelle joca sen
lähettányt on: ja wirgotta hánen Herrans
sielum.

14 Joca paljo puhu ja wáhán pitá / hán on
niñcuin tuuli ja pilwi ilman sateta.

15 Kársimisellä Försti lepytetán / ja siwíá
kieli pehmittá corouden.

16 Jos siná löydät hunajata / niñ syö tarpe-
res: ettes ylónpaldisest tulus rawituri / ja
oxennais sítá.

17 Wedá jalcas tacaperin lähimmäises huo-
nesta / ettei hán suutuis ja wihastuis sinulle.

18 Joca wáará todistusta puhu lähimmái-
stáns wastan / hán on leihás / miecka ja terá-
wá nuoli.

19 Pilekajan toirwo hádán aicana / on niñ-
cuin mádánnyt hammas: ja wilpistelewái-
nen jalca.

20 Joca murhellisen sydämen edes wirsiá
weisa / hán on niñcuin rewáisty waate tal-
wella / ja eticka pleicun päällá.

21 Jos sinun wihamiehes iso /
niñ rawidze hánda leiwällä: jos
hán jano / niñ juota hánda we-
dellä.

22 Sillä siná cocot hýlet hánen pääns päälle /
ja HÉKra costa sen sinulle.

23 Pohjatuuli aja saten pois / ja salainen
kieli saatta caswon wihaiseri.

24 Parembi on istua caton culmalla / cuin
ríttaisen waimon cansa suuresa huones.

25 Hywá sanoma caucaiselda maalda / on
kylmán weden caltainen janowaiselle sie-
lulle.

26 Wanhurscas joca jumalattoman eteen
lange / on niñcuin secoitettu cairwo ja turmel-
du lähde.

Joca

Prov. 14: 5.

Prov. 20: 22. Math. 5: 43.

Prov. 6:9.

Prov. 15: 1.

Prov. 24: 13. & 25: 27.

Rom. 12: 20.

Prov. 21: 9.

Luc. 14: 10.

Prov. 24: 13. & 25: 15.

27 Joca paljon hujajata syö / ei se ole hyvä : ja joca työlaita asoita tutki / se tule hänelle työläri.

28 Joca ei taida hillitä hengens / hän on niñcuin muuritoiñ Caupungi.

Verf. 2. Salata) Jumalan hallityses ei meidän pidä työymän / mingätähden? mutta caicki cohta uscoman : mutta maailmallises hallityses pitä työymän / ja ei picaisest uscoman te- cän. v. 13. Lumen työlmä) uscolista palweliat ja alemmaista / ei taita tähdellifest mareta. v. 14. Palso puhu) Nailman ta- wan jälken / hyviä sanoja / ja ei muuta mitän. v. 26. Secoitettu caitwo) Caitwo eli lähde on caitille tarpellinen / ja jos jocu heidän wetens secoitta ja turmele / niñ se pidetän pahana työmä.

XXVI. Lucu.

Jalo ja tarpellinen opetus / cosca meidän pitä wiholli- sillem / panetteltoillem ja parjaillem wastauhen an- da man / ja cosca ei : sillä ei aina sowi wastata. Duhdel- lan täsä angarast niistä paisuneita dyeläreitä / joca ylön taitawana idzens pitäwät.

1 **N**ijncuin lunda surwella ja sadet- ta elon aicana : niñ ei tarwita tyhmälle cunniata.

2 Niñcuin lindu mene pois / ja pääskynen lenda / niñ ei salwa nuhtetoin kirous.

3 Herwoiselle ruosca ja Afille ohjat / ja hul- lulle widza selfän.

4 Älä wasta tyhmä hänen tyhmydens jäl- ken / ettes hänen caltaiserens tulis.

5 Mutta wasta hullua hulludens jälken / ettei hän näkyis wärsari.

6 Joca tyhmiän sanansaattajain cautta a- sian toimitta / hän on niñcuin nilku jalgoi- sta / ja saa wahingon.

7 Niñcuin nilku woi tangata / niñ tyhmä taita puhua wärsaudesta.

8 Joca tyhmälle taridze cunniata / on niñ- cuin jocu heittäis callita kiviä muiden ki- wein secaa.

9 Sananlascu on tyhmän suusa niñcuin orjantappura / joca juopunen käsin pistele.

10 Taitawa ihminen teke cappalen oikein : waan joca taitamattoman palca / hän sen turmele.

2.Pet. 2:22.

11 Niñcuin coira syö oxennurens / niñ on hullu joca hänen hulludens kertoi.

12 Coscas näet jongun joca luule idzens wä- sari / enä on silloin toiwu tyhmiäst cuin hä- nestä.

Prov. 22: 13.

13 Laisca sano : nuori Lejoni on tiellä / ja naaras Lejoni cujalla.

Prov. 10:5.

14 Laisca käändele idzens wuotella / niñ- cuin owi säränäsä.

Laisca pane kätens porweens : ja se tule 15 hänelle työläri / saatta suuhuns jällens.

Prov. 19: 24.

Laisca luule hänen wärsammari / cuin 16 seidzemen joca hyviä tapoja opettawat.

Joca käy ohidzen ja secoitta idzens mui- 17 den rütoim / hän on sencaltainen joca coira corwasta wetä.

Niñcuin se joca sala ambu / tarcoitta 18 joudzella ja tappa.

Niñ on petollinen ihminen / hänen lähim- 19 mäisellens ja sano : leikillä minä sen tein.

Cosca häkwot loppuwat / niñ tuli sam- 20 mu : ja cosca kielikellot pannan pois / niñ rüdat laakarwat.

Niñcuin hylet tullen ja puut liekin : niñ 21 rüttainen ihminen saatta metelin.

Syr. 28: 21.

Panettelian sanat owat niñcuin haawat 22 ja kärwät läpi sydämen.

Prov. 18: 8.

Wieras kieli ja paha sydän / on niñcuin 23 sarwiasia hopen sarwulla juotettu.

Wihollinen tutan puhestans : ja cosca 24 hän lähesty / waelda hän petoxella.

Cosca hän liehacoidze makeilla puhel- 25 lians / niñ älä usco händä : sillä seidzemen cauhistusta on hänen sydämesäns.

Joca pitä sala wiha tehärengs wahingo- 26 ta / hänen pahudens tule ilmei cocourisa.

Joca cuopan caitwa / hän lange sishen : 27 ja joca kirwen wierittä / hän sishen idze com- bistu.

Pfal. 7: 16. Eccl. 10: 8. Syr. 27: 29.

Petollinen kieli wiha rangaittusta : ja suu 28 joca myötäkielin puhu / saatta cadotuxeen.

Verf. 1. Cunniata) se on / tawarata / rickautta / ja caicki naita joista cunniata tule. v. 9. Orjantappura) Cosca juopunut canda orjantappuroita tädesäns / niñ hän saa enä wahingota cuin hōdōtōstā : niñ myös tyhmä jolla kirjous ja sananla- scut saus owat / saatta enä wahingota. v. 16. Luule) Muuta- mat owat joca tahtowat miita parata ja opetta / ja cuitengin ei- tä taida eikä tahdo paremmin idze tehdä. v. 19. Leikillä) Jos hänen paha aiwoituxens käy tacaperin / niñ hän on leikillä tehnyt / ja estele idzens niñ : mutta ennen hän olis nähnyt / ettei se olis tacaperin kähnyt.

XXVII. Lucu.

Ihmisten menoin ja tilain turhudest ja wiheliäshydest saarnatan : Neuwotan etä cugin pitä laillises wi- rasans wahwana pysymän. Mingäcaltainen ystärwys pitä oleman / opetetän. Cuinga myös oma kerscaus pahoin haise / ja cuinga ihmisen sydän on hädähywäinen.

Alä lehu sinuas huomenešta päi- 1 wästä : sillä et sinä tiedä mitä tä- näpän tapahtu.

Iac. 4: 14.

Anna toisen sinuas kytä / ja 2 ei sinun oma sius : muucalaisen / ja ei omain huuldes.

Syr. 22:18.

3 Kivi on rascas ja sanda paina / waan tyhman wiha on rascambi kuin ne molemmat.
 4 Wiha on julma cappale / ja carwas mieli on myrsky / ja cuca taita olla waino wastan?
 5 Julkinen curitus / on parembi kuin salainen ractaus.
 6 Hywan suorwan haawat / ovat paremmat kuin petolliset wainojan suunandamiset.
 7 Karwittu sielu polke humajata / waan isowaiselle sielulle ovat caicki carwattin mahtiat.
 8 Nijncuin lindu joca pesastans culle / nijn on se joca siastans siirta.
 9 Woitesta ja suidjuturesta sydan iloidze / ja ystawan hywa neuwo on sielulle otollinen.
 10 Alla hylja sinun ystawatäs ja sinun Isäs ystawita / ja ala mene weljes huoneseen / cosca sinun waarin kay: silla parembi on kylän mies joca lasta on / kuin weli joca taambana on.
 11 Ole wissas p.ican / nijn minun sydamen iloidze: etta minä taitaisin wastata sita joca minua pilka.
 12 Wissas mies nake waaran / ja hyyttä idzens: waan tyhmat menewat siihen / ja saawat wahingon.
 13 Ota hänen waattens joca toisen edestä hywa on / ja ota hänelä pantti muucalaisen edestä.
 14 Joca lähimäistans siuna corkialla anelä / ja nouse warahin: se luetan hänelle kirouxeri.
 15 Kijtainen waino ja alinomainen tiuckuminen suuresta satesta / nämät oikein yhten werratan.
 16 Joca händä holho / hän käsittele tuulda / ja piwo olwa kädesans.
 17 Weidzi teroitta weidzen / ja mies miehen.
 18 Joca hänen Sicunapuuns warjele / hän syö siitä hedelmän: ja joca hänen Herrans wartioidze / hän cunnioitetan.
 19 Nijncuin warjo on wedesä ihmisen castwon suhten: nijn on ihmisen sydan toista wastan.
 20 Helwetti ja cadotus ei tule ikänans täyten / ja ihmisen silmät ovat tyymättömät.
 21 Mies tule tiusatuxi kijtajan suun cautta: nijncuin hopia ahjosa / ja culda pädzisa.
 22 Jos sinä tyhman hujmarosa surwoisit

nijncuin kyynt / nijn ei cuitengan hänen hul / ludens hänestä ercane.
 Ota waari lambaistas / ja pida murhe laumastas.
 Sillä ei tarwara ole jancatckisest / eikä Gruunu sugusta succun.
 Kuohot ovat putkennet / heinat ovat källä / ja wuorella yrtit cogotan.
 Caridzat waatettawat sinua / ja caurit andawat pelloi wuoron.
 Sinulla on wohen riesca kyllä / huones rawnnori: ja sinun pycas elatureri.

Verf. 8. Lindu) Älä anna tiusauxen aja sinuas pois sinun wiraftas / mutta ole wahwa / Jumala idze parhain päin laitta. v. 11. Ole wissas / Warjele sinuas työstä / tollä walhe taca saadan. v. 14. Siuna) Älä yllistä tetän olonpaldisest: sillä ei sinä sen paremmin uscota. v. 19. Wedesä) Nijncuin warjo ei ole alallans wedesä silmäm edes: nijn ihmisen sydan on hultendelewainen toista wastan. v. 21. Kijrtajan) Joca anda idzens miehellans yllistä / hän oikeutta myöden petetan: sillä hän tahro suurembata cunniaata idzellens kuin caicki muur. v. 24. Gruunu) Se on walda huonesä / nijncuin hän tahdois sanoa: tydy siihen kuin täsillä on: sillä ei täsä ole mitän pöswäistä.

XXVIII. LUCU.

Näkö erinomainen syy on etä hallituxet muutetan / tietäwöxi annetan: nimitäin / maacunnan ricosten tähden se tapahtu. Laitetan corcoraha / kästetän caiffella ahferudella pahennuxia wäittä / cadzo etä cullekin oikeus tapahtuis / etä cufin cobdastans idzens paranais / ja olis waiwaisia wastan andias.

Sumalatoim pakene / ja ei kengän aja händä taca: waan sumalinen on rohkia nijncuin nuori Lejoni.

Maacunnan synnin tähden tule walda cundaan monda mulcausta: waan toimelisten ja ymmärtäwäisten ihmisten tähden pöshywat ne caurwan.

Nälkäinen joca köyhä waiwa / on nijn kuin caste joca hedelmän turmele.

Jotca Lain kättäwät / ne yllistäwät jumalattomia: waan jotca Lain kättewät / ovat heille wihaiset.

Ei pahat ihmiset oikeudest lucua pida: waan jotca Hexra edziwät / he ottawat caiffista waarin.

Parembi on köyhä / joca siwendesans waelda / kuin ricas joca waarilla teillä käy skendele.

Joca Lain kätke / hän on toimellinen lap si: mutta joca tublajata ruocki / hän häwäise Isäns.

Joca tawarans enändä corgolla ja woi tolla / hän coco köyhän tarperi.

1. Tim. 6:8.

Lev. 26:37.

Prov. 19:8.

Prov. 20: 6. & 22:26.

Prov. 30: 16. Syr. 14:9.

Salomon

9 Joca corwans kaanda pois Laim cuulo-
sta / hänen rucourens on cauhistus.

10 Joca jumaliset saatta wäärälle tielle /
hän lange omaan cuoppaans: waan siwiät
periwät hywydet.

11 Ricas luule hänen wijsari / waan toi-
mellinen köyhä hymärtä hänen.

12 Cosca wanhurscat wallidzewat / nijn käh
sangen hywin: waan cosca jumalattomat hal-
lidzewat / nijn muuttet orwat Ganssan seas.

13 Joca pahan tecons kieldä / ei hän mene-
sty: waan joca sen tunnusta ja hylkä / hanel-
le tapahtu laupius.

14 Autuas aina pelkä / waan niscuri lange
onnettomuteen.

15 Jumalatoim Försti joca köyhä Ganssa hal-
lidze / hän on kihurwa Leioni ja ahne carhu.

16 Cosca Försti on ilman toimetä / nijn pal-
jon wäärnyttä tapahtu: waan joca wiha ah-
neutta / hän elä cauwan.

17 Ihminen joca songun sielun weres wää-
ryttä teke: ei hän pääse waicka hän haman
hautan pakenis.

18 Joca siwydes waelda / hän on tallefa:
mutta joca käh paha tietä / hänen tähty so-
seus langeta.

19 Joca peldons wiljele / hän saa leipä yl-
däisest: waan joca pyhtä joutilasna kähdä /
hän tule peräti köyhäri.

20 Bscollinen mies sinatan: waan joca
pyrki rickauden perän / ei hän ole wiatoin.

21 Ei ole se hywä että jocu cadzo muoto:
sillä hän teke leiwän cappalen tähden wää-
rin.

22 Joca äkistä rickautta pyhtä / ja on saita:
hänen päällens tule ahdistus / nijn ettei hän
tiedäkän.

23 Joca ihmistä rangaise / hän löytä parem-
man ystärwyden: cuin se joca puhu myötä-
kielin.

24 Joca otta Isäldäns ja äitildäns / ja sa-
no: ei se ole syndi: hän on häwitänän can-
sarweli.

25 Ylpia ihminen saatta rjdan: mutta joca
luotta idzens HERaan / hän costu.

26 Joca omaan syvämeens uscalda / hän on
tyhmä: mutta joca wijsaudes waelda / hän
wapadetan.

27 Joca waitwaiselle anda / ei haneldä puu-
tu: waan joca silmäns hänestä kaanda /
hänen käh caicki tacaperin.

28 Cosca jumalattomat tulewat / nijn Gans-

sa idzens kätke: mutta cosca ne huclurwat /
nijn wanhurscat enänewät.

Verf. 1. Patene) Oma tundo on enä cuin wihannen tobi-
staja.

XXIX. Lucu.

Läsa lugus opetetän / mitä Förstein ja hallidziain oi-
tia wirca on / cuinga tarpellinen saarnawirca on / son-
ga cautta cootan Jumalalle ijancaickinen seuracunda:
Siweys ja hiljaisus ihmisiä paljon caunistawat.

Dea curituxelle on uppinihcainen /
hän äkist cadotetan ilman yhde-
äkän awuta.

Cosca wanhurscaita menda
on / nijn Ganssa iloidze: waan cosca jumala-
toim hallidze / nijn Ganssan tähty huogata.

Joca wijsautta racasta / hän iloitta J-
sängs: mutta joca huoria elättä / hän tubla
tarwarans.

Guningas rakenda oikeudella walda-
cunnan / waan ahne sen turmele.

Joca lähimmäisens cansa liehacoidze /
hän hajotta wercon hänen jalcains eteen.

Cosca paha syndiä teke / nijn hän hänen
paulaan secoitta: waan wanhurscas rie-
muidze / ja hänellä on ilo.

Wanhurscas tunde köyhän astan / waan
jumalatoim cadzo caiken toimen ylon.

Pilekajat saattawat Caupungin onnetto-
muteen: waan wijsat asettawat wihan.

Cosca wijsas tule tyhmän cansa camp-
paan: joco hän on wihainen eli iloinen / nijn
ei ole hänellä yhtän lepo.

Vericoirat wihawat siwiätä / waan
wanhurscat pitäwät murhen sielustans.

Tyhmä wuodatta caiken hänen hengens /
waan wijsas sen pidättä.

Herra / joca walhetta racasta / hänen pal-
welians orwat caicki jumalattomat.

Köyhä ja ricas cohäisit toimen toisens /
Herra walaise heidän molembain silmäns.

Guningas joca uscollifest duomidze köy-
hiä / hänen istuimens pyhy ijancaickifest.

Widza ja rangastus anda wijsauden:
waan idzewaldainen lapsi häwäise äitins.

Josa monda jumalatoimda on / siinä on
monda syndiä: waan wanhurscat näkewät
heidän langemisens.

Curita poicas nijn hän sinun wirwotta /
ja saatta sielus iloiseri.

Cosca ennusturet loppurwat / nijn Gans-
sa hajoteta: waan autuas kätke Laim.

Prov. 19:2.

Prov. 29:4.

Gen. 9:6.
Exod. 21:
12.
Deut. 19:11.

Prov. 12:13.

1. Tim. 6:9.

Matth. 15:
5.

Deut 15:11.
2. Cor 9:7.

Prov. 10:
24. & 3:11.
Esa. 65:11.
& 66:4.
Ier. 7:14.

Luc. 15:13.
Prov. 23:
16.

Prov. 17:
27.

Prov. 22:2.

Prov. 16:
12.

19 Palvelia ei anna idzens curitta sanoilla: sillä waiccka hän sen hymmärtä / nijn ei hän ole cuitengan hymmärtäwänäns.

20 Jos sinä näet jongun joca on nopsa puhuman / enä on toivo tyhmäs kuin hänen.

21 Jos palvelia nuorudest herculisest pide-tän / nijn hän tahto sijtte poicana olla.

22 Wihainen mies saatta rydan / ja kiuckui-nen teke monda syndiä.

23 Ylpeys cukiasta ihmisen / waan cunnia corgotta nöhrän.

24 Joca warcan cansa on osallinen / cuule kirouren ja ei ilmoita: hän wiha hänen sie-luans.

25 Joca pelkä ihmistä / hän tule langemu-reen: mutta joca luotta idzens HERRaan / hän tule ylöspidetyri.

26 Moni edzi Förstin caswo / mutta joca idzen duomio tule HERRalda.

27 Jumalatoim ihminen on wanhurscaille cauhistus / ja joca oikiällä tiellä on / hän on jumalattomalle cauhistus.

Verf. 4. Abne) Joca maacunda ulostegolla rasitta. v. 8. Pilekajat) Pahat neuwonandajat / saattawat usein herrans eli Caupungin nijn suuren onnettomuuden / ettei hemonena juo-tena sitä päässe. v. 11. Caiten) Hän sano caicki mitä hän tietä. v. 13. Aicas) Että he enimmäst corcorahasta ricastuwar (wa-laise) lohduuta ja anda tollä. v. 18. Ennusturet) Ilman Jumalan sanato / ei ihminen taida muuta tehdä kuin palvelia epäjumal-lita / ja tehdä oma tahtoans. v. 26. Förstin) Herrain lembi / ilman Jumalan armota / on tyhjä.

XXX. Lucu.

Sangen corkiat ja erinomaiset cappalet tässä lugus pannaan meidän eteen / joca meitä caickein jaloim-mist asioist opettawat: cuinga oikian opin puhtaus on pitäminen / muutamat wiat wälitämiset ja oijendamiset / cawahraminen ettei wanhemmat cadzotais ylösn.

1 **A**mmat owat Ugurin Tatenin pojain sanat / ja sen miehen Leithielin / Leithielin ja Behalin op-pi ja puhe.

2 Minä olen caickein hulluin / ja ihmisten hymmärrys ei ole minusa.

3 En minä ole oppenut wäysautta / ja en minä tiedä mikä pyhä on.

4 Cucca taitwasen ylös ja alas mene? cucca käfttä tuulen piwoons? cucca sito weden waatteseen? cucca on asettanut maan pyrit? mikä on hänen nimens? cuinga hänen poi-cans cudzutan? tiedätkös?

5 Caicki Jumalan sanat owat kircastetut / ja owat kilpi nijlle joca useowat hänen päällens.

21 Älä liä hänen sanojns / ettei hän sinua 6 rangaisis: ja sinä löytäisin walehtelijari.

7 **A**lhta cappaletta minä sinulda anon / ettes minulda nytä kieldäis / ennencuin minä cuolen.

8 Epäjumalan palvelus ja walhe oleon minusta caucana / köyhettä ja riekautta älä minulle anna: waan anna minun sa-da minun maäräcty osan rawinnost.

9 Etten minä (jos minä ylösn rawituri tu-lisin) kieldäis sinua / ja sanois: cucca on HERRa? Eli jos minä ylösn köyhäri tuli-sin / warastais ja syndiä tekis Jumalan ni-me wastan.

10 Älä canna palvelian päälle hänen isän-däns edes: ettei hän sinua kiroilis / ja sinä nijn nuhteseen tulet.

11 On nytä joca kiroilewat Isäns / ja ei sin-na äitiäns.

12 On nytäkin joca luulewat idzens puh-tari / ja ei ole cuitengan saastaisudestans pestyt.

13 Owwat myös / joca silmäns nostawat / ja silmälautans corgottawat.

14 Ja owat / joilla on miecka hammassten sias / joca heidän syömähambaillans pure-skelewat / ja syöwät wairwaiset maan pääl-dä / ja köyhät ihmisten seasta.

15 Illillä on cari tytärtä: tuo tänne / tuo tänne.

16 Colme on tytymätoinda / ja neljäs ei sa-no tyllä olewan: Helwetti / waimon suljet-tu cohtu / maa joca ei wedellä täytetä / ja tuli ei sano: jo tyllä on.

17 Silmä joca häwäise Isäns / ja ei cuule äitiäns / sen Corpit ojan tyfönä hackawat ulos / ja Cotcan pojat syöwät.

18 Colme minulle owat ihmelliset / ja neljät-tä en minä tiedä: Cotcan tiet tairwan alla.

19 Kärrmen reket calliolla / häyden jäljet wedesä ja miehen jäljet pyican sygö.

20 Nijn on myös porton polgut / hän niele ja pyhki suuns / ja sano: en minä mitän paha ole tehnyt.

21 Colmen cautta maacunda tule lewotto-muteen / ja neljättä ei hän woi kārstä.

22 Cosca palvelia rupe hallidzeman / cosca hullu ylösn rawituri tule.

Pfal. 12:7. Deut. 4:2. & 12:32.

Salomon rucous.

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

Prov. 27:20.

Nämät nä-ty wiisan miehen pannen Salomon sananta scuin se-caan.

23 Cosca illiä naitetan / ja cosca pteca tule emändäns perilliseri.
 24 Neljä on piendä maan päällä / ja ovat toimellisemmat kuin witsat.
 25 Muuraaiset wähä wäki / jotka cuitengin elaturens surwella toimittawat.
 26 Ganinit wähä wäki / jotka cuitengin pefans ruorten racoon tekewät.
 27 Heinastricoilla ei ole yhtän Cuningasta / cuitengin he lähtewät ulos loucosans.
 28 Hammahäcki lehrä käsilläns / ja on Cuningan linnoisa.
 29 Colmella on jalo käyndö / ja neljäs astu hywin.
 30 Lejoni woimallinen petoin seas / joca ei palaja kenengän edestä.
 31 Hurtta jolla wahwot siwut ovat / ja jädrä : ja Cuningas jota wastan ei kengän olla tohdi.
 32 Jos sinä olet ollut tyhmiä ja corgottanut sinuas / ja jotakin paha tehnyt : niin laske käsi suus päälle.
 33 Joca riesca firmu / hän teke woita : ja joca nendä puferta / hän waati ulos weren : ja joca wiha lehoitta / hän waati rütaan.

Wers. 2. Hulluin) Wissat ommärtäwät/ ettei heidän wifaudens ole mitän : waan caicki hullut tietäwät/ ja ei taida wäärin mennä. v. 8. Ephyumalan) Tämä on jalo rucous / jolla hän ano Zumalan sana ja jocapätwäistä leipä/ että hän setä eädällä että siellä eläis. v. 19. Pijcan) se on / ei kengän taida hecumata täydellesstä ajatella/ ja siinä puhua. v. 32. Tyhmä) Älä häpe jos sinä olet osannut wäärin mennä / ja älä sitä peitä : sillä ihmimillinen on langeta/ waan wastata syndiäns on Peretelest.

XXXI. Lucu.

Kzeldän täsä juopumus erinomaisest Cuningaille ja Ruhtinaille / käsketään wiattomia holhoman ja heidän edestäns wastaman. Siitte pannan caunnis Spelli / josa perhen emändä taita idzens jalost cadzella / jonga myös caunnin curwan jälken hänen idzens käyrtämän pteä / että hän myös ylistettäisiin.

1 **N**äinät ovat Cuningas Samuelin sanat :

2 **S**e oppi jonga hänen äitins hänelle opetti : Ah minun waltittun / ah minun cohtuni hedelmä / ah minun toiwottu poican.

3 **Ä**lä anna waimoin saada tarwaratas : ja älä käy niillä rekkillä / joisa Cuningat idzens turmelewat.

4 **Ä**lä Cuningalle / O Samuel / älä anna Cuningalle wijna juoda : eli Ruhtinalle wälewitä juotarwita.

5 **E**ttei he jois / ja oikeutta unhotais / ja hyljäis waiwaisten asioita.

6 **A**nna wälewitä juotarwita niille jotka hucattaman piteä / ja wijna murhelligille seilulle.

7 **E**tä he joisit ja unhotaisit ahdisturens : ja ei enä johdatais mieleens wiheljäisyyttäns.

8 **A**rwa suus myhän edessä / ja auta hyljättyin asioita.

9 **A**rwa suus ja duomidze oikein : ja pelasta waiwainen ja köyhä.

10 **J**olle toimellinen waimo edes cadzottu on / hän on callimbi kuin caickein callin pärly.

11 **H**änen miehens sydän uscalda luotta häneen : hänen elaturens ei puutu häneldä.

12 **H**än teke hywä ja ei paha / caickena elinaitcanans.

13 **H**än harjoitta idzens willois ja pellarwis / ja teke mielelläns työtä käsilläns.

14 **H**än on niincuin cauppamiehen haari / joca elaturens tuo cauca.

15 **H**än nouse yöllä ja anda perhens ruoca / ja ptecoillens heidän osans.

16 **H**än pyytä peldo ja osta sen / ja istuta wijnapuita kättens hedelmästä.

17 **H**än wyöttä cupens / ja wahwista käsivartens.

18 **H**än näke ascarans hyödylliseri / hänen kynnülläns ei sammuteta yöllä.

19 **H**än osenda kätens ruckyn / ja tarttu somillans lehrawarteen.

20 **H**än cocotta kätens köyhille / ja osenda kätens tarwidzewille.

21 **E**i hän pelkä lunda huonesans : sillä caickella hänen perhelläns ovat carifertaiset waattet.

22 **H**än teke idzellens sänghwaatteita / waltia Silcki ja Purpura ovat hänen waattens.

23 **H**änen miehens on ylistetty portisa / istuisans maan wanhemmitten tykönä.

24 **H**än teke hamen ja myy sen / ja anda wyön cauppajalle.

25 **H**änen caunisturens on / että hän on puhdas ja ahlerä / ja wijmein hän naura.

26 **H**än arwa suuns wifsaudes / ja hänen kielefäns on otollinen oppi.

27 **H**än cadzele curkistellen / cuinga hänen huonesans caicki asiat ovat : ja ei syö laiscudes leipäns.

Hänen

Näinät on pri Cuningas pannut Salomon sananla seutin tygö.

Syr. 32:35.

Syr. 32:35.

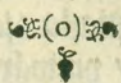
28 Hänen poicans tulewat ja ylistawät
hända autuaxi : hänen miehens kyttä
hända.

29 Moni tytär käyttä idzens caunist / mutta
sina voitit caikti.

30 Stollinen ja ihana olla / on turha : waan
waino / joca H E R R Ä pelkä / yliste-
tän.

Hända ylistetän kättens hedelmäst / ja
hänen kätens työt kyttäwät hända portisa.

Verf. 3. Turmelewat) Niincuin niille tapahtu jotca aje-
tan pois / tapetan / ja muutoin häpiällisest hukkuwat. v. 17. Cu-
pens) Hän on ahtera huonesans. v. 18. Yöllä) Hädästä on hä-
nellä hänen tarpens. v. 26. Suuns) se on / hän castwatta
lapsens ja perhens Jumalan
pelwosa.

Salomon Sananlaseuin
loppu.

Salomon Saar-
naja.

I. Luceu.

Salomo opetta / että caikti mitä mailmas on / ihmisen / ja hänen recon on turha / v. 2. ei himolla ole
hellityst / v. 8. eikä mailmas mitän utta tapahdu / waan
muutammat nähtywät usxi / että sencaitaiset harwoin mei-
dän aiecanam tapahtuwat / v. 9. osotta hänesäns / että
ihmisen wiisaudella taitan caikti ojeta cuin wäärä on / ja
eno paljo waitwa ja suru myödsäns.

1 **S**äät orwat saarnajan sanat /
Davidin pojan Jerusale-
min Cuningan :

2 Caikti on turha / sanoi saar-
naja / ja caikti mitä on / se on
3 turha. Mitä on ihmisellä enä caikesta
wairwastans / cuin hänellä on Auringon
4 alla? Yxi suu hukku / ja toinen tule jällens /
5 waan maa pösy tancatsest. Auringo
6 plene ja laske / ja juore siällens / että hän stel-
7 dä ylöns jällens. Hän mene etelään / ja
palaja jällens pohjaan / ja tuuli mene aina
8 ymbärins / tuli pala ymbärpöörnä. Caic-
9 ki wirrat juorewat mereen / ja ei meri tule
10 cuitengan täydemmäxi. Sille siälle josta
11 he juorit / sihen he juorewat jällens.

8 Caikti orwat työlät / niin ettei kengän tai-
da sanoa / ei silmät suutu näkemäst / eikä cor-
9 wat suutu cosean cuilemast. Mitä on se
10 joca on tapahtunut? joca myös tästedes ta-
11 pahtu. Mitä on se joca tehty on / joca
12 myös edespäin tehdän? Ja ei nyt mitän
13 utta tapahdu Auringon alla : jos jotakin
14 tapahtu josta sanoa taitan / cadzo / se on usi :
15 sillä se on myös ennen tapahtunut endisillä
16 aigoilla / jotca meidän edelläm olit. Ei

taida kengän muista / cuinga ennen on ta-
pahunut : eikä taida cucan ajatella / mitä
wasta tapahtu jälkentulewaisille.

12 **M**inä Israelin Cuningas olin saarna-
13 ja Jerusalemiss. Ja minun sydämen pyn-
14 si edziä ja wiisast tutkia caikia mitä taitwan
15 alla tehdän. Sencaitaisen wiheijäisen
16 waitwan on Jumala andanut ihmisten lap-
17 sille / sinä idzens waitwatarens. Minä
18 cadzoin caikia / jotca Auringon alla tapah-
19 tuwat / ja cadzo / se oli caikti turhus ja wi-
20 heljäisy. Ei wäärät taida oikiayi tulla /
21 eikä puuttumuxia taita lukea.

22 **M**inä sanoin sydämesäni : cadzo / minä
23 olen jaloxi tullut / ja olen wiisambi cuin caic-
24 ki muut / jotca minun edelläni olit Jerusale-
25 mis : ja minun sydämen on paljon oppenut
26 ja coetellut. Ja olen minun sydämeni aset-
27 tanut oppeman wiisautta / ymmärrystä /
28 tyhmyttä ja hullutta. Waan minä ymmär-
29 sin että sinä on myös waitwa : sillä cusa
30 paljo wiisautta on / sinä on myös paljo mie-
31 licarwautta / ja joca lisä ymmärryksen / hän
32 lisä myös waitwan.

Verf. 8. Työlät) se on / wiheijäisy ja turhus on niin suuri
maan päällä / ettei kengän sanoa taida : cuitengin täyey hänen
siinä tästä kirjasa puhua.

II. Luceu.

33 **S**ecumas elä on turha / v. 1. toimellisuus / woima / ja
34 lous / hallituswira / rickaus / wiisus / ruumillinen
35 ilo ja riemu / on caikti turha / v. 3. wiisasten tita ei ole pa-
36 rembi cuin tyhmingän : sillä caikti wiimein imhote-
37 tan / ja caikein tähy cuolla / v. 12. wiisasten ja ahterain
38 työt tulewat usiast tyhmäin käsiin / v. 18. sentähden on pa-
39 ras että Jumalan pelwos nautidjet mitä Jumala an-
40 da / v. 24.

Ihmisten
wiisus ei
ole ilman
tuseata ja
waitwata.

Caikti on
turha ja
työläs.

Syr. 40: II.

1 **M**inä sanoin sydämesäni: käykäm
hyvin elämän / ja pitämän hy-
2 viä päiviä: vaan cadzo / se on
myös turha. Minä sanoin
naurolle: sinä olet hullu: ja ilolle: mi-
täs teet?

3 **M**inä ajattelin sydämesäni minun lihani
pitä pois rojnasta / ja minun sydämen
rojsauteen asetta / ymmärtämän mikä tyh-
mys on: sihenasti että minä oppisin / mi-
4 kälä ihmisille olis tarpellinen tehdä / nijncau-
wan cum he taitwan alla eläwät. Minä
tein suuria cappalita / minä rakensin huo-
5 neita / istutin rojnapuita. Minä tein mi-
nulleni krydimaita / ja iloisia umbaitoja /
ja istutin nihin caickinaisia hedelmälisiä pui-
6 ta. Minä tein minulleni wesilammicoita /
7 castareni rojherjäsenten puuden medzä. Mi-
nulla oli palwelioita ja piteoja ja palcollisia:
minulla oli suuremmat tarwarat carjasta ja
8 lambaista / cum caickilla jotea olit minun
edelläni Jerusalemiss. Minä cocoisin mi-
nulleni hopyata ja culda / ja tarwaran / Cu-
ningoilda ja maacunnista. Minä toimitin
minulleni wesifaita miehista ja waimoista /
9 ja ihmisten ilon caickinaiset candelet. Ja
wenestyin endeuin caicki jotea minun edellä-
ni ollet olit Jerusalemiss. Wyssaus pysyi
10 myös minun tykönäni. Ja caickia mitä
minun silmäni toirwoit / olen minä heille an-
danut / ja en estännyt minun sydämedäni
yhtään iloa / nijn että hän iloidyi caickesta mi-
11 nun työstäni: ja oli minun osan caickista mi-
nun töistäni. Mutta cosca minä cadzoin
caickia minun töistäni / jotea minun läteni teh-
net olit: ja waiwa joca minulla ollut oli /
cadzo / se oli caicki turhus ja waiwa / ja Au-
ringon alla ei ole mitään muuta.

12 **C**osca minä kädnsin idzeni cadzoman roj-
sautta ja hullutta ja tyhmyttä: Sillä cuca
on se ihminen / joca on tulewa Cuningan
13 jälken / jonga he tehnet owat. Silloin mi-
nä näin rojssauden woittawan hulluden /
nijncauin walkeus woitta pimeyden. Nijn
14 että rojssalla owat silmät päässä: vaan tyh-
mä waelda pimeydes: ja ymmärsin heillä
olewan yhtäläisen menon.

15 **S**illoin minä ajattelin sydämesäni / että
hulluin käynijncauin minungin: mirist minä
olen rojssautta edzinyt? Silloin minä asat-
telin sydämesäni / että se on myös turha.

Sillä ei rojssas ole tjancaickisessa muistosa /
16 endeuin tyhmytän / ja tulewaiset päiwät
unhottawat caicki: ja nijncauin rojssas cuo-
17 le / nijn hullu myös cuole. Sentähden mi-
nä suutuin elämään: sillä caicki olit minun
mielestäni pahat / jotea owat Auringon
18 alla / olit turhat ja työlät.

Jotca minulla olit Auringon alla /
18 että minun sen jälkentulewaisille ihmisille
jättämän pitä. Sillä cuca tietä jos hän
19 rojssas eli tyhmyä on / ja pitä cuitengin hal-
lidzeman caickia minun töistäni / jotea minä
Auringon alla rojssast tehnyt olen: joca
20 myös on turha. Jongatahden minä kädnsin
minun sydämeni / caickista minun töistäni /
cum minä Auringon alla tein.

Sillä ihmisen (joca työns rojssaudella /
21 ymmärryhellä ja toimella tehnyt on) täyty
työns toiselle jättä / joca sihen ei mitään teh-
22 nyt ole. Se on myös turha ja suuri onnet-
tomus: sillä mitä ihminen saa caickesta työ-
stän / ja sydämelisestä surustans / joca
23 hänellä on ollut Auringon alla: Waan
kirwun / mielicarwauden ja murhen caickena
elinaicanans / nijn ettei hänen sydämens
saa yölläkän lepo: se myös on turha.

Eiköst ihmisen ole parempi syöda ja juo-
24 da / ja tehdä stelullens hyviä päiviä hä-
nen töistän? minä näin sen myös olewan
Jumalan kädestä. Sillä cuca on iloisem-
25 mast syönyt ja hercullisemmast elänyt / cum
minä? Sillä / sille ihmiselle joca hänelle on
26 otollinen / anda hän rojssauden / ymmär-
ryren ja ilon. Waan syndisille anda hän
corwan onnen coota ja hakia: Ja se cuiten-
gin annetan hänelle / joca on Jumalalle
otollinen: sillä se ei ole myös muu cum wi-
heliäisy.

Wers. 12. Cuningan) Jumala ainoastans tekee caickia
tehdä / ilman yhdeätän estetä mitä hän aicoi: mutta ihmiset
estetan monelda / eli idze wärowat ja suuttawat. Waan rojssas
cuitengin idzens laitta taita.

III. Luca.

Ciecki mitä mailmas tapahu / sillä on hänen aicans /
hemme airoitus on turha / v. 1. me passosta murhe-
tim / mutta Jumala tietä parhan ajan / ja se on paras
joca tyy sihen mitä Jumala teke / ja on iloinen / v. 10.

Caicki ih-
misen ja-
sous / ric-
saus ja ilo
on waiwal-
linen.

Wissan ja
tyhmän me-
no on yhtä-
läinen.

Prov. 17:
24.
Ecc. 8: 1.

Joca Ju-
malan lab-
jan lewosa
ja hilaisu-
defa nau-
tidze / se on
paras elä-
mä.

se tapahen cuitengin Jumalan tahdon jälkeen / v. 14.
 Wiisas mies walitta / että hallituses ja duomarin
 wirasa käy enimmäst wäärin / sentähden tähty Jumalan
 caieki duomita / v. 16. ja että ihmisen pitä cuoleman ja
 mullayi tuleman / niincuin cariatin / sentähden olea se
 wollinen hänen työsäns / älkön myös ylönpaljo paharu-
 co mitä hänelle tapahen / v. 18.

Aitilla on heidän aicans / ja cai-
 killa mitä taitwan alla aljetan /
 on heidän hekkens.

- 1 Synnyä / Guolla /
- 2 Istutta / Kopia ylös istutet-
tua.
- 3 Zappa / Paranda /
- 4 Gukista / Kafeta.
- 5 Aica on } Jette / Naura /
- 6 } Walitta / Hypätä.
- 7 } Heitellä kirviä / coota /
- 8 } Halata / ja lacata halamast.
- 9 } Edziä / cadotta /
- 10 } Pita / poisheitä.
- 11 } Kewäistä / paicata /
- 12 } Waiolla / puhua.
- 13 } Kacasta / wihata /
- 14 } Sotia / rauha pitä.

Tehtän niincuin hän tahto / ei hän enä
 saa.

Sytä minä näin sen wairwan / jonga Ju-
 mala ihmiselle andanut oli / heitä wairwata-
 rens. Waanhän teke caieki hywin oikialla
 ajalla / ja anda heidän sydamens caiwata
 mitä mailmas tapahen : sillä ei ihminen tai-
 da löytä sitä työtä jota Jumala teke / ei al-
 cua eikä loppua. Sentähden ymmärsin
 minä / ettei mitän parembata ole / cuin iloi-
 ta ja hywä tehdä hänen elinaicanans. Sil-
 lä jocainen ihminen joca syö ja juo / ja on
 hywällä mielellä työsäns / se on Jumalan
 lahja.

Minä ymmärrän että caieki mitä Ju-
 mala teke / se pyssy / en me taida siihen lisätä
 eli sittä wähetä / ja Jumala teke sitä että hän-
 dä peljätäisn. Mitä Jumala teke / se py-
 ssy niin / ja mitä hän tehdä tahto / se tapah-
 tu : sillä hän ajattele sitä ja täyttä sen.

Aminä näin wielä Auringon alla Duo-
 marin istuimella jumalattoman me-
 non / ja oikenden siällä wäärnden. Silloin
 ajattelin minä mielestäni : Jumalan tähty
 duomita wanhurscan ja jumalattoman : sil-
 lä caikella aiwoituyella ja caikella työllä on
 hänen aicans.

Jinä sanoin ihmisten menesta minun
 sydämesäni : josa Jumala tietäwäri
 teke ja näyttä / että he idzesläns orwat niin-
 cuin carja : sillä ihmisen tapahen niincuin
 carjangin. Niincuin he cuolewat / niin
 myös hän cuole / ja niin on caikella yhtäläi-
 nen hengi. Ja ei ihmisellä ole mitän enäm-
 bi cuin carjallacan : sillä caieki on turha.
 Caieki menewät yhtä sia cohden : caieki o-
 wat mullasta tehdyt / ja caieki jällens mul-
 daan joutuwat. Cuca tietä jos ihmisen
 hengi mene ylöspäin / eli carjan hengi mene
 ales maan ala ? Sentähden sanon minä :
 ettei mitän ole parembata / cuin että ihmi-
 nen on iloinen hänen työsäns : sillä se on hä-
 nen osans. Sillä cuca tahto saatta händä
 cadzoman / mitä hänen jällens tulewa on ?

Wers. 9 Tehtän) Jos ei oikia aica ole / niin ei ihminen taida
 mitän toimitta : waieka cuinga hän teke / niin ei se cuitengan tapah-
 du / eikä tule myritän v. 14. Se pyssy / se on / ei hän wilpistele /
 eikä suutu / niincuin ihminen sen toimittais. v. 22. Illoinen / se
 on / älk sure huomemisesta päiwästä : sillä et sinä tiedä mitä ta-
 pahen. Tydy tähän päiwään / cosca toimen päiwä tule / niin toi-
 nen neuwo tule.

IV. Lucu.

Sicommat sortan woimallisilda / ja ei ole heillä ke-
 stän joca heitä autta / v. 1. jos jocu on toimellinen ja
 nopsa / händä tyhmät wihawat / v. 4. jotea ilman awios-
 käästytä eläwät / he surewat ja työtä tekewät / ja ei tiedä ke-
 nen hywäxi / v. 7. parembi on niiden tilla jotea awioskä-
 stys owat / he lohduttawat / wahwistawat ja auttawat
 toimen toistans / v. 9. moni tule suurest onnestomudest
 Euningaliseen waldaan / moni on syndynyt suureen
 cumniaan / ja joutu cuitengin alas / v. 13.

Jinä käänsin minuni / ja cadzoin
 caiecia jotea karssele wäärystä Au-
 ringon alla / ja cadzo / siinä olit
 heidän kynnolens / jotea wääryst-
 tä karssewät / ja ei ollut heillä lohduttaja.
 Ja jotea wäärysttä teit olit woimalliset / niin
 ettei ne lohduttaja löytänet. Silloin yll-
 stin minä cuolluita / jotea jo cuollet olit / e-
 nämmän cuin eläwästä / jotea wielä hengi oli.
 Ja sitä joca ei wielä ollut / enäcuin heitä
 molembita / ettei hän ole coetellut paha / cuin
 Auringon alla tapahen.

Jinä cadzoin työtä ja toimellisutta ca-
 kisa asioisa / josa toinen toista wihata.
 Ja sekä on turha ja wairwallinen. Sillä
 tyhmä pufertele käästans / ja jäsä oma li-
 hans. Parembi on pitwon täysi lewoos /
 cuin täysinäinen cahmalo wairwasa ja wi-
 heljäisydesä.

Jinä käänsin minuni / ja näin turhuden
 Auringon alla. Joca on yrandinen

Caieki on heidän aicans.

Caieki ta-
 pahen Ju-
 malan tah-
 don jälkeen.

Duomarin
 wiras on
 paljon wää-
 rysttä.

Joca toi-
 mellinen
 ja nopsa
 on / hänellä
 on monda
 wihajata.

ilman toista / ja ei ole hänellä lasta eli welje /
 ja ei ole cuitengan loppua hänen työlläns /
 eikä hänen silmäns täytetä ikänäns rickau-
 desta. Kenengä hywäri minä työtä teen /
 ja en tee sielulleni hywä / se on myös turha
 9 ja paha suru. Nijn on siis parempi cari
 kuin yri : sillä heille on hyödytys työstäns.
 10 Jos toinen heistä lange / njn hänen cumpa-
 nins autta hänen ylös / woi sitä yrinäistä /
 jos hän lange / njn ei ole toista saapuilla
 11 händä auttaman. Ja cosca cari yhdesä ma-
 carwat / njn he lämmittäwät idzens / kuin
 12 ga yrinäinen tule lämbymäri ? Yri woite-
 tan / waan cari seisowat wastan : sillä col-
 mifertainen köysi ei catke njn pian.
 13 Köyhä ja wtfas lapsi on parempi wan-
 ha Cuningasta joca tyhmä on / ja ei taida ot-
 14 ta idjestäns waari. Fangiudesta tullan
 Cuningaliseen waldaan / ja se joca Cuninga-
 15 liseen waldaan syndynyt on / köyhty. Ja
 minä näin että caieki joca Nuringon alla e-
 läwät / toisen lapsen cansa waeldawan / jo-
 16 ca tämän toisen saan tule. Ja Cansfalla
 joca käwi hänen edelläns / ja joca myös kä-
 wi hänen jälifäns / ei ollut loppua / ja ei cui-
 tengan hänest iloimut. Eipä selän ole
 muu kuin turha ja wihelijäisy.

Verf. 4. Wiha) Jos jocu jotakin taita / njn händä wi-
 hatan / ja se joca wiha / on idze tyhmä / joca ei muuta taida kuin
 idzens wihalla waiwata / sentähden on se surtia meno mailmas.
 v. 15. Eläwät) Salomo ymmärtä niistä joca hercuillifist elä-
 wät maan päällä / nijncuin elämä ja mailma olis heidän o-
 mans.

V. Lucu.

Wmalan edestä pida waarallifist ja pelgolla olda.
 Wman / joca Jumalan sana cuullan eli jocu lupaus
 tehdän / v. 1. caieki ripisä ja synnin tunnustusesa / v. 5.
 jos jolleculle wäärns tapahu / siinä pida Efiwallan dno.
 midzeman / v. 7. Ahnelle on wähin hyödytys hänen raha-
 stans / suru / lewotoin uni / waiwallinen lähdenö tästä
 mailmasta / ja hänen lappillens kyllä wähä hywä / v. 9.
 sentähden on paras / että idzeutin kjiitä Jumalata o-
 sans edest / nautidze hywärens ja on iloimen / v. 17.

17 **W**rijele jalcas coscas menet Ju-
 malan huoneesen / ja tule cuule
 Wman. Se on parempi kuin tyh-
 män uhri / jotta ei tiedä mitä pa-
 ha he tekewät.

1 **E**ä ole ylon picainen suustas / ja älä an-
 2 **U**na sydämes kyrutta puhuman Jumalan
 edes : Sillä Jumala on taitwas / ja siinä
 maan päällä / ole sentähden wähdän puhei-
 nen. Cusa paljo murhetta on / siinä on pal-
 jo unia / ja paljosa puhesa löytän myös hul-
 lunus.

3 **E**scas Jumalalle lupauxen teet / njn ä-
 4 **E**lä wifwyttele sitä : sillä ei hän tyhmijn
 mielisty. Mitäs lupat njn pida / se on pa-
 rembi ettes lupa / kuin se ettes täytä mitäs
 luvannut olet.

5 **E**ä salli suus wietellä lihäs / ja älä sano
 6 **W**Engelille : se oli erymys : ettei Jumala
 wihastuis sinun änees / ja duomidzis caiekiä
 sinun kättes töitä.

7 **C**usa paljo unia on / siinä on myös turha
 8 **M**eno ja paljo puhetta / mutta pelkä siinä Ju-
 malata.

9 **J**os siinä näet köyhän wäärntä kärsi-
 10 **W**äwän / ja oikeuden ja wanhurseauden
 tulerwan pois maasta / älä ihmettele sitä :
 sillä yri on joca on corkein wartia corkeu-
 des / ja on wiela corkiambi molembita.
 Sen päällä on Cuningas maacunnasa /
 että kedot kymmetäisin.

11 **J**oca raha racasta / ei hän ikänäns ra-
 12 **W**haan suutu / ja joca rickautta racasta /
 ei hänelle pida siitä hyödytystä olemän / ja
 se on myös turha : Sillä cusa paljo rickaut-
 13 ta on / siinä on myös paljon shöpiä / mitästä
 hyödytystä siis hänen siitä on ? mutta että
 hän ainoastans sen näke silmilläns.

14 **J**oca työtä teke / hänelle on uni mafia / jo-
 15 **C**o hän wähdä eli paljo shönyt on / waan ric-
 kan ylonpaldifus ei salli hänen maata.

16 **S**e on paha waiwä / jonga minä näin
 17 **N**uringon alla / nimittäin / että rickaudet
 tallella panna hänelle wahingori / jonga
 se oma on : Sillä rickat hucurwat suures
 18 **w**ihelijäisydes / ja jos hän on sittänyt pojan /
 njn ei sen käsijn jää mitän. Nijncuin hän
 on alastoina tullut äitins cobdusta / njn
 hän jälfens mene pois kuin hän tullutkin on /
 ja ei ota mitän cansans caiekiä hänen työ-
 stäns joca hänen käsifäns on / cosca hän mene
 pois. Se on paha waiwä että hän njn
 19 **t**ästä lähte / nijncuin hän tullut on / mitä se
 händä autta / että hän tuulen työtä on teh-
 nyt ? Caiten elinaicans on hän pimendes
 20 **sh**önyt / suuresa murhesa / sairaudesa ja su-
 rusa.

21 **N**ijn minä pidän sen parhana / että ihmi-
 22 **n**en syö ja juo / ja on hywällä mielellä caie-
 sa hänen työsäns kuin hänellä Nuringon
 23 **alla** on / hänen elinaicanans / ja Jumala hä-
 nelle anda : sillä se on hänen osans. Ja
 24 **j**olle ihmiselle Jumala anda rickautta / tarwa-
 rata ja woima / että hän siitä söis ja söis

hänen

Parin lin-
 nautin pesti
 wät.

Gen. 4:40

Deur. 23:21

Ufneus
 waiwä oma
 herrans.
 Hiob. 20:
 18.

Hiob. 1:21.
 1. Tim. 6:7.

Jumalata
 pida pelwoos
 ja cuulltai-
 fudes pal-
 weldaman.
 1. Reg. 15:
 20.
 Ofce 6:1.

19 hänen osarens / ja olis iloinen hänen työ-
säns / se on Jumalan lahja: Sillä ei hän
paljo ajattele tätä vihellistä elämästä / että
Jumala on iloittanut hänen sydämens.

Verf. 5. Engelille) Nijn cudjutan Papit ja opettajat / Malach.
2. Erymys) se on älä caunitele sinun erhettyäs / njncuin
wäärät hengeit ja unennätiät tekwät. v. 8. Roumetäisin) se on
hän hallidje caicti / ja pitä maacunnan woimasans / etkei se tyh-
jäxi eli työmille tultis / josta Cuningan wirea ja nimi on.

VI. Lucu.

SE on suuri waiwa / pitä rickautta ja cummiata / ja ei
taita sitä nautita / ja toivo aina enämbät / v. 1. jo-
cos olet wijsas / huono eli köyhä / njin ota wirastas waa-
ri / ja tydy siihen mitä sinulla on / v. 7. sinä olet cuitengin
ihminen / ja et taida tulla edemmä cuin Jumala tahio /
v. 10.

1 **E** on paha jonga minä näin Au-
ringon alla / ja on yhteinen ihmi-
sis.

2 **J**olle Jumala on andanut rickautta / ta-
warata ja cummiata / ja ei hänellä mitän
puutu / jota hänen sydämens ano / ja ei Ju-
mala anna hänelle cuitengan sitä woima /
että hän sitä nautita taita / mutta toi-
nen ne nautidje / se on turha ja paha waiwa.
3 **J**os hän sata lasta sittäis / ja hänellä olis
njn pitkä ikä / että hän monda wuotta eläis /
ja ei hänen sieluns taidais tulla tarwaroista
täytetyri / ja olis ilman haudata / hänestä
sanon minä: kessen syndynyt on parembi
4 händä: Sillä hän tule turhaan meoon / ja
hän mene pois pimendesa / ja hänen nimens
5 pimendellä peitetän. Ei ole hänen Aurin-
gosta ilo / eikä hänellä ole lepo eli siellä taicka
6 täällä. Jos hän eläis cari tuhatta ajastai-
ca / njn ei hän sittäkän siihen tydyis / eikä
caicti tule yhteen paickan?

7 **S**cardzella ihmisellä on määrätty työ /
8 **M**utta sydän ei taida tyhää siihen: Sil-
lä mitä taita wijsas enä toimitta / cuin tyh-
mäkän? mitä köyhä aicoi että hän olis elä-
9 witten seas. Parembi on nautita tarwa-
roita jotta kässillä owat / cuin pyrkiä toisten
perän / se on myös turha ja vihelläisy.

10 **M**ikäst on waicka jocu corkiast ylistetty
on / njn hän cuitengin tietän ihmiseri / ja ei
hän taida woimallisemman cansa tyhdellä:
11 **S**illä monda astata on / jotta turhuden e-
nändäwät / mitä siis ihmisen sittä enä on.

Verf. 3. Ilman haudata) Sillä he tahdoisit hänestä pää-
stä / ja ei anna hänen saada cummiasta hautamista. v. 8. Wijs-
sas) He owat molemmat tyhät sekä wijsas että köyhä: wijs-
sas tahio toimitta murhellans / köyhä ajattele: jotta minä oli-
sin siinä eli siinä säädysä / cuinga hywin se tapahduis. (Elä-
witten) Ne jotta runsasti eläwät / ja tawarät nautidzewat.

VII. Lucu.

Salomo opetta että hyvä sanoma on paras cappa-
le / cuin jocu jättä jälkensä / v. 1. murhesta / ilosta /
kärsimisestä / wijsaudesta ja perinnöstä / v. 3. että ollaisit
kärsiwäinen myötä ja wastointäymises / ja cohtullisest
caictis astois / v. 14. ihmisen wijsaus on hyvä / mutta
ei siihen auta luottaman / ja paljo tapahdu cuin sitä että
ja pian wispieste / v. 20.

Uca tietä / mikä ihmiselle on hyö-
dyllinen hänen elinajanans /
njncuowan cuin hän turhasa
menosans elä / joca culke njn-
cuin warjo: eli cuca sano ihmiselle / mikä on
tulewa hänen jälkensä Aurington alla?

Hyvä sanoma on parembi cuin callis
2 woide / ja cuolema päiwä on parembi
3 cuin syndymä päiwä. Parembi on mennä
murhe huoneseen cuin ilo huoneseen / toisesa
4 on caictein ihmisten loppu / ja eläwä pane-
sen sydämeens. Parembi on murehtia
5 cuin naura: sillä murhen cautta sydän pa-
rane. Wijsasten sydän on murhe huonesa /
6 ja tyhmän sydän ilo huonesa. Parembi
on cuulla wijsan curitusta / cuin cuulla hul-
7 luin lauluja: Sillä hulluin nauru on njn-
cuin ohdakein rätinä padan alla / ja se on
myös turha.

Nisuri saatta wijsan suuttuman / ja tur-
8 mele laupian sydämen. Asian loppu on
9 parembi cuin alcu. Kärsiwäinen hngi on
parembi cuin ylyä hengi. Älä ole ylön pi-
10 cainen wihaan: sillä wiha lepä hullun sydä-
mes. Älä sano: mikä on / että mennet
11 päiwät olit paremmat / cuin tämä: sillä et
sinä sitä wijsast kysele.

Wijsaus on hyvä perinnön cansa / ja
12 autta ihmisen iloidzeman Aurington alla:
13 **S**illä wijsaus warjele / ja raha myös war-
jele / mutta wijsaus anda sille hengen / jolla
se on.

Eadzo Jumalan töitä / cuca taita otjeta sen
14 jonga hän wääräxi teke? Ole iloinen hywinä
15 päiwinä / ja ota myös pahakin päiwä hyvä-
res: sillä sen on Jumala luonut toisen can-
sa / ettei ihminen tiedäis mitä tulewa on.

Minä olen nähnyt caictinaiset turhude-
16 ni aicana / wanhurseas hucku wanhur-
seadesans / ja jumalatoim elä cuowan hä-
17 nen pahudesans. Älä ole ylön wanhur-
seas elicä ylön wijsas / ettes idzes turme-
18 lis. Älä ole ylön jumalatoim elicä hullu /
19 ettes cuolis ennen aicas. Se on hyvä et-

Tyhmä
pöytä ric-
kautta / ja ei
taida nau-
stia.

Ei hyttän
tydy hänen
silaans.

Murhe
huones on
parembi ol-
la cuin ilo
huones.

Ole lewol-
linen myötä
ja wastoin-
täymises.

täs tähän tartut / ja ettes myös sitä toista
päästä pois kädestäs : sillä joca HERRA
pelkä hän wälttä nämät caicki.

20 Wijsaus wahwista enä wijsast / kuin
kymmenen woimallista / jotca Gaupungis
21 orwat. Sillä ei yhtän ihmistä ole maan
22 päällä / joca hywä ja ei syndiä tee. Älä pa-
ne caickia sydämees mitä sinulle sanotan :
ettes cuulis sinun palvelias sinua toru-
23 wan : Sillä sinun sydämes tietä / sinun u-
sein muuta torunen.

24 Caickia sencaitaisita olen minä wijsast
coetellut / Minä ajattelin : minä tahdon ol-
la wijsas / mutta se culki caurwas minusta.
25 Se on caucana / mixi se tule ? ja se on sangen
sywä / cuca taita sen löytä ?

26 Minä käänsin sydämeni coetteleman /
tuffiman ja edzimän wijsautta ja taito / ym-
märtämän Jumalattomain tyhmyttä ja hul-
27 luin erhehtyä. Ja löysin että sencaitainen
waino / jonga sydän on wercko ja paula /
ja hänen kätens orwat cablet / on haikiambi
cui cuolema. Se joca Jumalalle on otol-
linen hän wälttä händä / mutta syndinen kä-
sitetän hänen cauttans.

28 Gadzo minä olen löytännyt / sano saarna-
ja : toisen toisen jälken / että minä myös
löytäisin taito / ja minun sielun wielä nyt
edzi / ja ei ole löytännyt. Zuhannen seas o-
len minä löytännyt yhden miehen / waan en
minä ole löytännyt yhtän waino caickein
29 seas. Sen minä ainoastans löysin / että
Jumala on luonut ihmisen oikiari. Mut-
ta he edziwät mouda taito. Cuca on nijn
wijsas ? ja cuca taita sen selittä ?

Verf. 1. Hänen jältens) Cuinga hänen työns menestij / ja
mildisen lopun ne saawat. v. 9. Loppu) Cosca loppu on hywä
nijn caicki on hywä / sillä tyllä pian on aljettu. v. 22. Älä pane)
Joca paljo cuule / hän cuule sitä joca ei hän mielelläns cuulla
tahdois. v. 27. Cuolema) Sillä huorus ansaidje cuoleman. v.
28. Yhtän waino) Ei se fowi cainolle waimon sydämele / mutta
earwidje wahwa ja miehen sydändä / joca caickia sencaitaisia
tohti coetella / kärsiä ja wastau seiso / käykän cuinga tahtons. v.
29. Taito) He coettelewat / ja luulewat sen menestiwän.

VIII. Lucu.

LDimellifesti pitä waelletaman / enustaman ja cun-
nioitettaman Esivalda ja ajasta waari orettaman :
sillä ei yhtän tiedä itäns pituutta / v. 1. eikä mahda pyh-
tä corketa wirca / sillä moni on siinä häpidällä käynyt taca.
perin / v. 10. jumalattomilla on enimmäst paha loppu / v. 11.
caicki orwat anneit turhan menon ala / syyn / mingärah-
den se nijn tapahu maan päällä / tietä Jumala ainoa-
stans / sentähden ei pidä kenengän sitä murehtiman / mut-
ta elämän hiljaisuudes ja iloifesti wirasans / v. 14.

Ihmisen wijsaus walista hänen
castwons / mutta joca tottelema-
toin on / händä wihatan. Mi-
nä pidän Cuningan sanan ja Ju-
malan walan. Älä ole nopsa menemän
pois hänen castwons edestä / ja älä secannu
pahan asiaan : sillä hän teke mitä hänelle kel-
pa. Cuningan sanoisa on woima / ja cu-
ca tohti sano hänelle : mitäs teet ? Joca kä-
skyt pitä / ei hänen pidä paha coetteleman /
mutta wijsan sydän tietä ajan ja muodon :
Sillä jocaidzella airtwoituxella on hänen ai-
cans ja muotons : sillä ihmisen onnettomus
on paljo hänen päälläns. Sillä ei hän
tiedä mitä ollut on / ja cuca taita sano mitä
tulewa on ? Ei ihmisellä ole woima hen-
geen / estämän sitä / ja ei ole woima
cuoleman hekkellä / ja ei päästetä sodasa /
ja jumalatoim meno ei auta jumalatoim-
da.

Licki nämät olen minä nähnyt ja anda-
nut minun sydämeni caickyn töihin /
jotca tapahtuurat Aurington alla. Ihti-
nen hallidze tosinans toista idzellens wahin-
gori. Ja siinä minä näin jumalattomat /
jotca haudatut olit / jotca käynet ja waelda-
net olit pyhästä siasta / ja olit unohdetut Gau-
pungisa / että he nijn tehnet olit / se on myös
turha.

Ettei cohta pahoja töitä duomita / tu-
le ihmisen sydän tähteyxi paha teke-
män. Jos syndinen sata kerta paha teke-
ja sijetekin caurwan elä / nijn tiedän minä cui-
tengin / että nijlle käy hywin jotca Jumalata
pelläwät / jotca hänen castwons pelkäwät.
Sillä jumalattomille ei pidä hywin käymän /
ja nijn cuin warjo / ei heidän pidä caurwan e-
lämän / jotca ei Jumalata pelkä.

Son turha meno cuin tapahu maan
päällä / muutamat orwat wanhurscat /
ja heille tapahu nijn cuin he olist jumalatto-
main töitä tehnet. Ja muutamat orwat ju-
malattomat / ja heille käy / nijn cuin he olist
wanhurscasten töitä tehnet. Minä sa-
noin : se on myös turha. Sentähden ylistin
minä ilo / ettei ihmisellä ole parembata Au-
ringon alla / cuin syödä ja juoda ja olla iloi-
nen. Ja sen hän saa hänen työstans caicke-
na elinaicanans / jonga Jumala hänelle Au-
ringon alla anda.

Minä annoin minun sydämeni wijsant-
ta tietämän / ja cadzoman sitä waiwa
cui-

Maella
wijsast. sillä
aica on
waaralli-
nen.

Ole iloinen
ja lewollis-
nen siinä
tilasa / joca
honga Ju-
mala sinun
afetta.

17 **cuin maan päällä tapahdu / ja ettei joku päi-
wällä eli yöllä saa unda silmiins. Ja mi-
nä näin caieki Jumalan tegot: sillä ei ihm-
nen taida löytä sitä työtä joca Aurington al-
la tapahdu / ja jota enämmin ihminen ahke-
roidze edziä / sitä vähemmin hän löytä.
Jos hän vielä sano: minä olen wiisas ja
tiedän sen / niin ei hän cuitengan taida löy-
tä.**

*Verf. 1. Walista) Jolla coirus mieles on / taieka jotain
muuta / ei hän taida iloiseft eli oikein cadzo muiden päälle / joca
wiatoin on / hän cadzo iloiseft ja rohkiast. v. 17. Löytä) Hän
luule että hänen pidäis ofaman / waan se on caieki onnella.*

IX. Luceu.

**Hyödenkäyminen ja wastotkäyminen ei tee tästä
mailmas yhtän eroitusta / hywän ja pahan wälillä /
waan niincuin yhdelle niin toisellekin tapahdu / v. 1. sen-
tähden ei pidä ihmisen luena pitämän tästä mailmasta /
mutta elämän hywin / ja oleman iloisen ja rohkiast / v. 7.
ei yrifän taida wälittä onnettomuttans wickelyhdellans /
v. 11. wiisauus on parambi cuin tyhmän woima / v. 12.
parembi on tärffä cuin sotia walda wastan / v. 14.**

1 **Sillä minä olen caiecia sencaltaisia
minun sydämeeni pannut / tustiman
caiecia näitä / että muutammat wan-
hurseat owat ja wiisat / joiden tegot owat Ju-
malan kädessä. Eikä ihminen tiedä kenengän
rakautta eli wiha / caikisa cuin hänen ede-
fäns on.**

2 **Se tapahdu niin yhdelle cuin toisellekin /
wanhurseille niincuin jumalattomillekin /
hywille ja puhkaille / cuin saastaisillengin / uh-
raille / niincuin sillengin joca ei uhrakan.
Niincuin tapahdu hywille / niin myös tapah-
tu syndisille: niincuin käy walapattoisten /
niin myös käy niille / joca wala pelkärät.**

3 **Se on paha caiekein seas / joca Aurin-
gon alla tapahduwat / että yhdelle käy niin-
cuin toisellengin / josta myös ihmisen sydän
täntetän pahudella / ja hulluus on heidän sy-
dämesäns / niincaurwan cuin he eläwät / sit-
te pitä heidän cuoleman. Mitä siis pitä
walidzeman? niincaurwan cuin eletän / pitä
toiwottaman (sillä eläwä coira on parembi
cuin cuollu Lejoni) Sillä eläwät tietäwät
heidäns cuoleman / mutta ei cuollet tiedä mi-
tän / eikä he mitän enä ansaidze. Sillä hei-
dän muistons on unhotettu / niin ettei heitä
enä racasteta / wihaata eli wainota / eikä hei-
dän ole yhtän osa mailmasa / caikisa mitä
Aurington alla tapahdu.**

7 **Min mene siis ja syö leipäs ilolla / ja juo
wiinas hywällä mielellä: sillä sinun
työs kelpa Jumalalle. Anna waattes ai-**

na walkiat olla / ja älä puututa woidetta
pääs pääldä. Elä caunist waimos cansa
9 jotas racastat / niincaurwan cuins tätä turha
elämätä saat nautita / jonga Jumala sinulle
Aurington alla andanut on / ja niincaurwan
cuin sinun turha elämäs pysy: sillä se on sinun
osas / eläwäsäs ja työsäs Aurington alla.
Caiecia mitä tule sinun etees tehtäwäxi / se
tee wapast: sillä haudas / johongas tulet /
ei ole työtä / taito / ymmärryst eli wiisau-
ta.

11 **Minä käänsin idzeni ja cadzoin / cuinga
Aurington alla käymän pidäis? ettei
auta juosta / ehkä joku nopsa olis / eikä auta
sotiman / waieka joku wäkerwä olis. Ei
auta elatureen / ehkä joku taitawa olis / ei
myös riccauteen auta toimellisuus / että joku
otollinen on / eikä se auta / että hän cappalens
taita hywin / mutta se on caieki ajasa ja onne-
sa. Ja ei ihminen tiedä hänen aicans / waan
niincuin calat saadan wahingolisella ongel-
la / ja niincuin linnut käsitetän paulalla / niin
myös ihmiset temmatan pois pahalla ajalla /
cosca se äkistä tule heidän päällens.**

13 **Minä olen myös nähnyt tämän wiisau-
uden Aurington alla / joca minulle suu-
rerinähyi. Että oli wäjä Caupungi / ja
14 siinä wäjä wäke / ja woimallinen Cuningas
tuli ja pyrritti sen / ja rakensi suuret wallit sen
ymbärille. Ja siinä löyettiin köyhä wiisas
15 mies / joca taieft wiisaudellans autta Caupun-
gita / ja ei yrifän ihminen muistanut sitä köy-
hää miestä. Silloin sanoin minä: wiisauus
16 on parembi cuin wäkerwys / cuitengin cad-
zottin sen köyhän wiisauus yllön / ja ei cuultu
hänen sanans. Ee sen teki / että wiisasten
17 sanat maxawat enämman hyljaiten tykönä /
cuin Herrain huuto tyhmän tykönä. Sil-
18 lä wiisauus on parembi cuin harniska / waan
pahanelkuen turmele paljo hywä.**

1 **Min myös pahat kätwäiset turmele-
wat hywän woiten / sentähden on tyh-
myys toisinans parembi cuin wiisauus ja
cunnia: Sillä wiisan sydän on hänen oi-
2 ktiällä kädellans / waan hullun sydän on hä-
nen wasemallans.**

3 **Ja waieka hullu on tyhmä hänen aivoi-
turefäns / niin hän pitä cuitengin caieki
muut tyhmänä. Sentähden jos woimalli-
4 sen miehen waatimisella on menestys / sinun
tahtoas wastan / niin älä hämmästy: sillä
myötäandaminen asetta paljo pahutta.**

*Ei yrifän
taida idzeta
lens onne
tehdä / eli
cowa onne
että / hänen
wickelydel-
läns.*

*Cusa woi-
ma woitta
toimen / niin
pitä tärffä
tämän.*

Verf. 5. Tietävät) se on/ he taitavat parata idzens / ja cauhistuvat cuolemata/ waan ei cuollet mitän tunne. v. 11. Auta) Mutta caicti on onnella/ niincuin sananlascus sanotan/ Euitengan seneähden pidä lackaman/ mutta edzimän parastians/ ja andaman Jumalan tästijn. v. 18. Pahaneltinen) Hän turmele toistnans coro maacunnan hänen pahalla neuuollans. v. 4. Myötäandaminen) Eijä on tauo/ cuulla ja anda mennä.

X. Lucu.

Mein tapahnu että tyhmät hallidzewat / ja wiisat ei tule cuulduryt / v. 1. Joca hallituswiras jotakin muutta tahto/ hänen on siitä waiwa/ v. 11. Cosca lapsel/ hiturit ja juomarit hallidzewat/ silloin maacunnas pahoin menesty/ v. 16. ei cuitengan pidä Esiwalda pane, teldaman ja häwdistämän/ v. 20.

S on wiela paha meno / jonga minä näin Nuringon alla / ni mittäin: taitamattomuden/ joca on enimmäst woi mallisten se-

6 sa. Että tyhmä istu suur sa cunniasa/ ja ricfat alembana istuwat. Minä näin palweliat istuwan herwoisten päällä / ja Rubtinat kätwan jalain niincuin palweliat: mutta joca cuoppa caewa/ hänen pitä sijhen

8 idje langeman. Ja joca repi aita maahan/ händä pitä madon pistämän / joca kiwidä wierittä / hänellä on siitä waiwa.

9 Joca puita halcaise/ hän tule siitä haarwoiteturi. Cosca raita tyfari tule/ ja ei pysty/ niñ tähty lujemmin ruweta: niñ myös wjffaus abkerutta noudatta.

11 **E** llaclari parembi ole kuin kärme / joca 12 Glumojat pistä. Wyssan suun sanat owat otolliset / waan tyhmän huulet niela 13 wät hänen. Hänen puhens alcu on tyhmy 14 ys/ ja loppu on wahingolinen hulluus. Tyhmällä on paljo puhetta: sillä ei ihmisen tie 15 dä mitä ollut on. Ja cuca tahto hänelle sanoa mitä tulewa on? Tyhmän työt tulewat tröläri/ ettei tietä Caupungin mennä.

16 **W** di sinuas maacurda/ jonga Cuningas 17 Gas lapsi on/ ja jonga Rubtinat warahin syöwät. Hywä on sinulle maacurda/ jonga Cuningas wapa on/ ja jonga Rubtinat oitalla ajalla syöwät/ wahwisturexi ja ei hecumari. (Sillä laiscuden tähd 18 den malat maahan putowat / ja joutilain 19 kätten tähden tule huone wuotaman) Siitä seura/ että he nauroxi walmistawät leipäns/ ja wjfnans eläwitä iloittaman: Ja raha caicti toimitta.

20 **A**llä kiroile Cuningasta sydämesäs/ ja älä kiroile ricasta macaus Cammiosas: sillä linnut tairwan alla wiewät sinun änes / ja joilla sijwet owat/ ilmoittawät sinun sanas.

Verf. 8. Wierittä) Se on waiwalloinen tehdä utta hallituswra: sillä Causa on wastabacoinen. v. 14 Tiedä) Ei johdata mieleens / cuinga muulle ennen on tapahnut / hän anda mennä/ ja ei tiedä mitä loppu tule. v. 19. Eläwitä) se on/ ne joca eläwät hecumas ja tuhlawat.

XI. Lucu.

Röyhille ja oudolle pitä oldaman andias / cosca tila annetan/ että HExralda löytäisin hywä tehnen/ v. 1. et sinä tiedä mitä Jumala tekewä on / v. 5. waan ole wirafas wiridä ja toimellinen / v. 6. sillä jos ihmisen on iloinen ja cauwan elä / niñ tule cuitengin niñ monda paha päiwä/ että hän tyllä saa murhetta/ v. 7.

A nna leipäs mennä weden ylidzen / niñ sinä sen ajallans löytäwä olet. Ja seidzemelle ja cauderelle: sillä et sinä tiedä/ mikä corwa onni maan päälle tulla taita: Cosca pilwet täynnäs owat/ niñ he andawat saaten maan päälle. Ja cosca puu caatu/ joco se caatu eteldän eli pohjaan/ cubunga hän caatu/ sinne hän jää. Joca ilma cadzo/ ei hän kylwä/ ja joca pilwidä curkistele/ ei hän mitän leicka.

Niñcuin et sinä tiedä tuulen tietä / ja cuinga luut äitin cohdufa walmistetän: niñ et sinä myös tiedä Jumalan töitä/ joca hän caicti teke.

Rokwä siemenes huomeneldain / ja älä pidä kättäs ylös ehtona: sillä et sinä tiedä cumbi paremmin menesty/ ja jos molemmat menestiwät/ niñ on parembi.

Walkeus on suloinen/ ja se on silmille otollinen/ nähdä Nuringota. Jos jocu ihmisen cauwan elä / ja on caikisa iloinen/ niñ hän cuitengin ajattele ainoastans pohja päiwä/ että niñtä niñ monda on: sillä caicti mitä hänelle tapahnu/ on turha.

Verf. 1. Weden ylidzen) se on/ ann: runsaft mitäs woi: sillä aica taita/ tulla ettäs mielelläs annasit/ mutta ei ole sinulla wara. v. 5. Tiedä) Joca tulewa on/ se on meidä salattu/ seneähden pitä caicti tapahnuman coertelemisella/ täsä ajallises elämäs.

XII. Lucu.

Neuwotan iloidzeman cosca se tila on: sillä se rauke pian/ v. 9. totuta sinuas Jumalan pelcoon nuortesta: sillä cosca wanhat päiwät tulewat saerauden ja caiken puuttumisen cansa/ niñ et sinä sijhen ole sowlas / v. 1. Ajattele/ cingas tulet tämän elämän peräst/ ennencuin cuolema tule/ v. 6. Salomo päättä/ että tämä on terwellinen oppi/ ja ei caictimaiset opit ole hywät/ v. 8. mutta caiken hywän opin ydyin on tämä: pelkä Jumalata ja pidä hänen tästyns / ajattele myös että caicti sinun työs pitä tuleman Jumalan duomion cteen/ v. 13.

A in iloidze nyt nuorucainen nuorudesas / ja anna sydämes iloinen olla nuorudesas: tee mitä sydämes kasse/ ja silmilles on kel-

Prov. 26: 27. Syrac. 27: 30.

Lapfilliset Rubtinat / hiturit ja juomarit owat maacunnalle wahingoliset.

Ole wiridä ja toimellinen wirasias.

wolli-

10 **woollinen.** Ja tiedä että Jumala caikein
näiden tähden sinun duomion eteen asetta.
Pane pois murhe sydämestäs / ja heitä pois
paha ruumistas : sillä lapsillisuus ja nuoruus
on turha.

1 **Ujattele** sinun luojas sinun nuorude-
sas / ennen kuin pahat päivät tulevat / ja
2 **vuodet** lähestyvät. Coscas olet sanova:
ei ne minulle kelpa. Cosca Duringo ja wal-
3 **keus** / Guu ja tähdet pimiäri tulevat / ja pil-
wet tulevat jälleens saten jälkeen. Silloin
4 **cosca** wartiat huonesä wärisewät / ja weke-
wät notkistawat idzens / ja sauhajat owat
5 **joutilafna** / että he harwari tullet owat / ja
näkö tule pimiäri acfunan läpidze. Ja o-
6 **wet** catua wastan suljetan / nijn että myllyn
äni waickene / ja heräjä cosca lindu laula / ja
7 **weisun** tyttäret taipurwat. Nijn että cue-
kulat pelkärwät ja wapiserwat tiellä / Cosca
Mandelpuut cuoisturwat ja heinästreat ra-
8 **scari** tulewat / ja caicki himo cato. (Sillä
ihminen mene sinne / josa hänen yancaickise-
sta oleman pitä) ja itkejät käyiwät ymbäri ca-
9 **tuja.** Ennen kuin hopiafide casse / ja culda-
lähde suore ulos / ja ämbäri rawistu lähten
10 **tykónä** / ja ratas mene ricki caiwon tykónä.
Sillä mulda pitä jälleens maahan tuleman /

nijn kuin se ollut on / ja hengi jälleens Juma-
lan tygö / joca hänen andanut on.

8 **Caicki** on turha / sano saarnaja : caicki
9 **on** turha. Se saarnaja ei ollut ainoa-
stans wissas / mutta hän opetti myös Gans-
10 **salle** hywä oppia / ja hymmärsi / ja tutkei / ja
pani cocoon monda sananlascua. Hän
11 **edzei** sorweliatka sanoja / ja kirjoitti aiwa to-
tuden sanat. Nämät owat sen wissan sa-
12 **nat** / keihät ja nauilat / kirjoitetut seuracun-
nan mestarilda / ja annetut paimenelda.
Carwata sinuas poican muista : sillä ei ole
13 **loppua** kirjain tekemisest / ja ylönpaldinen
ajatus waitwa ruumin.

13 **Gulcam** siis caiken opin ydyindä :
Pelkä Jumalata / ja pidä hänen
käskyns : sillä sitä tule caikein ih-
misten tehdä. Sillä Jumala
tuotta duomiolle caicki salatut
työt / joco ne owat hywät eli pa-
hat.

Verf. 2. Duringo) Tällä tapauksella kirjoitetaan ihmisten
wanhuden : cosca tädet wärisewät / jalat notkisturwat / silmät
pimenevät / hambat ei hywin sauba / hiuret tulewat har-
mari/hartiat cumartawat / sorwat rippurwat ja
cuuroiri tulewat. etc.

Salomon Saarnajan loppu.

Salomon Cortia

Weisu.

I. Lucu.

Täsa kirjoitetan Christuxen puheractan morfiamentse on / hänen pyhän seuracundans cansa / joca itkä woidze lohduusta hänen sanastans ja Evangeliumistans / v. 1. walitta hänen suruans / v. 5. ja lohduetan v. 8. täsä tehdän myös tiestäwäri Christuxen ja hänen seuracundans sisällinen ractaus / v. 9.

Min suuta andacon minulle / hänen siunns andamisella : sillä sinun nistäs orwat suloisemmat kuin woiina. Että sinun hywä woites haistetaisin. Sinun nimes on caatunut woide / sentähden racastawat sinua piicat. Wedä minua peräs / nijn me juoremma / Cuningas wie minun hänen Samarjans. Me iloidzem ja riemuidzem sinusta / me ajattelem enä sinun nistäs kuin woiina / siwidiä racastawat sinua.

Minä olen musta / mutta sangen otollinen / te Jerusalemin tyttäret / nijn kuin Redarin majat / nijn kuin Salomon kirjoitelduwaate. Ulkät sitä cadzoco / että minä nijn musta olen : sillä päiwä on minun poltanut / minun äitini lapses wihastuwat minun päälleni / he orwat asettanet minun woinnamäen wartiari / mutta en minä wartellut minun woinnamäkeni.

Sano sinä minulle / jota minun sielun racasta / cufas laiduinda pidät / ja cufas lounalla lepät : etten minä sinne tänne käwis sinun cumpanittes lauman tygö.

Jos et sinä sinuas tunne / sinä caikein ihanaisin waimoin seas / nijn mene lammastes jähille / ja syöä wohlas paimenitten huonetten tykönä.

Minä werten sinun / minun ystäwän / minun radzascaluuhini / Pharaon waunuihin. Sinun sasupääs orwat ihanat / odzarihmas ja caulakädys. Me teemme sinulle cullaiset pangut hopia nastoilla.

Cosca Cuningas käänsi idzens tänne / andoi minun Narduxeni hajuns. Minun ystäwän on minun Myrham kimppun / joca minun riinonillan rippu. Minun ystäwän on minulle woinna Copher rypälö / Engedbin woinnamästä.

Cadzo / minun armani sinä olet / ihana sinä olet / sinun filmäs orwat nijn kuin lyhkyläisen filmät. Cadzo / minun ystäwän / sinä olet ihana ja suloinen / meidän wuotem wihersoidze / meidän huonem caaret orwat Cedripuusta / wuoldet Cypressistä.

II. Lucu.

Ymalan seuracunda iloidze hänen ystäwän / ja yllistä hänen hywyttäns / v. 1. saa lupayen rauhassta ja turwasta / v. 7. riemuidze myös hänen läsnäolemisestans / warjeluxestans ja lohduuxestans / v. 8. wastoin lahocundia ja petollisia weljiä / v. 15.

Minä olen Saronin cuckainen / ja cucoistus larosa. Nijn kuin Orusu oriantappurois / nijn on minun arman tyärtten seas. Nijn kuin omenapuu medzäpuden seas / nijn on minun ystäwän poicain seas. Minä istun hänen wartiosans jota minä anon / ja hänen hedelmäns on minun curcusan malkia.

Hän johdatti minua woinnakellariins / ja ractaus on hänen lippuns minun päälleni. Hän wirwotta minua cuckaisella / ja tuoretta minua omenalla : sillä minä olen saeras ractaudesta. Hänen wasen kätens on minun pääni alla / hänen oikia kätens halaja minua.

Minä wannotan teitä Jerusalemin tyttäret / medzäwohten ja naaras peurain cautta kedolla / ettet te herätä eli waiwa minun armastani / sihenasti kuin hänen idze kelpa.

Tämä on minun ystäwäni äni / cadzo / hän tule ja hyppä wuorilla / ja carca cuckuloilla. Minun ystäwän on medzäwohten eli nuoren hirwen caltainen / cadzo / hän seis meidän seinän tacana / ja cadzo acunast sisälle / ja curkistele häkin läpidze.

Minun ystäwän wasta ja sano minulle : nouse minun armani / minun ihanaisen. Sillä cadzo / talwi on culunut ja sade lacannut ja matkans mennyt : Cuckaiset orwat puhgennet ulos kedolla / kerwät on tullut ja toucomettinen cuulu meidän maasam. Sicunapuut puhkerwat / woinnapuut cucoi-

Tämä Christuxen seuracunda on aina ristin alla / sentähden ei hän ole surresa arwoisa.

Christus lupa seuraan cunnallens rauhan.

starwat

starwat ja andawat heidän hajuus. Nouse
minun arman ja tule minun ihanaisen / tu-
le tänne. Minun Kyhköläisen vuoren
raos ja kirviruunios / anna minun nähdä
sinun castuos / anna minun cuulla sinun ä-
nes : sillä sinun änes on suloinen ja castuos
ihanainen.

15 Ottacat meille ketut / ne wäähät ketut / jot-
ca turmelewat wögnamäen : sillä meidän
16 wögnamäkem cucoistawat. Minun ystä-
wän on minun / ja minä hänen / joca caidze
cuckaisten kessellä / sihenasti että päivä läh-
ty / ja warjos kulkewat pois. Palaja ole
17 nijnucuin medjärwoohi / minun ystäwän / eli
nijnucuin mori hirwi wuorella.

III. Cucu.

Cosca Christus hymytä idzens / nijn hänen seura-
cundans tule murhellisxi / v. r. cosca hän taas löytä
hänen / saa hän lewon / v. 4. firjoitetan Christuren siun-
ri woimaja wara / jolla hän woi seuracundans suojella
ja warjella / v. 7.

1 **M**inä edzein yöllä minun wuote-
sani / joca minun sieluni racasta
2 minä edzein händä / mutta en
löytänyt. Minä nousen / ja
käyn Caupungita ymbärins / catuilla ja
cusiilla / ja edzin / joca minun sielun racasta
minä edzein / mutta en minä löytänyt.
3 Bartiat / joca käywät Caupungin ymbä-
rins / löysit minun. Olettaco nähnet joca
4 minun sielun racasta ? Cosca minä heistä
wähä eraunsin / löysin minä joca minun sie-
lun racasta / minä pitelen händä ja en tahdo
laske / sihenasti että minä hänen saatan mi-
nun äitini huoneseen / minun äitini Cam-
mioon.

5 Minä wannotan teitä / Jerusalemin
tyttäret / medjärwoohen ja naaras peurain
cautta kedolla / ettet te herätäis minun ar-
mastani eli wairwais händä / sihenasti cuin
hänelle idze kelpa.

6 Cuca on tämä joca lähte corwesta / nijn-
cuin nousewa sawu / Mirrhamin suidzu-
tus / pyhä sawu ja caickinaiset Apotecha-
rin yreit.

7 Cadzo / Salomon wuoten ymbärillä
seisowat cuusikymmendä wäkewätä Israe-
8 lin wäkewistä. He pitäwät caicki miecka
ja orwat sorweliat sotaan / jocaidzella on hä-
nen mieckans reidelläns / pelgon tähden
yöllä.

9 Cuningas Salomo andot tehdä idzel-

lens lepocammion Libanonin puista : Sen
padzat olit hopiaista / ja sen peitos cullasta /
istuin oli purpurasta / ja permando sorwe-
liast lastettu / Jerusalemin tyttären täh-
den.

Lähtekät ulos te Zionin tyttäret ja cad-
11 zelcat Cuningas Salomot siinä Crummu-
sa / jolla hänen äitins hänen crummannut on
hänen hää päiwänäns / ja hänen sydämens
ilo päiwänä.

IV. Cucu.

Christuren morsian on ihanainen ja ilman wirheitä
Christuren tähden / v. r. sentähden on hän hänelle
sangen racas / v. 5.

Mädzo minun arman / sinä olet
ihanainen / cadzo / ihanainen
sinä olet / sinun silmäs orwat
nijnucuin mettisen silmät sinun
palmickos wälillä / sinun hiures orwat nijn-
cuin wuohilauma / joca orwat kerityt Gi-
leadin wuorella. Sinun hambas orwat
2 nijnucuin laumat kerittyin willain cansa /
joca pesosta tulewat / ja caroisit tynet o-
wat / ei myös yrifän heistä ole hedelmätöin.
Sinun huules orwat nijnucuin ruusun pu-
3 naiset rihmat / ja sinun puhes orwat suloi-
set / sinun posses orwat nijnucuin Granatin
omenan pylälä / sinun palmickos wälillä.

Sinun caulas on nijnucuin Davidin tor-
4 ni / joca on rakettu toramuurin cansa / joca
tuhannen kilpe rippu / ja caickinaiset wäke-
wain sotaaset. Sinun cari nisäs orwat
5 nijnucuin cari nuorta medjärwoohla / joca
cuckaisten seas laituimella käywät.

Sihenasti että päivä soipemmaxi tule /
6 ja warjo cato. Minä menen Mirrhamin
wuorelle ja pyhän sawun cuckulalle.

Sinä olet coconans ihana / minun ar-
7 man / ja ei sinusa ole yhtän wirhe. Tule
8 minun morsiamen Libanonist / tule Liba-
nonist / mene sisälle / astu tänne Almanan
cuckulalda / Semirin ja Hermonin niscal-
da / Lejonin luolasta ja Leopardein wuorel-
da. Sinä olet ottanut minun sydämeni
9 pois / minun sisaren / racas morsiamen /
sinun yhdellä silmällä ja yhdellä caulakää-
dylläs.

Cuinga ihana on sinun rindas / minun
10 sisaren / racas morsiamen / sinun nisäs o-
wat kloisemmat cuin wögnä / ja sinun woites
haju woitta caicki yreit. Sinun huules /
11

Christuren
seuracunda
on ilman
wirhitä.
Eph. 5: 27.

Wäärät
opettajat ja
petolliset
weljet pitä-
häwicettä-
män.

Kisti saat-
ta ahdistu-
ren.

Jumala on
tyllä woi-
mallinen
warjele-
man omi-
aus.

minun morsiamen / ovat niincuin walowa
mesicaco / mesi ja maito on sinun kieles al-
la / ja sinun waattes haju on niincuin Liba-
nonin haju.

12 **Q**uon sisaren / racas morsiamen / sinä
13 olet suljettu krydimaa / peitetty läh-
de / kynnipandu caivo. Sinun hedelmäs
on niincuin krydimaa Granatomenista / cal-
lin hedelmän cansa / Cyprit Narduren can-
14 sa : Narduret Safframin cansa / Calmus
ja Caneli / caickinaisen pyhän sarvun pui-
den cansa / Mirrham ja Aloes / caickein pa-
15 rasten yrttein cansa. Niincuin krydimaan
caivo ja elävän weden lähde / jota Libano-
16 nista wuota. Pohjatuuli nouse / ja lou-
natuuli tule / ja puhalla minun krydimaani
lähde / että hänen yrttins pisaroidzis.

Verf. 7. Yhän wirhe) Epyritän ihminen ole niincuphä/
että hän on peräti syynitöin / 1. Ioh. 11 8. mutta Jumalan seu-
racunda on Jumalan castwon edes pyhä / Christuren tähden/
jonga hän uscolla tästtä.

V. Luce.

Christillisen seuracunnan hedelmät ja hywät työt y-
listerän / v. 1. kirjoitetan hänen uscons heikous / ah-
disturet ja sortamus / v. 2. cuinga hän näyträ rackan-
dens ylkans waстан / sinä että hän händä niin cortiaf
ylifä / v. 8.

1 **Q**uon ystäwän tulcon hänen kry-
dimaahans / ja syölään hänen cal-
lita hedelmätans. Minä tulin
minun sisaren / racas morsia-
men / minun krydimaahani / ja olen minun
Mirrhamin ja minun yrtin leicannut ylös.
Minä olen syönyt minun mesileipäni minun
hunajani cansa / minä olen juonut minun
wijnani minun maitoni cansa : syöläät mi-
nun armani / ja juocat minun ystäwäni / ja
juopucat.

2 **Q**uon maacan ja minun sydämeni wal-
wo / se on minun ystäwäni äni jota
colcutta. Arwa minun eteeni / minun ar-
man / minun sisaren / minun kyhköläisen / mi-
nun ihanaisen : sillä minun päään on täy-
näns castetta / ja minun palmickon täynnäs
3 yön pisaroita. Minä olen rissunut minun
hameni / cuinga minun pidäis taas puke-
man päälleni : minä olen wiruttanut mi-
nun jalcani / cuinga minun pidäis socaise-
man ne jällens.

4 **M**utta minun ystäwän pisti kätens lä-
westä / ja minun sisällyreni wapistit siitä /
silloin nousin minä awaman ystäwälleni.
5 Minun käteni tiucuit Mirrhamita / ja

Mirrham waloi minun formistani / lucun
salwan päälle. Ja cosea minä ystäwälle-
6 ni awaisin / oli hän mennyt pois ja waelda-
nut ehidzen.

7 **S**illoin läxi minun sielun hänen sanans
jälken / minä edzein händä / mutta en löytä-
nyt / minä huudin / mutta ei hän waстан-
nut. Wartiat / jota käywät Caupungin
ymbärins / löysit minun ja haawoitit mi-
nua / ja wartiat muurin päällä otit pois
minun päällynani. Minä wannotan tei-
8 tä Jerusalemin tyttäret / jos te löydätte mi-
nun ystäwäni / niin ilmoittacat hänelle / et-
tä minä olen sairras rackaudesta.

9 **Q**uon ystäwän on sinun ystäwäs muiden y-
stäwitten suhten / sinä caickein ihanaisin
waimoin seas : mingacaltainen on sinun
ystäwäs / muiden ystäwitten ehdolla / että
meitä olet niin wannottanut : Minun y-
10 stäwän on walkia ja punainen / walittu mo-
nen tuhannen seas. Hänen pääns on se-
11 paras culda / hänen hiurens ovat caharat
ja mustat niincuin Carneh : Hänen sil-
12 mäs ovat niincuin mettisen silmät / wessio-
tan tykönä riescalla pestyt / ja ovat täynnäs.
Hänen postens ovat niincuin Apotecharin
13 castawainen krydimaa / hänen huulens o-
wat niincuin ruusut / jota wuotawat Mir-
rhamin pisaroista. Hänen kätens ovat
14 niincuin cullaiset formuret / täynnäs Fore-
kuusia / hänen ihons on niincuin puhdas E-
lephandin luu / Saphirilla caunistetut.
Hänen jalcans ovat niincuin Marmor-
5 padzat / perustetut cullaisten jalcain päälle /
hänen hahmons on niincuin Libanon ja wa-
littu Ceder / hänen caulans on suloinen ja
peräti ihanainen. Sencaltainen on mi-
16 nun ystäwän / minun rackan on sencaltai-
nen / Jerusalemin tyttäret.

Verf. 12. Täynnäs) Ymmärräiset silmät ja edsi castwor / ei
julma eli rypypinen.

VI. Luce.

Christus sala idzens toisinans / mutta hän pitä cui-
tengin murhen seuracunnastans / v. 1. ylistä Mor-
siandans ja hänen caunentans ja ilmoitta suuren rac-
kandens hänen cohtans / v. 3.

1 **Q**uon ystäwän on sinun ystäwäs on men-
nyt / o sinä caickein caunin wai-
moin seas : cuinga sinun ystäwäs
on käändänyt idzens / me edzimme händä
sinun cansas : Minun ystäwän on mennyt

Seuracun-
nan hede-
lmat ja hy-
wät työt

Christus
u waimo.

kyrdimaahans / yrteifangtys / että hän siellä
kyrdimaas idzens iloitsis ja hakis ruusuja.
2 Minun ystäväni on minun ja minä olen hä-
nen / joca idzens ruusuin seas iloittele.

3 Sinä olet ihana minun culdani / nijnkuin
Tirza / iloinen nijnkuin Jerusalem / hirmui-
4 nen nijnkuin sotajoukon lauma. Käännä
silmas minun tygöni: sillä ne minun sytyttä-
vät: sinun hiuret ovat nijnkuin ruohilau-
ma / joca Gileadin vuorella kerityt ovat.

5 Sinun hambas ovat nijnkuin lammaslau-
ma / joca pesosta nousewat ja caikit caroisi-
sta tynnet ovat / ja ei yrifän ole heistä hedel-
6 mätöin. Sinun castvos on nijnkuin Granat-
omenan phtälät sinun palmicois wälillä.

7 Guusfymmendä Drotningit ovat / ja
cahderanfymmendä waimo / ja neidzet ovat
8 epäluciset. Mutta yri on minun tyhky-
läisen / ja minun tähdellisen / yri on hänen äi-
tins rackain / ja hänen synnyttäjäs walittu:
cosca tyttäret hänen näit / ylistit he hänen au-
tuari / Drotningit ja waimot ylistit händä.

9 Cuca on tämä joca käy ulos nijnkuin
amurusco / ihana nijnkuin Guu / walittu
nijnkuin Auringo / hirmuinen nijnkuin sota-
jouko?

10 Minä olen mennyt alas sarapiston /
cadzoman wesoja / ojan reumalle / curkistele-
man jos wijnapuut cucoistit / jos Granat-
11 omenat wihersöidzit. Ei minun sielum tie-
tänytt että hän minun haman Ami Nadabin

12 waunuin asti asettanut oli. Palaja / pala-
ja Sulamith: palaja / palaja / nähdärem
sinua. Mitä te näitte Sulamithis / paidzi
dangsi / Mahanaimis.

VII. Lucu.

Christus ylistä wielä seuracundans cauneutta ja muo.
Cro / v. 1. seuracunda kersca Christuxen hyryttä / joca
pacanoihingijn ulottu / v. 10.

1 **S**inga ihana on sinun käyndös
sinun kengisäs / sinä Förstin ty-
tär / sinun molemmat landes
2 ovat yhtäläiset nijnkuin cari
käädyä / joca taitawat kädet tehnet ovat.
Sinun napas on nijnkuin ymmärsäinen
3 malja / josta ei coscan juoma puutu. Sinun
wadzas on nijnkuin nisuläjä / istutettu ym-
4 bäri ruusuilla. Sinun molemmat nisäs
5 ovat nijnkuin cari nuorta medzäruohen
6 caroista. Sinun caulas on nijnkuin Ele-
phandin luinen torni: sinun silmäs ovat

nijnkuin Hesbonin lammicot / Batrabimin
portisa. Sinun nenäs on nijnkuin Liba-
nonin torni / joca cadzo Damascum päin.
Sinun pääs on nijnkuin Carmelin / sinun
5 pääs hiuret on nijnkuin Guningan purpu-
ra / poimuihen. Guinga ihana ja suloinen
6 olet sinä minun arman / hecumasa. Sinun
7 pitudes on nijnkuin palmupuun / ja sinun rin-
das on wijnamarjan caltainen. Minä sa-
8 noin: minun täyty astua palmupuuhun / ja
ruweta sen ortin / anna sinun nisäs olla
nijnkuin wijnapuun mariarypelä / ja sinun
9 sierandes hasu on nijnkuin omena. Ja si-
nun caulas nijnkuin hywä wina / joca huo-
10 tiast mene minun ystäväni sisälle / ja puhu
wanhoista asioista. Minun ystäväni on
minun / ja hän himoidze minua.

Ple minun ystäväni / käykäm tästä le-
11 dolle ja wöppykämme maan kylisä. Että
12 me noussim warahin wijnamakeen / ja näki-
sim jos wijnapuut cucoistuwat ja puhkeman
rupewat / jos Granatomenat ovat tullet
ulos: sillä minä annan sinulle minun nisä-
13 ni. Cuckaiset andawat hajuns / ja meidän
orwen edes ovat caikinaiset hywät hedel-
mät. Minun ystäväni / minä olen sinulle
tallella pannut sekä udet että wanhat.

Deef. 13. Cuckaiset / Dudaim / Gen. 30: 14. on ollut hy-
wän hajunnen yrte.

VIII. Lucu.

Seuracunnan himo Christuxen jätken / v. 1. Christus
swasta seuracundans edestä / ja osotta hänelle hänen
suuren rackaudens / v. 4. puhu wielä hänen cansans nij-
sä joca wielä heicot ovat ja wahwistusta tarwidzewat /
v. 8. ja hänelä ylistetän hänen armonis tähden / v. 11.

Sca minä sinun löytäisin ulkona
1 minun welien / sinä joca minun äi-
2 tinti niska imenyt olet / ja sinun suu-
3 ta andaisin / ja ettei kengän minua
pilkkais. Minä otaisin sinun ja saattai-
4 sin sinua minun äitini huoneeseen / josas mi-
5 nua opetaisit / ja minä annan sinulle kyrdä-
6 tyä wina / ja Granatomenan märkyttä.
Hänen wasen kätens on minun pääni alla /
7 ja hänen oikia kätens halaja minua.

Minä wannotan teitä Jerusalemn tyt-
8 täre / ettet te minun armastami herätä / eli
9 waiswa händä / sihenasti cuin hänelle idze kel-
pa. Cuca corwesta tule ja noja ystäwäns
5 päälle? Omenapuun alla minä sinua herä-
6 tän / josa sinun äitit sinun synnyttänyt on:
7 josa hän / joca sinun synnytti / macais sinun
cansas.

Pacanan
cudjumi
fest.

Sumalan
suuri rac-
taus seura-
cundans
cohtan.

Salomon Cortia weisu.

Rackau-
den pliffis.

6 Pane minua nijnkuin sinetti sinun sydä-
mees / ja nijnkuin sinetti sinun käsivartees.
7 Sillä rackaus on wäkevä nijnkuin cuole-
ma / ja kyyraus on raskas nijnkuin Helwet-
ti / hänen hylens heheuwat ja owat HEN-
KUN tuli : nijn ettei wedengän pahous
taida rackautta sammutta / eli wirrat upot-
ta. Jos joku andais caieki saatuns ja ta-
loins calut rackaudesta / nijn ei ne caieki mi-
tän marais.
8 Meidän sisarem on wähä / ja ei hänellä ole
nistä : Mitä meidän pitä tekemän sisarel-
9 lem / cosca hänelle puhutan ? Jos hän on
muuri / nijn me teemme hopyalimman sen
päälle : jos hän on ovi / nijn me wähwä-
10 stam hänen Gedrilaudoilla. Minä olen
muuri ja minun rindani on nijnkuin torni /

siitä minä olen hänen silmäins edes nijnkuin
rauhan löytäjä.

Salomolla on wqnamaki Baal Ha-
monis / sen wqnamäden andoi hän wartioil-
le / että jecainen andais hänen hedelmistäns
tuhannen hopyapeningitä : Minun wq-
namäken on idze minullani. Sinulle Sa-
lomo tule tuhannen / mutta wartioille cari-
sata hedelmimens.

Sinä joca asut frydimaasa / anna minun
cuulla sinun änes / cuulcan companit pää-
dä. Pakene minun ystäwän / ja ole medjä-
wouhen caltainen / eli nuoren peuran / yri-
ti wuorella.

Verf. 7. He orran tuli) Tästä nähty että Salomo weisa tä-
sä weisusa hengelistä rackaudesta ja halusta / jonga Ju-
mala and ja meille osotta caieki hänen hy-
wisä töisäns.

Salomon Cortian weisun loppu.

Vanhan Testamentin colmannen
osan loppu.

*Minä olen mutanut wöriald
nimen kapeliin se 29 päivä Kesä kuusa 1831
Kuin minä olin asunut kotiall
12 Astaki ja se kuuhaus ja se viika
ja kuin minä finen minin se 24 päivä Toakshu
1818
Aylä on tulu suomen maha se on 1808*

Johannes Gröwall on syntynyt N:o 22

joulukuussa 1792?

ja vaimo Ulrika Löngvist on syntynyt

N:o Jami kuussa 1798

tytär matijaften on syntynyt N:o 2 hellen
kuussa 1818

tytär fritziga on syntynyt N:o 25 päivä -
heinäkuussa 1820

poika hindigiska on syntynyt N:o 29
syyskuussa 1825

poika Perrett Wigton on syntynyt
N:o 10 päivä joulukuussa 1828

poika Gustaf Adolf on syntynyt
N:o 20 Junius 1831

poika Eric on syntynyt 1 päivä joulukuussa 1834

Tämän Kirian Olen minä

ostanut monell Savall Weliellan

Ja minä olen Tämän Kirian oikia omistaja

Nummen Savall N:o 29 keuhkuussa 1831

J. Gröwall

111035

Lämpä on minun nimen

J. Gronwall

Sinä 13 päivä heinä kuuja olen minä tullut tänne
Kania lohiall. v. 1834 J. Gronwall ja vaimo
Ja lapsitt

Eva Gustafsa on syntynyt. 18 päivä Kesä kuuja. 1838.

Garl Fredrik on syntynyt 14 päivä syys kuuja 1840

Eva Gustafsa
J. Gronwall